

ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อการพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน
แย้มสอาดรังสิต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

สารนิพนธ์
ของ
ณัฐวรรณ ไหลงาม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา

พฤษภาคม 2552

ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อการพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน
แย้มสอาดรังสิต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

สารนิพนธ์

ของ

ณัฐวรรณ ไหลงาม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา

พฤษภาคม 2552

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อการพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน
แย้มสอาดรังสิต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

บทคัดย่อ

ของ

ณัฐวรรณ ไหลงาม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา

พฤษภาคม 2552

ณัฐวรรณ ไหลงาม. (2552). ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อการพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแย้มสอาดรังสิต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี. สารนิพนธ์
กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: รองศาสตราจารย์เวณี กรีทอง

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของ การใช้ เทคนิคแม่แบบที่มีต่อการพัฒนาการด้าน
อารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแย้มสอาดรังสิต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี
ปีการศึกษา 2551 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีพัฒนาการด้านอารมณ์ที่ไม่
เหมาะสม จำนวน 16 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร และสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็น
กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน กลุ่มทดลองได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ ที่มีต่อการพัฒนาการ
ด้านอารมณ์ เครื่องมือที่ใช้คือ แบบบันทึกการสังเกตพัฒนาการด้านอารมณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การ
ทดสอบของ วิลคอกซัล และ แมน-วิทนี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. นักเรียนมีพัฒนาการด้านอารมณ์ เพิ่มขึ้น หลังจากได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนมีพัฒนาการด้านอารมณ์ เพิ่มขึ้นหลังจากไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีพัฒนาการด้านอารมณ์ เพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่
ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

THE EFFECT OF MODELING TECHNIQUE ON EMOTIONAL DEVELOPMENT OF PRATOM
SUKSA I STUDENTS AT YAMSAARD RANGSIT SCHOOL IN LUMLUKKA DISTRICT,
PRATHUMTHANEE PROVINCE

AN ABSSTRACT

BY

NATTHAWAN LAINGAM

Present in fulfillment of requirements for the Master of Education degree in Educational
Psychology at Srinakharinwirot University

May 2009

Natthawan Laingam. (2009). *The Effect of Modeling Technique on Emotional Development of Prathomsuksa I Students at Yamsaard Rangsit School in Lumlukka District, Prathumthanee Province*. Master Project. M.ed. (Education Psychology). Srinakharinwirot University. Advisor's Project: Assist. Prof. Waythanee Kreethong.

The purpose of this experimental research was to study the effect of Modeling Technique on Emotional Development of Prathomsuksa I Students at Yamsaard Rangsit School in Lumlukka District, Prathomthanee Province in academic year 2008. The subjects were 16 inappropriated classroom etiquette students who were randomly from population. Then they were randomly divided into two groups. Each group was consisted of 8 of students. The experimental group was exposed to the effect of modeling technique on emotional development etiquette. The instrument was observational record of emotional development etiquette. The data was analysed by the Wilcoxon Matched Paris Signed-Ranks test and the Mann-Whitney U Test

The results were as follow

1. The emotion development etiquette of the students who were exposed to modeling technique got significantly more appropriated than before the experiment at .01 levels.
2. The emotional development etiquette of the students who were exposed not to modeling technique got significantly more appropriated than before the experiment at .01 levels.
3. The emotion development etiquette of the students who were exposed to modeling technique got significantly more appropriated than before the others students who were not exposed to modeling technique at .05 levels.

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของรองศาสตราจารย์เวชณี กรีทอง อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา และผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง กรรมการสอบปากเปล่าที่แต่งตั้งเพิ่มเติม ที่กรุณาให้คำแนะนำ ปรึกษา ชี้แนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณรัตน์ แสนคำเครือ และรองศาสตราจารย์ ดร. พาสนา จุลรัตน์ ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณนางศุภลักษณ์ ชูเดช ผู้อำนวยการโรงเรียนแย้มสอาด รังสิต ที่ได้สนับสนุนให้ใช้สถานที่ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบใจนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแย้มสอาด รังสิต จังหวัดปทุมธานี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และได้ให้ความร่วมมือในการทดลองเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณเพื่อนๆ สาขาจิตวิทยาการศึกษา ที่ได้ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ และสนับสนุนผู้วิจัย ให้ศึกษาค้นคว้าจนสารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์

ขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ ทูตลิกไลฟ์ทุกคนที่ได้ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ และสนับสนุนผู้วิจัยให้ศึกษาค้นคว้าจนสารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์

ขอขอบคุณคุณพ่อ สมศักดิ์ คุณแม่นวลจันทร์ ไหลงาม และน้อง งามชายทั้ง 2 คน ที่เป็นกำลังใจให้การสนับสนุนในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จนทำให้ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าและทำให้อาจารย์นิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์

ขอให้สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นสิ่งที่น่าสนใจต่อความภาคภูมิใจต่อการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีพระคุณทุกท่าน โดยผู้วิจัยรำลึกถึงสิ่งดีๆ เช่นนี้ ที่ได้รับจากทุกท่านตลอดไป

ณัฐวรรณ ไหลงาม

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	7
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคแม่แบบ.....	9
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคแม่แบบ.....	9
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคแม่แบบ.....	22
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการด้านอารมณ์.....	25
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการด้านอารมณ์.....	25
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการด้านอารมณ์.....	37
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนแย้มสอาดรังสิต.....	41
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	45
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	45
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	45
วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ.....	46
การเตรียมการก่อนการสังเกตพฤติกรรม.....	47
ดัชนีความเชื่อมั่นของการสังเกต.....	48
วิธีดำเนินการทดลอง.....	48
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	51

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
สัญลักษณ์เกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	59
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	59
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	59
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	59
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	60
การดำเนินการทดลอง.....	60
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	62
อภิปรายผล.....	62
ข้อเสนอแนะ.....	63
บรรณานุกรม.....	66
ภาคผนวก.....	72
ภาคผนวก ก.....	73
ภาคผนวก ข.....	102
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	124

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงการเปรียบเทียบพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ.....	54
2 แสดงการเปรียบเทียบพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ.....	55
3 แสดงการเปรียบเทียบผลต่างของพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียน กลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อพัฒนาการด้านอารมณ์ กับนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ.....	56
4 แสดงคะแนนพัฒนาการด้านอารมณ์เป็นรายบุคคลของนักเรียนในกลุ่ม ทดลองตลอด 3 ระยะ.....	101
5 แสดงคะแนนพัฒนาการด้านอารมณ์เป็นรายบุคคลของนักเรียนในกลุ่ม ควบคุมตลอด 3 ระยะ.....	102
6 แสดงการเปรียบเทียบพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังได้รับการฝึกพัฒนาการด้านอารมณ์ที่เหมาะสม.....	103
7 แสดงการเปรียบเทียบพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังไม่ได้รับการฝึกพัฒนาการด้านอารมณ์ที่เหมาะสม.....	104
8 แสดงการเปรียบเทียบพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังได้รับการฝึกพัฒนาการด้านอารมณ์ที่เหมาะสม.....	105

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แผนภาพแสดงถึงกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกต.....	13
2 แผนภาพแสดงระยะต่างๆของการทดลอง.....	49
3 มาตรฐานของพัฒนาการด้านอารมณ์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	57
4 แสดงความถี่ของมารยาทในพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลอง 1.....	106
5 แสดงความถี่ของมารยาทในพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลอง 2.....	107
6 แสดงความถี่ของมารยาทในพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลอง 3.....	108
7 แสดงความถี่ของมารยาทในพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลอง 4.....	109
8 แสดงความถี่ของมารยาทในพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลอง 5.....	110
9 แสดงความถี่ของมารยาทในพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลอง 6.....	111
10 แสดงความถี่ของมารยาทในพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลอง 7.....	112
11 แสดงความถี่ของมารยาทในพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลอง 8.....	113
12 แสดงความถี่ของมารยาทในพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มควบคุม 1.....	114
13 แสดงความถี่ของมารยาทในพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มควบคุม 2.....	115
14 แสดงความถี่ของมารยาทในพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มควบคุม 3.....	116
15 แสดงความถี่ของมารยาทในพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มควบคุม 4.....	117
16 แสดงความถี่ของมารยาทในพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มควบคุม 5.....	118
17 แสดงความถี่ของมารยาทในพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มควบคุม 6.....	119
18 แสดงความถี่ของมารยาทในพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มควบคุม 7.....	120
19 แสดงความถี่ของมารยาทในพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มควบคุม 8.....	121

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สภาพการณ์ของสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคเทคโนโลยีข้อมูลและการสื่อสาร ทำให้สังคมมุ่งหวังให้เด็กไทย เก่ง ดี มีสุข และแข็งแรง โดยมุ่งหวังให้เด็กไทยแต่ละคนถึงพร้อมด้วยพัฒนาการที่สมวัยทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ สังคม และจริยธรรม จำเป็นต้องเตรียมการวางรากฐานพัฒนาการของเด็กไทยในวัยเริ่มแรกของชีวิตด้วยความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อสนับสนุนให้เด็กเจริญเติบโตสมวัยอย่างเต็มศักยภาพ และพร้อมสำหรับอนาคต (ลัดดา เหมาะสุวรรณ. 2547: 1-7)

เด็กจะแสดงอารมณ์ออกมาตามประสบการณ์และสภาพแวดล้อมของแต่ละคน (อุบลรัตน์ เพ็งสฤติย์. 2544: 179) ซึ่งเป็นพัฒนาการที่สำคัญอีกด้านหนึ่งในการดำรงชีวิตเมื่อเผชิญต่อสิ่งเร้าและปัญหาต่างๆ และอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข พัฒนาการด้านอารมณ์จะเกิดขึ้นโดยลำดับตั้งแต่วัยทารก ซึ่งเริ่มจากความผูกพันระหว่างแม่และทารกตั้งแต่ทารกอยู่ในครรภ์และหลังคลอด ก่อให้เกิดการปรับตัวที่ดีระหว่างทารกและพ่อแม่ทำให้ทารกเกิดความรู้สึกไว้วางใจต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัว ในขณะที่เดียวกันทารกมีพัฒนาการไปสู่ความเป็นตัวตนของตนเองที่แยกจากพ่อแม่ และเมื่อเข้าสู่ปฐมวัยพัฒนาการด้านอารมณ์จะมีความก้าวหน้าขึ้น โดยเด็กจะเป็นตัวของตัวเองและอยากจะทำสิ่งต่างๆ ด้วยตัวเองแต่ยังมีความผูกพันใกล้ชิดกับพ่อแม่ และมีความสัมพันธ์กับคนอื่นมากขึ้นซึ่งจะเชื่อมโยงต่อไปเมื่อเด็กเข้าสู่วัยกลาง (ศิริกุล อิศรานุรักษ์. 2549: 89)

สำหรับวัยเด็กตอนกลางเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อเพราะต้องเข้าโรงเรียน เด็กจึงต้องมีการปรับตัว เด็กจะเริ่มรู้จักยับยั้งชั่งใจ ไม่แสดงความรู้สึกออกมาเป็นพฤติกรรมที่ไม่ดีทันที รู้จักระวังความรู้สึกที่ผู้อื่นมีต่อตน อารมณ์ก็คล้อยตามวัยที่ผ่านมา ชอบคุยโอ้อวด เปรียบเทียบสิ่งของ และที่สำคัญคือต้องการเป็นอิสระจากผู้ใหญ่ ต้องการพึ่งตนเอง ต้องการความยอมรับจากเพื่อนในหมู่คณะ (สุชา จันทน์เอม. 2543: 57) ในระยะนี้เด็กจะมีอารมณ์ต่างๆ มากมายทั้งอารมณ์ในแง่ดีน่าพึงใจ เช่น ความรัก ความเห็นใจ ความรู้สึกสงสาร ความรู้สึกเบิกบานรื่นรมย์ และอารมณ์ในแง่ไม่น่าพึงใจ เช่น เกลียด โกรธ อิจฉา ริษยา และไม่ว่าจะเป็นอารมณ์ประเภทใดถ้าไม่ได้รับการรับรู้ ไม่มีโอกาสแสดงออก และถูกเก็บกดเอาไว้มากเกินไป เด็กจะเกิดความรู้สึกเครียด และนำไปสู่ความเจ็บป่วยทางกายที่สืบเนื่องมาจากอารมณ์ได้ หรือรู้สึกผัดเจนนำร้ายผู้อื่นได้ เด็กในวัยนี้มีความพร้อมที่จะรับทราบเรื่องอารมณ์ รู้จักควบคุมอารมณ์และปลดปล่อยอารมณ์ของเขาออกมาอย่างที่ตั้งใจยอมรับ ซึ่งเป็นการ

เรียนรู้ที่สำคัญและจำเป็นต้องทำสำหรับการปรับตัวด้านอารมณ์ (ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2549: 131) นอกจากนั้นเด็กวัยนี้ยังมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับการเรียน กลัวว่าจะสอบไม่ได้ จะถูกลงโทษ หรือกลัวว่าเพื่อนจะไม่ชอบ ถ้าเด็กมีความวิตกกังวลมากอาจจะแสดงพฤติกรรมที่แตกต่างกัน บางคนอาจจะซึม ไม่ตั้งใจเรียน นอนหลับในห้องเรียน บางคนอาจแสดงออกโดยการไม่อยู่นิ่ง มีอารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย หรือแสดงพฤติกรรมที่ทำให้ความแปลกใจให้แก่คนอื่น เด็กวัยนี้เวลาที่มีอารมณ์โกรธอาจจะมีการต่อสู้กันทางร่างกายหรืออาจจะด้วยวาจาโดยการล้อหรือตั้งสมญา พุดจาถากถาง ชู้ หรือบางครั้งอาจจะไม่พูดกับคนที่ทำให้โกรธ การแสดงออกอารมณ์โกรธจะแตกต่างกันในหมู่เด็กหญิงและเด็กชาย เด็กหญิงอาจจะต้องใช้เวลาโกรธ การช่วยเด็กที่แสดงความโกรธโดยการทำร้ายผู้อื่นควรจะใช้การอธิบายให้เด็กเข้าใจว่าพฤติกรรมที่แสดงไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม และควรหาตัวอย่างแบบเพื่อนร่วมวัยที่มีพฤติกรรมดีที่เด็กจะเลียนแบบได้ นอกจากนี้ควรพยายามให้แรงเสริมเวลาเด็กสามารถระับความโกรธได้ การลงโทษเด็กโดยเฉพาะการตีหรือการลงโทษให้เจ็บกายจะเป็นการส่งเสริมให้เด็กแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวเวลาโกรธมากขึ้น (สุรางค์ โค้วตระกูล. 2548: 85)

จากการที่ผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแยมสอาดรังสิต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี เป็นเวลา 3 เดือน ได้สังเกตด้วยตนเองและสัมภาษณ์ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการด้านอารมณ์ที่ไม่เหมาะสม ได้แก่ โกรธง่าย โมโหง่าย ขว้างปาสิ่งของ วีนหนีออกจากห้อง กระตืบเท้า ต่อต้านทุกคนในทุกสิ่งทุกอย่าง ดำว่าผู้อื่น ทำหน้าบึ้งเมื่อไม่พอใจ ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ ทะเลาะวิวาทกับเพื่อน เรียกร้องความสนใจ เอาแต่ใจตนเอง ชอบแข่งขันกันเป็นที่หนึ่ง ชอบฟ้องครู อิจฉาเพื่อน จึงทำให้ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจปัญหาเบื้องต้นกับครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 14 คน โดยผู้วิจัยใช้คำถามปลายเปิด จำนวน 2 ข้อ

คำถามข้อที่ 1 ถามว่า “ท่านคิดว่านักเรียนในห้องเรียนของท่านมีปัญหาด้านพัฒนาการหรือไม่ ถ้ามีคือปัญหาใด” ซึ่งครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตอบว่านักเรียนมีปัญหา 3 ด้าน ดังนี้ ปัญหาพัฒนาการด้านอารมณ์มีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 71.42 ได้แก่ ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ อารมณ์รุนแรง โมโหง่าย ขว้างปาสิ่งของ กระตืบเท้า ร้องไห้เมื่อถูกขัดใจ ส่งเสียงดัง วีนหนีออกจากห้อง ทำหน้าบึ้งเมื่อไม่พอใจ ทะเลาะวิวาทกับเพื่อน เอาแต่ใจตนเอง เรียกร้องความสนใจ ข้างฟ้อง และอิจฉาเพื่อน สำหรับปัญหาพัฒนาการด้านสติปัญญามีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 ได้แก่ เรียนรู้ได้ช้า อ่านหนังสือไม่ออก คิดคำนวณไม่ได้ ไม่มีสมาธิในการเรียน และทำงานที่ครูมอบหมายไม่สำเร็จ และปัญหาพัฒนาการด้านสังคมมีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 ได้แก่ การเก็บตัวไม่กล้าแสดงออกต่อหน้าผู้อื่น ชอบอยู่คนเดียว ไม่มีเพื่อน และขี้อาย

คำถามข้อที่ 2 ถามว่า “จากปัญหาในข้อที่ 1 ท่านมีวิธีการแก้ปัญหาอย่างไร” ปัญหาพัฒนาการด้านอารมณ์ได้แก้ไขด้วยวิธีการดักเตือน การลงโทษ เช่น การทำความสะอาดห้องเรียน จัด

หนังสือ เช็ดโต๊ะ การฝึกสมาธิโดยให้นั่งสมาธิก่อนเรียน 3-5 นาที การจัดกิจกรรมหน้าชั้นเรียน โดยพยายามเข้าใจพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกและหาวิธีควบคุมพฤติกรรมของนักเรียน สำหรับพัฒนาการด้านสติปัญญาได้แก้ไขปัญหาด้วยวิธีการจัดบรรยากาศห้องเรียนให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ โดยจัดโต๊ะเรียนให้นั่งใกล้ครู การฝึกความรับผิดชอบ และการกระตุ้นให้นักเรียนทำตามคำสั่งของครู และปัญหาพัฒนาการด้านสังคมได้แก้ไขปัญหาด้วยวิธีการจัดรูปแบบการเรียนเป็นกลุ่ม จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพฤติกรรมการกล้าแสดงออก และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามและมีส่วนร่วมในการเรียน

ผลจากการสำรวจปัญหาเบื้องต้น พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 น่าจะมีปัญหาเรื่องพัฒนาการด้านอารมณ์ ได้แก่ ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ โกรธง่าย โมโหง่าย ขว้างปาสิ่งของ วีนหนีออกจากห้อง เอาแต่ใจตนเอง ทำหน้าที่ตัวเองไม่พอใจ ทะเลาะวิวาทกับเพื่อน เรียกร้องความสนใจ ชอบฟ้องครู และอิจฉาเพื่อน ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวทางจิตวิทยาสามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ได้หลายวิธี เช่น การใช้สถานการณ์จำลอง การใช้บทบาทสมมติ และการใช้เทคนิคแม่แบบ เป็นต้น ในที่นี้ผู้วิจัยสนใจที่จะใช้เทคนิคแม่แบบ โดยใช้แม่แบบวีดิทัศน์เพื่อพัฒนาพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งมีคุณสมบัติที่ดีคือ สามารถควบคุมพฤติกรรมที่เกิดขึ้นได้ สามารถนำมาใช้ได้หลายๆ ครั้ง และง่ายที่จะนำมาใช้บำบัดเป็นกลุ่ม (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2543: 257) และะเทคนิคแม่แบบเป็นการให้ผู้รับการฝึกได้สังเกตพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมของตัวแบบทั้งทางด้านภาษาและท่าทาง ซึ่งผู้ที่จะแสดงพฤติกรรมให้ดูอาจเป็นผู้ฝึกหรือสมาชิกในกลุ่ม หรืออาจใช้ตัวแบบจากเทปบันทึกภาพก็ได้ การฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมโดยใช้วิธีการเสนอตัวแบบจะช่วยให้ผู้รับการฝึกเรียนรู้ได้เร็วกว่าการให้คำแนะนำ การอธิบายโดยไม่เห็นพฤติกรรมจริง การเสนอตัวแบบจะช่วยให้การฝึกพฤติกรรมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นหากใช้ร่วมกับการซักซ้อมบทบาทของพฤติกรรม และการให้ข้อมูลย้อนกลับ (นภาพร ปริษามารถ. 2545: 137; อ้างอิงจาก Folder. 1980) ดังนั้นการเรียนรู้จากการเลียนแบบจึงเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ทำให้มนุษย์สามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้อย่างกว้างขวางขึ้น ทั้งแม่แบบที่มีชีวิตและแม่แบบที่เป็นสัญลักษณ์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ คาสาโป (Csapo. 1972) ที่ใช้เด็กชั้นประถมศึกษา 6 คน ให้เป็นตัวแบบแก่เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์อีก 6 คน ซึ่งไม่สามารถจะแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมในสังคมได้ เขาให้เด็กประถมศึกษาทั้ง 6 คน ที่เป็นตัวแบบนั่งเรียนกับเด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์ 6 คน และแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมทางสังคมให้เห็น ในขณะเดียวกันก็มีการให้การเสริมแรงด้วยเบี้ยวอรรถกรแก่เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์เพิ่มขึ้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเฟลมมิงและริควูด (Fleming and Rickwood. 2001: 2047-2071) ได้ศึกษาผลของวิดีโอเกมซึ่งเป็นเกมที่ใช้ความรุนแรงกับเกมที่ไม่ใช้ความรุนแรงที่มีต่อความก้าวร้าว เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิดีโอเกมที่ใช้ความก้าวร้าวและอารมณ์ของเด็กนักเรียนเกรด 3 ถึง เกรด 6 โรงเรียนรัฐบาล จำนวน 71 คน อายุระหว่าง 8-2 ปี แบ่งเป็นนักเรียนชาย 36 คน และนักเรียนหญิง 35

คน นักเรียนทุกคนจะได้เล่นวิดีโอเกมทั้งที่เป็นเกมที่ไม่ใช้ความรุนแรงและเกมที่ใช้ความรุนแรง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีอารมณ์ก้าวร้าวเพิ่มขึ้นหลังจากได้เล่นเกมที่ใช้ความรุนแรง และนักเรียนหญิงจะถูกกระตุ้นอารมณ์ก้าวร้าวจากการเล่นวิดีโอเกมได้มากกว่านักเรียนชาย

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแย้มสอาดรังสิต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ
2. เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนก่อนและหลังไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ
3. เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบกับนักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นแนวทางสำหรับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน เช่น ผู้บริหาร ครูประจำชั้น ครูผู้สอนในระดับประถมศึกษา และผู้ปกครอง ที่มีความสามารถในการใช้เทคนิคแม่แบบและนำการใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อพัฒนาพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีพัฒนาการด้านอารมณ์ไม่เหมาะสมต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแย้มสอาดรังสิต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2551 ที่มีพัฒนาการด้านอารมณ์ไม่เหมาะสม จำนวน 30 คน

2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแย้มสอาดรังสิต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2551 ที่มีพัฒนาการด้านอารมณ์ไม่เหมาะสม จำนวน 16 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากประชากร และสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน

3 ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ วิธีพัฒนาพัฒนาการด้านอารมณ์โดยใช้เทคนิคแม่แบบ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ พัฒนาการด้านอารมณ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การใช้เทคนิคแม่แบบ หมายถึง กระบวนการฝึกให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านอารมณ์ที่เหมาะสมโดยการสังเกตแล้วทำตามแม่แบบที่กำหนด ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แม่แบบวีดีทัศน์ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ผู้วิจัยสนทนาและซักถามเกี่ยวกับพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียน

ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยเสนอแม่แบบซึ่งเป็นวีดีทัศน์ที่มีต่อพัฒนาการด้านอารมณ์ที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมเพื่อให้นักเรียนเปรียบเทียบ

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนฝึกพัฒนาการด้านอารมณ์ทุกคนโดยเลียนแบบจากวีดีทัศน์ ถ้านักเรียนเลียนแบบได้ถูกต้องก็ให้การเสริมแรงโดยกล่าวชมเชย ถ้านักเรียนเลียนแบบไม่ได้ผู้วิจัยจะให้กำลังใจและให้ฝึกต่อไป

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับจากการสังเกตและทำตามแม่แบบพัฒนาการด้านอารมณ์ที่เหมาะสม

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมและมอบหมายให้นักเรียนไปฝึกต่อบ้านหรือที่โรงเรียนตามความเหมาะสม

2. พัฒนาการด้านอารมณ์ หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์ที่สามารถสังเกตได้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งมีอายุประมาณ 7-8 ปี โรงเรียนแย้มสอาดรังสิต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย

2.1. ด้านอารมณ์โกรธ ได้แก่

2.1.1 ไม่ขว้างปาสิ่งของ

2.1.2 ไม่วิ่งหนีออกจากห้อง

2.1.3 ไม่หน้าบึ้ง

2.1.4 ไม่ส่งเสียงดังโวยวาย

2.2 ด้านอารมณ์กลัว ได้แก่

2.2.1 ไม่ตกใจและหวั่นไหวง่าย

2.2.2 กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง

2.2.3 ไม่กลัวถูกล้อเลียน

2.3 ด้านอารมณ์อิจฉา ได้แก่

2.3.1 ไม่เอาแต่ใจตนเอง

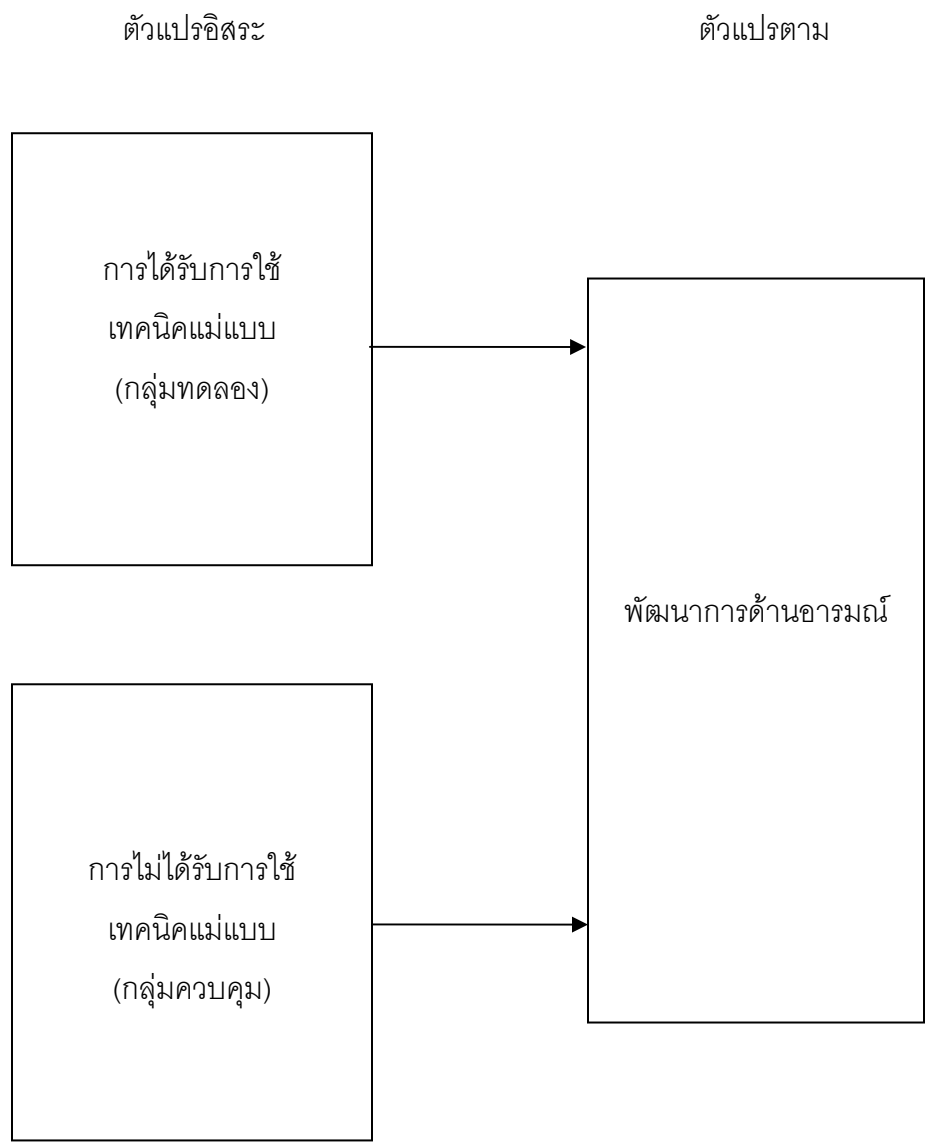
2.3.2 ไม่ฟ้องครู

2.3.3 ไม่เรียกร้องความสนใจ

3. กลุ่มทดลอง หมายถึง นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ จำนวน 8 คน

4. กลุ่มควบคุม หมายถึง นักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ จำนวน 8 คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบสามารถพัฒนาพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีพัฒนาการด้านอารมณ์เพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ
2. นักเรียนมีพัฒนาการด้านอารมณ์เพิ่มขึ้นหลังจากไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีพัฒนาการด้านอารมณ์เพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคแม่แบบ
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคแม่แบบ
 - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคแม่แบบ
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการด้านอารมณ์
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการด้านอารมณ์
 - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการด้านอารมณ์
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนแย้มสอาดรังสิต

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคแม่แบบ

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคแม่แบบ

1.1.1 ความหมายของเทคนิคแม่แบบ (Modeling)

ลีฟรานเซียส (Lefrancios. 2000: 154) ได้ให้ความหมายของแม่แบบว่า หมายถึง คนที่มีพฤติกรรมเหมาะสม จนกระทั่งทำให้ผู้สังเกตเกิดความอยากทำตาม โดยจะพบเห็นได้ในสังคมปัจจุบัน

1.1.2 ความหมายของเทคนิคแม่แบบ (Modeling Technique)

แพทเทอร์สัน (Patterson. 1980: 138) กล่าวว่า การเรียนรู้โดยการใช้แม่แบบนั้น แม่แบบจะทำหน้าที่เป็นสื่อกลางให้ผู้เรียนได้สังเกตและเลียนแบบพฤติกรรมที่เป็นเป้าหมาย ซึ่งแนวการเรียนรู้โดยการสังเกตเป็นวิธีการเรียนรู้แบบพื้นฐานที่เป็นประโยชน์ คือ ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ในภาพที่ซับซ้อนหรือยากๆ ได้ดีและรวดเร็ว

แบนดูรา (Bandura.1986: 99) กล่าวว่า เทคนิคแม่แบบหมายถึง กลวิธีในการกระทำหรือสอนพฤติกรรมใหม่ โดยผู้ที่สังเกตหรือผู้ที่ประสงค์จะเลียนแบบสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบที่ผู้สังเกตหรือผู้ที่เลียนแบบสนใจ

ประทีป จินฉัตร (2540: 233) ได้กล่าวถึงการใช้เทคนิคแม่แบบว่า เป็นกระบวนการที่เสนอตัวแบบเพื่อให้บุคคลสังเกต ฟัง หรืออ่านเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคล หรือสัญลักษณ์แทนบุคคล แล้วประมวลเป็นข้อมูลในการแสดงพฤติกรรมของตนต่อไป

สมโภชน์ เตียมสุภาวิชิต (2543: 254) ได้กล่าวถึงการใช้เทคนิคแม่แบบว่า เป็นกระบวนการที่ต้องมีการเสนอตัวแบบที่ทำให้ผู้สังเกตเกิดความสนใจและคิดอยากที่จะทำตาม และเมื่อแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบแล้วได้รับการเสริมแรงทางบวก พฤติกรรมนั้นจะเกิดบ่อยครั้งขึ้น แต่ถ้าพฤติกรรมที่ทำตามตัวแบบได้รับการลงโทษ พฤติกรรมนั้นก็จะไม่เกิดขึ้นอีก

วิลสันและโอเลียรี (นภาพร ปรีชามารภ. 2545: 152; อ้างอิงจาก Wilson & O'Leary. 1980) ได้กล่าวถึงการเสนอตัวแบบไว้ว่า หมายถึง กระบวนการที่เกิดขึ้นจากการที่บุคคลได้สังเกต ฟัง รับรู้ เก็บจำ ประสบพบเห็น หรืออ่านเกี่ยวกับเรื่องราวพฤติกรรมของบุคคลอื่น แล้วประมวลเป็นข้อมูลไว้ใช้เพื่อเป็นเครื่องชี้นำพฤติกรรมของตนต่อไป

สรุปได้ว่า การใช้เทคนิคแม่แบบ หมายถึง กระบวนการที่ทำให้เกิดการเรียนรู้โดยการสังเกต เลียนแบบ แสดงความคิดเห็น และความรู้สึกร่วมต่อพฤติกรรมแม่แบบ เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์

1.1.3 ประเภทของเทคนิคแม่แบบ

แบนดูรา (Bandura. 1986: 40-51) แบ่งประเภทของเทคนิคแม่แบบไว้ 2 ชนิด คือ

1.1.3.1.1 การเสนอแม่แบบที่มีชีวิต (Live Model)

การเสนอแม่แบบวิธีนี้เป็นทำให้ผู้สังเกตได้เห็นแม่แบบในสถานการณ์จริง ซึ่งมีข้อดีคือ แม่แบบสามารถเพิ่มเติมหรือปรับปรุงแต่งพฤติกรรมเพื่อให้การแสดงพฤติกรรมชัดเจนหรือเหมาะสมกับสภาพการณ์มากขึ้น การเสนอแม่แบบวิธีนี้ช่วยให้ผู้สังเกตเกิดความสนใจในแม่แบบและลอกเลียนแบบพฤติกรรมของแม่แบบได้ดีกว่าการเสนอแม่แบบวิธีอื่น (Bandura. 1969: 178-186) แต่การเสนอแม่แบบวิธีนี้ต้องระมัดระวังเรื่องการควบคุมผลกระทบ เพราะอาจมีเหตุการณ์ที่ไม่ได้คาดไว้ล่วงหน้าเกิดขึ้นทำให้แม่แบบไม่ได้รับผลกระทบที่พึงพอใจตามที่ควรจะได้รับ

1.1.3.1.2 การเสนอแม่แบบในรูปสัญลักษณ์ (Symbolic Model)

การเสนอแม่แบบสัญลักษณ์นี้ ได้แก่ การเสนอแม่แบบจากภาพยนตร์ เทป บันทึกภาพ สไลด์ หนังสือ หุ่นกระบอก หรือการ์ตูน ฯลฯ ซึ่งเตรียมเรื่องราวของแม่แบบไว้เรียบร้อยแล้ว ทำให้มีผลดีในการที่จะเน้นจุดสำคัญของการแสดงและสามารถควบคุมพฤติกรรมและผลกระทบของแม่แบบได้ ทั้งยังเก็บไว้ใช้ในการให้แม่แบบครั้งต่อไปได้ และใช้ได้ทั้งบุคคลเดียวหรือกลุ่มบุคคล

ประเทือง ภูมิภักทราคม (2540: 239-240) ได้กล่าวถึงประเภทของตัวแบบไว้ว่า สามารถแบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.1.3.2.1 ตัวแบบที่มีชีวิตจริง (Live Model) คือ ตัวแบบที่ผู้สังเกตสามารถมีปฏิสัมพันธ์ หรือสังเกตได้โดยตรงไม่ต้องผ่านสื่อหรือสัญลักษณ์อื่นใด

1.1.3.2.2 ตัวแบบสัญลักษณ์ (Symbolic Model) คือ ตัวแบบที่ปรากฏโดยผ่านทางสื่อประเภทต่างๆ เช่น ตัวแบบที่ปรากฏในภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิดีโอ วิทยุ หนังสือพิมพ์ คำบอกเล่า เป็นต้น

สมโภชน์ เขียมสุภาสิต (2543: 51) ได้แบ่งประเภทของตัวแบบไว้ 2 ประเภท ดังนี้

1.1.3.3.1 ตัวแบบที่มีชีวิตจริง (Live Model) คือ ตัวแบบที่บุคคลได้มีโอกาสสังเกตและปฏิสัมพันธ์โดยตรง

1.1.3.3.2 ตัวแบบสัญลักษณ์ (Symbolic Model) คือ ตัวแบบที่เสนอผ่านสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ การ์ตูน หรือหนังสือนวนิยาย เป็นต้น

สรุปได้ว่า ประเภทของแม่แบบ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือตัวแบบที่มีชีวิตจริงกับตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ ซึ่งแต่ละประเภทจะมีข้อดีและข้อจำกัดที่แตกต่างกัน

1.1.4 กระบวนการเรียนรู้จากแม่แบบ

แบนดูรา (Bandura. 1989: 6) ได้เสนอกระบวนการเรียนรู้จากแม่แบบ (Learning Through Modeling) โดยเห็นว่าคนเรามักจะเรียนรู้พฤติกรรมมาจากแม่แบบโดยการสังเกตคนอื่นๆ แล้วค่อยมาคิดว่าเราจะแสดงพฤติกรรมใหม่ๆ อย่างไร แล้วจึงค่อยลงมือกระทำ คนเรามักเรียนรู้จากแม่แบบจะว่าทำอย่างไร แล้วจึงเลือกเอาสิ่งที่ดีๆ และเหมาะสมมาแล้วค่อยแสดงออก ซึ่งแม่แบบนั้นมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ โดยทำหน้าที่ของการให้ข้อมูล คนเราจะดูแม่แบบเพื่อเป็นแนวทางในการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม โดยมีกระบวนการสำคัญ 4 ประการ

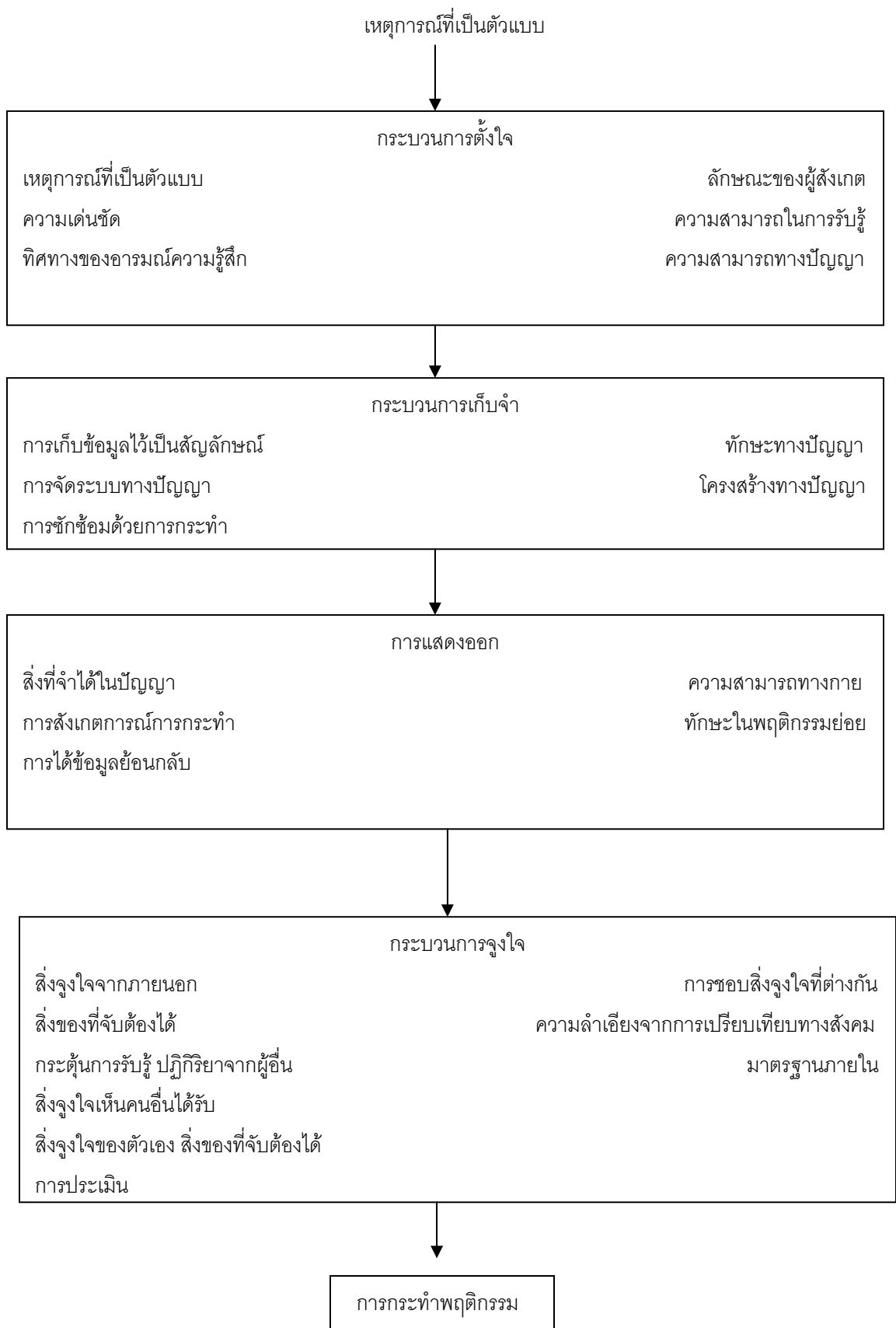
1.1.4.1 กระบวนการเอาใจใส่ (Attention Process) ลักษณะของแม่แบบ แม่แบบที่มีความชัดเจน จดจำง่ายมีความดึงดูดใจสูง มีความซับซ้อนของพฤติกรรมน้อยจะมีโอกาสทำให้ผู้สังเกตเอาใจใส่มาก ถ้าพฤติกรรมและลักษณะของแม่แบบมีความสำคัญใกล้เคียงและเกี่ยวข้องกับผู้สังเกต รวมทั้งพฤติกรรมที่แม่แบบแสดงออกมีประโยชน์ต่อผู้สังเกต จะโน้มน้าวจิตใจให้ผู้สังเกตเอาใจใส่ได้มาก ลักษณะของผู้สังเกตนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถด้านการสังเกต การรับรู้ การรวบรวม และตีความพฤติกรรมของแม่แบบ รวมทั้งมีความตื่นตัวในการเอาใจใส่พฤติกรรมของแม่แบบนั้น

1.1.4.2 กระบวนการเก็บจำ (Retention Process) เป็นกระบวนการรวบรวมรูปแบบพฤติกรรมที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบและจดจำไว้ การสังเกตพฤติกรรมจากตัวแบบจะไม่มีอิทธิพลต่อบุคคลเลยถ้าจำพฤติกรรมที่สังเกตไม่ได้ การเก็บจำพฤติกรรมของตัวแบบเป็นความจำในรูปแบบของสัญลักษณ์ซึ่งจะกลายเป็นความจำที่ถาวร ความสามารถในการจำพฤติกรรมโดยใช้สัญลักษณ์นี้ ต้องอาศัยการเรียนรู้จากการสังเกตเป็นอย่างมาก

1.1.4.3 กระบวนการแสดงออก (Motor Reproduction Process) เป็นกระบวนการที่ผู้สังเกตแปลงสัญลักษณ์ต่างๆ ที่เก็บจำมาเป็นการกระทำที่เหมาะสม โดยการใช้กลไกความคิด เพราะฉะนั้นกระบวนการแสดงออกจึงขึ้นอยู่กับระดับความคิดของผู้สังเกต ความซับซ้อนของพฤติกรรม และการดัดแปลงสัญลักษณ์ให้มาเป็นการกระทำที่เหมาะสมด้วย จึงจะช่วยให้การกระทำตามแม่แบบได้ผลดียิ่งขึ้น

1.1.4.4 กระบวนการจูงใจ (Motivational Process) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมแสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เรารู้มากับการแสดงออก เพราะในชีวิตจริงคนเราจะไม่ทำทุกอย่างตามที่เห็นมาทั้งที่มีความรู้ความสามารถที่จะรับและเก็บจำพฤติกรรมตามตัวแบบและแสดงออกได้ ซึ่งเป็นการแสดงถึงข้อแตกต่างของการเรียนรู้ว่าพฤติกรรมนั้นให้ประโยชน์น้อยหรือเสี่ยงต่อการถูกลงโทษ ก็จะไม่แสดงพฤติกรรมออกมา แต่ถ้าพฤติกรรมนั้นให้ผลบวกก็เป็นตัวจูงใจให้แสดงพฤติกรรมออกมา

ดังนั้นการเรียนรู้ด้วยการสังเกตหรือการเรียนรู้จากแม่แบบ จะต้องจัดวางรูปแบบองค์ประกอบของการเรียนรู้จากแม่แบบอย่างเหมาะสม โดยกระตุ้นให้ผู้สังเกตใส่ใจกับแม่แบบอย่างแท้จริง จนจดจำและสามารถสร้างสัญลักษณ์แทนพฤติกรรมที่เลียนแบบได้ และนำออกมาใช้ได้ ในภายหลัง ประกอบกับการจูงใจอย่างเหมาะสมจะทำให้ผู้สังเกตมีการตอบสนอง คือ เลียนแบบพฤติกรรมของแม่แบบได้ในที่สุด จากองค์ประกอบของการเรียนรู้โดยการสังเกตทั้ง 4 ประการนี้ตามกระบวนการคิดทฤษฎีของแบนดูรา (Bandura. 1989) เขียนเป็นภาพประกอบได้ ดังนี้

ภาพ 1 แสดงถึงกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกต

1.1.5 กลวิธีในการใช้เทคนิคแม่แบบ

แบล็คแมนและซิลเบอร์แมน (Blackman and Silberman. 1975: 57) ได้นำทฤษฎีแม่แบบของเบนดูรามาใช้เพื่อให้ผู้สังเกตเลียนแบบพฤติกรรมต่างๆ เพิ่มมากขึ้น จึงได้เสนอแนะกลวิธีการใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติ ดังนี้

1.1.5.1 กำหนดพฤติกรรมที่ต้องการให้ผู้สังเกตเรียนรู้

1.1.5.2 มีแบบซึ่งแสดงพฤติกรรมที่ต้องการให้ผู้สังเกตเรียนรู้อย่างเหมาะสม

1.1.5.3 ให้การเสริมแรงกับแม่แบบ เมื่อแม่แบบสามารถแสดงพฤติกรรมที่ต้องการจะให้ผู้สังเกตเรียนรู้

1.1.5.4 ให้การเสริมแรงกับผู้สังเกต เมื่อผู้สังเกตแสดงพฤติกรรมที่ต้องการตามอย่าง

1.1.6 ลักษณะของแม่แบบ

เด็คเคอร์และนาธาน (Decker and Nathan. 1985: 42) กล่าวว่า การเลียนแบบจะเกิดง่ายขึ้นถ้าแม่แบบมีความคล้ายคลึงกับผู้สังเกตในลักษณะดังต่อไปนี้

1.1.6.1.1 มีอายุ เพศ และเชื้อชาติ เป็นต้น อย่างเดียวกันกับผู้สังเกต

1.1.6.1.2 มีความสามารถหรือความรู้ความชำนาญเป็นที่ยอมรับของตัวผู้สังเกต

1.1.6.1.3 มีความสามารถสูงกว่าผู้สังเกต

1.1.6.1.4 ควบคุมแหล่งที่ให้สิ่งที่ต้องการของผู้สังเกตได้

1.1.6.1.5 มีความสนิทสนมและมีประโยชน์กับตัวผู้สังเกต

1.1.6.1.6 แม่แบบต้องได้รับรางวัลสำหรับพฤติกรรมที่เป็นที่ต้องการ

ไลเบอร์แมน (Liberman. 1993: 301-302) กล่าวว่า ลักษณะของแม่แบบที่บุคคลจะเลียนแบบจากแม่แบบนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่อไปนี้

1.1.6.2.1 สถานะทางสังคมของแม่แบบเป็นที่น่าเชื่อถือในสายตาของผู้สังเกต

1.1.6.2.2 บุคคลมักจะเลียนแบบตามแม่แบบที่มีลักษณะอบอุ่น จริงใจ และเป็นมิตร
ไม่ตรี

1.1.6.2.3 บุคคลชอบที่จะเลียนแบบตามแม่แบบที่มีอำนาจ คือ มีอิทธิพลที่จะให้คุณและโทษแก่ตัวผู้สังเกต

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2543: 256) กล่าวว่า ลักษณะของตัวแบบโดยทั่วไปมี ดังนี้

1.1.6.3.1 ตัวแบบควรจะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับผู้สังเกตทั้งในด้านเพศ เชื้อชาติ และทัศนคติ ซึ่งการที่ตัวแบบมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับผู้สังเกตนั้นจะทำให้ผู้สังเกตมั่นใจได้ว่าพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงออกนั้นเหมาะสมและสามารถทำได้เพราะบุคคลนั้นมีลักษณะคล้ายคลึงกับตน ซึ่งจะทำให้เขาเกิดความรู้สึกว่าเขาเองก็น่าจะทำได้

1.1.6.3.2 ตัวแบบควรจะเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงในสายตาของผู้สังเกต แต่ถ้ามีชื่อเสียงมากจนเกินไปก็จะทำให้เขามีความรู้สึกว่าพฤติกรรมที่ตัวแบบกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ไม่น่าเป็นจริงสำหรับตัวเขาได้

1.1.6.3.3 ระดับของความสามารถของตัวแบบนั้นควรจะมีในระดับที่ใกล้เคียงกับผู้สังเกตเพราะถ้าใช้ตัวแบบที่มีความสามารถสูงมากก็จะทำให้ผู้ที่สังเกตคิดว่าเขาไม่น่าจะทำได้ ทำให้เขาปฏิเสธที่จะทำตามตัวแบบนั้น

1.1.6.3.4 ตัวแบบนั้นควรจะมีลักษณะที่เป็นกันเองและอบอุ่น

1.1.6.3.5 ตัวแบบเมื่อแสดงพฤติกรรมแล้วได้รับการเสริมแรงจะทำให้ได้รับความสนใจจากผู้สังเกตมากขึ้น

สรุปได้ว่า ลักษณะของตัวแบบจะต้องมีความคล้ายคลึงกับผู้สังเกตทั้งเพศ อายุ เชื้อชาติ ทัศนคติ มีชื่อเสียง และน่าเชื่อถือ เมื่อตัวแบบแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมจะต้องได้รับการเสริมแรงทันที

1.1.7 วิธีการเสนอตัวแบบที่มีประสิทธิภาพ

เด็คเคอร์และนาธาน (Decker and Nathan. 1985: 42) กล่าวว่า บุคคลจะเลียนแบบตามแม่แบบได้ง่ายเมื่อเสนอพฤติกรรมแม่แบบดังต่อไปนี้

1.1.7.1.1 บอกลักษณะของแม่แบบที่จะเสนออย่างชัดเจนและโดยละเอียด

1.1.7.1.2 เสนอขั้นตอนที่แม่แบบจะแสดงไปตามลำดับ คือ จากพฤติกรรมที่ง่ายไปสู่พฤติกรรมที่ยาก

1.1.7.1.3 เสนอแม่แบบซ้ำหลาย ๆ ครั้ง จนกว่าจะแน่ใจว่าผู้สังเกตได้เรียนรู้พฤติกรรมดังกล่าวแล้ว เพราะการเสนอแม่แบบซ้ำหลาย ๆ ครั้งจะทำให้ผู้สังเกตสามารถจดจำพฤติกรรมที่แม่แบบแสดงออกได้ดียิ่งขึ้น

1.1.7.1.4 พยายามหลีกเลี่ยงการเสนอรายละเอียดที่ไม่มีความสำคัญและไม่เกี่ยวกับเรื่องที่กำลังเสนอให้มากที่สุด เนื่องจากการเสนอแม่แบบที่มีรายละเอียดมากจนเกินไปจะทำให้ผู้สังเกตเกิดความสับสน ตลอดจนเกิดความไม่แน่ใจว่าพฤติกรรมที่ต้องสังเกตคืออะไรกันแน่

1.1.7.1.5 เสนอแม่แบบที่มีความหลากหลายจะทำให้เกิดการเลียนแบบได้มากกว่าการเสนอแม่แบบชนิดเดียว เพราะจะทำให้ผู้สังเกตไม่เกิดความเบื่อหน่าย แต่เกิดความรู้สึกตื่นเต้นเร้า ความสนใจของผู้สังเกตได้มากขึ้น ตลอดจนทำให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้นในการแสดงออกในสถานการณ์ที่มีความแตกต่างกัน

1.1.7.1.6 เสนอแม่แบบที่มีชีวิตหรือแม่แบบที่เป็นวิดีโอเทปจะทำให้การเลียนแบบมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะแม่แบบที่มีชีวิตนั้นมีข้อดีตรงที่น่าสนใจ สามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรม

การแสดงออกได้ตามสภาพการณ์และมีจุดอ่อนตรงที่ไม่สามารถทำนายหรือควบคุมได้อย่างที่ต้องการ ส่วนแม่แบบที่เป็นวิดีโอเทปหรือสัญลักษณ์มีข้อดีตรงที่สามารถควบคุมได้ สามารถนำเสนอได้หลายครั้ง และง่ายในการที่จะนำมาใช้บำบัดเป็นกลุ่ม แต่การที่จะเสนอในรูปแบบใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของพฤติกรรมและการนำไปใช้ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต.2543: 257)

1.1.7.1.7 เสนอแม่แบบที่แสดงพฤติกรรมที่ต้องการให้ผู้สังเกตได้เลียนแบบจะทำให้ได้ผลดีกว่าการเสนอแม่แบบที่แสดงพฤติกรรมที่ไม่ต้องการ

ประทีป จินฉัตร (2540: 233) ได้กล่าวถึงหลักในการใช้ตัวแบบให้มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1.1.7.2.1 ตัวแบบที่ใช้ต้องสามารถดึงดูดความสนใจของผู้สังเกตได้ โดยที่ตัวแบบนั้นต้องเป็นแบบที่มีความสำคัญต่อผู้สังเกต หรือตัวแบบเป็นที่รู้จักโดยทั่วไป

1.1.7.2.2 เมื่อตัวแบบแสดงพฤติกรรมเป้าหมาย จะต้องได้รับการเสริมแรง

1.1.7.2.3 เมื่อผู้สังเกตแสดงพฤติกรรมเป้าหมายตามตัวแบบ ต้องให้การเสริมแรงทันที

1.1.7.2.4 พยายามใช้ตัวแบบมากกว่า 1 ตัวขึ้นไป เพราะจะทำให้บุคคลที่สังเกตมีโอกาสเลือกได้มากขึ้น

1.1.7.2.5 ควรจัดให้สภาพการณ์ในเหตุการณ์ที่ตัวแบบแสดงนั้น มีลักษณะคล้ายคลึงกับสภาพในเหตุการณ์ที่เป็นจริงของผู้สังเกต ตลอดจนในเรื่องของปัญหา อายุ เพศ และเชื้อชาติของตัวแบบ

1.1.7.2.6 ชี้แนะ และจูงใจให้ผู้สังเกตสนใจ และต้องการแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบ

1.1.7.2.7 ให้ตัวแบบแสดงพฤติกรรมที่ละขั้นตอน พร้อมทั้งบรรยายประกอบ และให้มีการเสริมแรง

1.1.7.2.8 ให้ตัวแบบแสดงพฤติกรรมซ้ำๆ

1.1.7.2.9 พยายามให้ผู้สังเกตนั้นได้มีโอกาสฝึกฝนพฤติกรรมนั้นบ่อยๆ

1.1.7.2.10 ให้ข้อมูลย้อนกลับในขณะที่บุคคลฝึกฝนว่าทำอะไรได้ดีแค่ไหนแล้ว

1.1.7.2.11 ให้การเสริมแรงต่อพฤติกรรมใหม่ๆ ตลอดเวลา

ประเทือง ภูมิภักทราคม (2540: 242-243) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการให้ตัวแบบ ดังนี้

1.1.7.3.1 กำหนดพฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการให้ผู้สังเกตเรียนรู้ ขั้นนี้นักปรับพฤติกรรมจะต้องกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายให้ชัดเจนว่าพฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้สังเกตหรือผู้รับการปรับพฤติกรรมได้แก่พฤติกรรมอะไรบ้าง

1.1.7.3.2 เลือกตัวแบบที่เหมาะสม ในขั้นนี้นักปรับพฤติกรรมจะต้องพิจารณาเลือกตัวแบบที่เหมาะสมว่าจะใช้ตัวแบบที่มีชีวิตจริงหรือจะใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ จะต้องพิจารณาความเหมาะสมว่าตัวแบบดังกล่าวเหมาะกับบุคคล สถานที่ และความสมจริงในสังคม

1.1.7.3.3 การฝึกตัวแบบให้แสดงพฤติกรรมเป้าหมายอย่างเป็นขั้นตอน ในขั้นนี้ถ้าการใช้ตัวแบบเป็นตัวอย่างที่มีชีวิตจริงนักปรับพฤติกรรมจะต้องฝึกตัวแบบให้แสดงพฤติกรรมเป้าหมายอย่างมีขั้นตอนและชัดเจน ทั้งนี้เพราะจะช่วยให้ผู้สังเกตสามารถสังเกตได้อย่างชัดเจน และเลียนแบบพฤติกรรมนั้นได้ง่ายและถูกต้อง

1.1.7.3.4 เสนอตัวแบบ ในขั้นนี้นักปรับพฤติกรรมให้ตัวแบบแสดงพฤติกรรมเป้าหมายตามขั้นตอนที่ได้รับการฝึกตามข้อ 3 หากโปรแกรมการปรับพฤติกรรมนั้นใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ เช่น ภาพยนตร์ นักปรับพฤติกรรมก็เสนอตัวแบบตามลำดับ เพื่อให้ผู้สังเกตพฤติกรรมเป้าหมายสามารถนำไปปฏิบัติตามในโอกาสต่อไป

1.1.7.3.5 การให้แรงเสริมแก่ตัวแบบทันทีที่ตัวแบบแสดงพฤติกรรมเป้าหมาย ในขั้นนี้หมายความว่า ในกระบวนการปรับพฤติกรรมโดยใช้เทคนิคการใช้ตัวแบบไม่ว่าจะเป็นการใช้ตัวแบบที่มีชีวิตจริงหรือการใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ก็ตาม ในกระบวนการเมื่อตัวแบบแสดงพฤติกรรมเป้าหมายแล้ว ตัวแบบจะได้รับการเสริมแรง ทั้งนี้เพื่อให้ผู้สังเกตรับรู้ว่าการแสดงพฤติกรรมเป้าหมาย คือ การได้รับแรงเสริม

1.1.7.3.6 การให้แรงเสริมแก่ผู้สังเกตทันทีที่ผู้สังเกตกระทำพฤติกรรมเป้าหมายตามตัวแบบ

1.1.7.3.7 ให้ข้อมูลย้อนกลับหรือชี้แนะข้อมูลบางอย่างแก่ผู้สังเกต ในกรณีที่ผู้สังเกตยังไม่สามารถเลียนแบบพฤติกรรมได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

สรุปได้ว่า วิธีการเสนอตัวแบบที่มีประสิทธิภาพจะต้องกำหนดพฤติกรรมเป้าหมาย คัดเลือกตัวแบบที่มีความน่าเชื่อถือเหมาะสมกับเป้าประสงค์ การเสนอตัวแบบจะต้องดำเนินอย่างเป็นขั้นตอน ควรใช้ควบคู่กับการเสริมแรงและการให้ข้อมูลย้อนกลับที่ถูกต้องจะช่วยให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

ผดุง อารยวิญญู (2542: 86) กล่าวว่าวิธีการเสนอตัวแบบที่มีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่างๆ ดังต่อไปนี้

1.1.7.4.1 การเลือกแบบอย่างที่ดี เมื่อเราต้องการให้เด็กมีพฤติกรรมเช่นใดเราก็ต้องหาแบบอย่างมาให้เด็ก ในการเลือกผู้ที่จะมาเป็นแบบอย่างให้เด็กนั้นต้องมีข้อควรพิจารณา 2 ประการ คือ ความสนใจและการยอมรับผู้ที่จะเป็นแบบอย่างของพฤติกรรมนั้น นอกจากจะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมดีแล้วยังเป็นผู้มีสิ่งที่น่าสนใจ มีอะไรบางอย่างที่เหมือนกับเด็กส่วนมาก เช่น อายุ ผลการเรียน ความ

สนใจ บุคลิกลักษณะ ประสบการณ์ เป็นต้น เมื่อเด็กเห็นว่าผู้ที่จะเป็นแบบอย่างมีลักษณะบางอย่างเหมือนเขา เขาก็จะมีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกันกับบุคคลนั้น ทำให้การเลียนแบบได้ผลเร็วยิ่งขึ้น องค์ประกอบที่สองที่ต้องพิจารณา คือ การยอมรับ ผู้ที่จะเป็นที่ยอมรับของเด็กได้นั้นควรมีความเป็นผู้นำ และควรได้รับการยอมรับจากเพื่อนๆ อยู่แล้ว นอกจากองค์ประกอบทั้งสองอย่างนี้แล้วยังมีข้อควรคำนึงอีกข้อหนึ่งคือ อายุ ผู้ที่มีความอาวุโสที่สุดในกลุ่มมักจะได้รับการไว้วางใจและเกรงใจจากเพื่อนๆ ถ้าเลือกผู้ที่มีอายุมากที่สุดเป็นแบบอย่างแล้ว โอกาสที่จะประสบความสำเร็จก็มีมาก

1.1.7.4.2 การให้คำแนะนำเมื่อเราเลือกแบบอย่างที่ดีได้แล้วเราควรให้คำแนะนำควบคู่ไปด้วยว่าพฤติกรรมใดที่ควรเอาเป็นเยี่ยงอย่าง และพฤติกรรมใดที่ไม่ควรปฏิบัติตาม ยิ่งถ้าครูสามารถสร้างเป็นกฎเกณฑ์ให้เด็กได้ปฏิบัติตามด้วยแล้ว ยิ่งจะทำให้การเลียนแบบได้ผลยิ่งขึ้น

1.1.7.4.3 การเลียนแบบพฤติกรรมจากที่ง่ายไปหายากเด็กจะสามารถเลียนแบบพฤติกรรมที่ง่ายๆ ได้ก่อนพฤติกรรมที่ยาก ก่อนจะใช้วิธีการนี้คงไม่ลืมว่าต้องกำหนดจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมให้แน่นอนเสียก่อนมิฉะนั้นจะทำให้ไม่ได้ผลเท่าที่ควร ยิ่งถ้าเด็กเคยเรียนรู้สิ่งนั้นมาก่อนจะยิ่งทำให้เด็กเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามถ้าพฤติกรรมนั้นยากจนเกินไปครูควรแนะนำในการปฏิบัติตามขั้นตอน

1.1.7.4.4 การให้แรงเสริมแก่ผู้ที่เป็นแบบอย่าง การให้แรงเสริมนั้นเราอาจจะให้แก่ผู้เลียนแบบหรือผู้ที่เป็นตัวแบบ การให้แรงเสริมแก่ผู้เลียนแบบย่อมเป็นการส่งเสริมพฤติกรรมนั้นๆ การให้แรงเสริมแก่ผู้ที่เป็นแบบอย่างก็สามารถส่งเสริมพฤติกรรมของผู้เลียนแบบได้เช่นกัน เช่น เด็กวัยรุ่นคนหนึ่งชอบเพื่อนคนหนึ่งที่เล่นกีฬาเก่ง เมื่อเขาเห็นนักฟุตบอลคนที่เขาชอบได้รับชัยชนะจากการแข่งขันได้รับถ้วยรางวัลจากพระหัตถ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้รับภาพถ่ายทอดstadทางโทรทัศน์ เด็กที่ชอบเล่นฟุตบอลอยู่แล้วก็อยากประสบความสำเร็จในการเล่นฟุตบอลให้ได้ดี เพื่อจะได้ประสบความสำเร็จในอนาคตเช่นเดียวกัน ในทางตรงกันข้ามถ้าเด็กคนนั้นเล่นผิดกติกาอย่างจงใจและถูกตัดสินลงโทษ เด็กๆ ก็เห็นเป็นตัวอย่างและไม่คิดเล่นผิดกติกาการเล่นในคราวต่อไป

1.1.7.4.5 การให้ความสำเร็จของแบบอย่าง เน้นความสำเร็จ ความสามารถ ความเก่ง ความฉลาดของผู้ที่เป็นแบบอย่างให้กับเด็ก เด็กทุกคนต้องการความสำเร็จ ต้องการการยอมรับ ดังนั้นเมื่อเด็กเห็นผู้ที่ตนชอบประสบความสำเร็จทำให้ตนเองอยากประสบความสำเร็จ อยากเก่ง อยากฉลาดเหมือนคนอื่นบ้าง ทำให้เกิดแรงกระตุ้นจากภายใน ซึ่งแรงกระตุ้นนี้จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ง่ายขึ้น

สรุปได้ว่า วิธีการเสนอตัวแบบที่มีประสิทธิภาพจะต้องกำหนดพฤติกรรมเป้าหมาย คัดเลือกตัวแบบที่มีความน่าเชื่อถือเหมาะสมกับเป้าประสงค์ มีการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน มักจะใช้ควบคู่กับการเสริมแรงและการให้ข้อมูลย้อนกลับที่ถูกต้อง

1.1.8 ปัจจัยที่มีต่อการเรียนรู้โดยการเลียนแบบ

กุกูชรี คำชาย (2540: 133; อ้างอิงจาก Seifert. 1983) กล่าวว่าปัจจัยที่มีต่อการเรียนรู้โดยการเลียนแบบมีอยู่หลายประการด้วยกัน แต่จากการศึกษาปรากฏว่าปัจจัย 3 ประการนี้มีอิทธิพลอย่างมากโดยเฉพาะในโรงเรียน

1.1.8.1 สถานภาพของตัวแบบ จากผลการศึกษาพบว่าตัวแบบที่มีสถานภาพทางสังคมสูงจะถูกเลียนแบบมากกว่าตัวแบบที่มีสถานภาพทางสังคมต่ำ

1.1.8.2 ลักษณะของตัวแบบหากตัวแบบมีลักษณะอบอุ่น เอาใจใส่ และเอื้ออาทรจะได้รับการเอาใจใส่สูงมากกว่าตัวแบบที่มีลักษณะเย็นชาและห่างเหิน

1.1.8.3 ความคล้ายคลึงกับตัวแบบ หากผู้เรียนรับรู้ว่าคุณเองมีความคล้ายคลึงกับผู้ใด โอกาสที่จะเลียนแบบผู้นั้นจะมีสูงกว่าผู้ที่มีลักษณะต่างออกไปจากตน และในกรณีนี้ตัวแบบที่ใกล้เคียงจะมีอิทธิพลมากกว่าตัวแบบที่ไกลตัว

1.1.9 อิทธิพลของตัวแบบที่มีต่อผู้สังเกต

แบนดูรา (ประเทือง ภูมิภักทราคม. 2540: 64-65; อ้างอิงจาก Bandura. 1977) ได้กล่าวถึงอิทธิพลของตัวแบบที่มีต่อผู้สังเกตไว้พอสรุปได้ดังนี้

1.1.9.1 การสร้างพฤติกรรมใหม่ ตัวแบบสามารถช่วยให้ผู้สังเกตสร้างพฤติกรรมใหม่ โดยผู้สังเกตจะรวบรวมแบบแผนการกระทำที่ได้เห็นหรือได้ยินมา แล้วถ่ายทอดออกมาเป็นการกระทำ

1.1.9.2 การสร้างกฎเกณฑ์ หลักการใหม่ในสภาพการณ์ที่ผู้สังเกตได้สังเกตเห็นการกระทำของตัวแบบ ตัวแบบจะช่วยให้ผู้สังเกตสามารถสร้างกฎเกณฑ์หรือหลักการใหม่ขึ้นมาได้ เช่น การเรียนรู้ทางภาษา ผู้เรียนสามารถสร้างหลักในการเข้าประโยคจากการได้ยินตัวแบบพูด

1.1.9.3 การสอนพฤติกรรมสร้างสรรค์ ตัวแบบจะช่วยพัฒนาพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ขึ้นมาได้ ทั้งนี้เนื่องจากการได้เห็นพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งจากตัวแบบ มนุษย์สามารถนำประสบการณ์ที่ตนมีอยู่ประกอบกับการกระทำของตัวแบบพัฒนาขึ้นมาเป็นพฤติกรรมใหม่ๆ ได้

1.1.9.4 การยับยั้งการกระทำและการหวั่นเกรงที่จะกระทำ ตัวแบบมีอิทธิพลต่อการยับยั้งหรือความหวั่นเกรงที่จะกระทำพฤติกรรม กล่าวคือ ถ้าผู้สังเกตได้เห็นตัวแบบถูกลงโทษ ผู้สังเกตมีแนวโน้มที่จะไม่กระทำตามตัวแบบนั้น และในทางตรงกันข้าม ถ้าผู้สังเกตเห็นตัวแบบกระทำพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องและถูกห้ามปรามแล้วไม่มีผลกระทบใดๆ ตามมา ผู้สังเกตก็มีแนวโน้มที่จะกระทำตามตัวแบบนั้น

1.1.9.5 การส่งเสริมการกระทำ ตัวแบบมีอิทธิพลต่อการส่งเสริมการกระทำทั้งทางบวกและทางลบ ถ้าผู้สังเกตเห็นตัวแบบกระทำพฤติกรรมใดแล้วได้รับการเสริมแรง ผู้สังเกตก็มี

แนวโน้มที่จะกระทำตามมากยิ่งขึ้น และในทำนองเดียวกัน ถ้าผู้สังเกตเห็นตัวแบบที่แสดงความก้าวร้าวและได้รับการยกย่องว่าเป็นสิ่งที่ดี ผู้สังเกตก็มีแนวโน้มที่จะกระทำตามมากขึ้นเช่นกัน

1.1.9.6 ด้านอารมณ์ นอกจากตัวแบบจะมีอิทธิพลต่อผู้สังเกตในการกระทำตามตัวแบบดังกล่าวมาแล้ว ตัวแบบยังมีอิทธิพลต่ออารมณ์ของผู้สังเกตอีกด้วย ตัวแบบจะกระตุ้นให้ผู้สังเกตเกิดแนวคิดและความรู้สึกคล้ายตามตัวแบบ

1.1.9.7 การเผยแพร่แนวคิดและการกระทำ การกระทำของตัวแบบจะมีอิทธิพลต่อการเผยแพร่แนวคิดและการกระทำต่างๆ ให้บุคคลในสังคมกระทำตาม นอกจากนี้ตัวแบบยังสามารถเผยแพร่แนวคิดและการกระทำดังกล่าวนั้นจากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่งได้ด้วย กระบวนการเผยแพร่พฤติกรรมทางสังคมใหม่ๆ ดังกล่าวนี้มี 2 กระบวนการ คือ กระบวนการเรียนรู้โดยตรง เป็นการได้เรียนรู้จากตัวแบบแล้วนำมากระทำ และอีกกระบวนการหนึ่ง ได้แก่ การดัดแปลงประสบการณ์ที่ได้รับจากการสังเกตตัวแบบแล้วแสดงออกมา ดังนั้น การเรียนรู้จากการเลียนแบบ นอกจากผู้สังเกตจะเกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตนเองแล้ว ยังมีผลทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงอีกด้วย

ประเทือง ภูมิภักทราคม (2540: 238-239) กล่าวว่า ในการเสนอตัวแบบมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้พฤติกรรมของผู้สังเกต 3 ประการ ดังนี้

1.1.9.2.1 สร้างพฤติกรรม (Acquisition Effect) คือ ผู้ที่สังเกตจะเรียนรู้พฤติกรรมใหม่ซึ่งไม่เคยมีมาก่อนจากตัวแบบ เช่น การพูด พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับทักษะบางอย่าง เป็นต้นว่า การแสดงการเล่นกีฬา ฯลฯ ดังนั้นการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบผู้สังเกตสามารถเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบได้แม้ว่าพฤติกรรมดังกล่าวผู้สังเกตไม่เคยกระทำมาก่อนเลยก็ตาม

1.1.9.2.2 ลดพฤติกรรม (Dishibitory Effect) คือ การที่ผู้สังเกตได้สังเกตพฤติกรรมของตัวแบบแล้วมีผลทำให้พฤติกรรมของผู้สังเกตลดลง โดยเฉพาะเมื่อสังเกตตัวแบบแสดงพฤติกรรมที่นำไปสู่ผลกรรมทางลบ เช่น นักเรียนที่เคยมาโรงเรียนสายเป็นครั้งคราวเห็นครูลงโทษนักเรียนที่มาสายหน้าเสาธง จึงเลิกพฤติกรรมมาโรงเรียนสาย เป็นต้น

1.1.9.2.3 เสริมพฤติกรรมที่มีอยู่ (Facilitation Effect) คือ การสังเกตพฤติกรรมจากตัวแบบที่มีผลต่อพฤติกรรมของผู้สังเกต จึงเลียนแบบการกระทำของตัวแบบ เช่น เคยอาบน้ำวันละ 1 ครั้ง เมื่อเห็นตัวแบบอาบน้ำวันละ 2 ครั้ง ผู้สังเกตจึงอาบน้ำวันละ 2 ครั้งตามตัวแบบ

สรุปได้ว่า อิทธิพลของตัวแบบจะช่วยสร้างพฤติกรรมใหม่ๆ ในเชิงที่สร้างสรรค์ ช่วยลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ และช่วยส่งเสริมพฤติกรรมทั้งทางบวกและทางลบ

1.1.10 การเห็นผลตอบแทนที่ตัวแบบได้รับ

แบนดูรา (Bandura.1977: 117-121) ได้สรุปเกี่ยวกับการเสริมแรงแม่แบบไว้ว่า ในชีวิตประจำวันคนจะสังเกตเห็นการกระทำ และผลที่เกิดจากการกระทำของบุคคลอื่น ซึ่งมีทั้งผลกรรมที่

เป็นรางวัล การลงโทษ และการไม่สนใจใยดี คนจึงได้ประโยชน์จากการเรียนรู้วิธีการที่นำมาซึ่งความสำเร็จ และวิธีการที่จะก่อให้เกิดความผิดพลาดจากบุคคลอื่นพอๆ กับการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง การได้เห็นผลจากการกระทำของบุคคลอื่น สามารถทำให้คุณเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้เช่นเดียวกันกับการที่บุคคลนั้นได้ลงมือกระทำพฤติกรรมนั้นด้วยตนเอง การได้เห็นความสำเร็จจากการกระทำของบุคคลอื่นทำให้แนวโน้มในการกระทำพฤติกรรมนั้นลดต่ำลง

1.1.10.1 การเสริมแรงที่เกิดจากการเห็นตัวแบบได้รับแรงเสริม

(Vicarious Reinforcement) การเสริมแรงแบบนี้เกิดขึ้นเมื่อสังเกตเห็นว่าบุคคลอื่นกระทำพฤติกรรมเช่นนี้แล้วได้รับแรงเสริม ผลจากการศึกษาจำนวนมากแสดงให้เห็นว่าการที่ได้เห็นพฤติกรรมของตัวแบบได้รับรางวัลย่อมมีประสิทธิภาพกว่าการที่เห็นตัวแบบแสดงพฤติกรรมนั้นอย่างเดียว ผลกรรมทางบวกที่บุคคลสังเกตเห็นเป็นตัวส่งเสริมให้บุคคลรับเอาพฤติกรรมนั้นมาเป็นของตน บุคคลจะแสดงพฤติกรรมออกมาเมื่อมีสิ่งจูงใจให้เขากระทำเช่นนั้น

1.1.10.2 การเสริมแรงที่เกิดจากการเห็นตัวแบบถูกลงโทษ (Vicarious Punishment)

จากการสังเกตเห็นผลกระทบของตัวแบบสามารถทำให้พฤติกรรมนั้นเพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ การได้เห็นผลกระทบลบจะมีผลให้แนวโน้มของการกระทำนั้น หรือการกระทำที่ใกล้เคียงกับพฤติกรรมนั้นลดลง ปรากฏการณ์เช่นนี้พบมากในการศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย การได้เห็นว่าการกระทำก้าวร้าวได้รับการลงโทษทำให้การแสดงความก้าวร้าวเกิดน้อยกว่าการได้เห็นว่าการกระทำนั้นได้รับรางวัลหรือไม่ได้รับผลกระทบใดเลย บุคคลอาจได้เห็นตัวอย่างมาก่อนว่าพฤติกรรมของตัวแบบถูกลงโทษทางวาจา หรือทางร่างกายจากบุคคลอื่น และตัวแบบที่แสดงการกระทำที่เป็นการลงโทษตัวเองจากการที่ตนเองมีพฤติกรรมที่บกพร่องซึ่งการได้เห็นตัวแบบแสดงพฤติกรรมเช่นนั้นก็มีผลกระทบต่อบุคคลในการยับยั้งการกระทำ ในทำนองเดียวกันกับตัวแบบการได้เห็นตัวแบบวิจารณ์การกระทำบางอย่างของตนว่าไม่สมควรที่จะให้รางวัลตัวเอง จะมีผลในทางลดแนวโน้มที่จะให้รางวัลตัวเองของบุคคลเมื่อกระทำในลักษณะเดียวกัน

1.1.11 ข้อดีและข้อจำกัดของวิธีการให้ตัวแบบ

ประทีป จินฉัตร (2540: 234) ได้กล่าวถึงข้อดีและข้อที่ควรพิจารณาของวิธีการให้ตัวแบบไว้ ดังนี้

ข้อดีของการใช้ตัวแบบ

1.1.11.1 ลดระยะในการเรียนรู้ของบุคคล

1.1.11.2 สะดวกในการนำไปใช้

1.1.11.3 เป็นวิธีการที่มีลักษณะคล้ายคลึงและสอดคล้องกับสภาพการณ์เรียนรู้จริง

1.1.11.1.4 สามารถเสริมสร้างให้เกิดได้ทั้งพฤติกรรมภายนอก และพฤติกรรมภายใน ที่เกี่ยวกับอารมณ์ ความรู้สึก ค่านิยม ทักษะคิดต่างๆ

ข้อควรพิจารณา

1.1.11.2.1 กรณีที่พฤติกรรมที่เป็นทักษะและซับซ้อนอาจมีประสิทธิภาพไม่เต็มที่ ควรใช้ร่วมกับการชี้แนะหรือการแต่งพฤติกรรม

1.1.11.2.2 ตัวแบบที่แสดงต้องฝึกฝนหรือแสดงให้เห็นจริงมิเช่นนั้นก็จะไม่สามารถจูงใจให้บุคคลที่สังเกตกระทำพฤติกรรมตามตัวแบบได้

1.1.11.2.3 กรณีที่ตัวแบบเป็นสัญลักษณ์จะทำให้เสียค่าใช้จ่ายสูง

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคแม่แบบ

1.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

ซากอสกี้ และคณะ (Sagotsky. 1981: 1037-1042) ได้ศึกษาแนวทางในการเพิ่มพฤติกรรมความร่วมมือในการทำงานกับเด็ก จำนวน 118 คน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ให้ดูภาพยนตร์ตัวแบบที่เป็นผู้ใหญ่แสดงการตกลงที่จะช่วยเหลือกันก่อนเล่นเกม ร่วมกับการแสดงพฤติกรรมความร่วมมือตั้งแต่การเล่นจนจบการเล่น กลุ่มที่ 2 ให้ดูภาพยนตร์ตัวแบบที่เป็นผู้ใหญ่แสดงการตกลงที่จะช่วยเหลือกันก่อนเล่นเกม กลุ่มที่ 3 ผู้วิจัยอ่านคำแนะนำวิธีการเล่นเกมและแนะนำให้ร่วมมือกันในการเล่น และกลุ่มที่ 4 ไม่ให้ตัวแบบใดๆ หลังการดูภาพยนตร์ตัวแบบหรือการแนะนำแล้วให้แต่ละกลุ่มเล่นเกม พบว่า เด็กในกลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 3 มีการแสดงพฤติกรรมการร่วมมือในการเล่นมากกว่าในกลุ่มที่ 4 โดยไม่มีความแตกต่างในการแสดงพฤติกรรมการร่วมมือในแต่ละกลุ่ม

บาลลาร์ดและครุคส์ (Ballard & Crooks. 1984: 95-109) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเด็กก่อนวัยเรียน อายุระหว่าง 4 ปี 5 เดือน ถึง 4 ปี 8 เดือน จำนวน 6 คน ซึ่งใช้ตัวแบบเพื่อที่จะพัฒนาพฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ผลการศึกษาพบว่า ได้ผลเป็นไปในทำนองเดียวกัน คือ เด็กที่ชมตัวแบบภาพยนตร์ที่แสดงการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม สามารถทำให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเพิ่มขึ้น

เดวิสและคณะ (ประเทือง ภูมิภักทราคม. 2540: 245; อ้างอิงจาก Davies and others. 1984) ได้ศึกษาผลของการให้เหตุผลด้วยคำพูดและตัวแบบสำหรับการใช้วิธีการให้พ่อแม่มีบทบาทต่อพฤติกรรมการเชื่อฟังพ่อแม่ของเด็ก กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็ก 2 ระดับอายุ คือ อายุ 3-4 ปี 6 เดือน และ 5-7 ปี 6 เดือน การทดลองเป็นเด็กออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ใช้การเพิกเฉย กลุ่มที่ 2 ใช้การเพิกเฉยกับการให้เหตุผลด้วยคำพูด กลุ่มที่ 3 ใช้การเพิกเฉย การให้เหตุผลด้วยคำพูด และเสนอตัวแบบ กลุ่มที่ 4

เป็นกลุ่มควบคุม ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 3 ลดพฤติกรรมการไม่เชื่อฟังพ่อแม่ของเด็กได้มากกว่ากลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 4

ดาร์ริกและโดฟ (ประเทือง ภูมิภัทราคม. 2540: 244; อ้างอิงจาก Dowrick and Dove. 1980) ได้ศึกษาผลของการใช้วิดีโอเทปเป็นตัวแทนเพื่อพัฒนาทักษะในการว่ายน้ำให้แก่เด็ก 3 คน ที่มีอายุระหว่าง 5-10 ปี การทดลองใช้แบบการทดลองวิธีหลายเส้นฐานข้ามบุคคล การทดลองเริ่มทีละคน โดยให้ดูวิดีโอเทปการว่ายน้ำที่พัฒนาทักษะให้ดีขึ้นเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่องกันไป ผลการทดลองพบว่าการใช้ตัวแทนจากวิดีโอเทปสามารถใช้พัฒนาทักษะการว่ายน้ำได้ผล

อีเกล, ริชแมน และโคเกล (ประเทือง ภูมิภัทราคม. 2540: 245; อ้างอิงจาก Egel, Richman and Koegel. 1981) ได้ศึกษาผลของการใช้ตัวแทนในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้งานที่ต้องใช้ความสามารถในการแยกแยะความแตกต่าง 5 ชั้น กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กออทิสติก (Autistic) จำนวน 4 คน ก่อนทดลองในระยะเส้นฐานพบว่า เด็กทั้ง 4 คน มีความสามารถในการปฏิบัติงานทั้ง 5 ชั้นอยู่ในระดับต่ำมาก ในระยะทดลองผู้วิจัยให้ตัวแทนซึ่งเป็นเด็กปกติปฏิบัติงานแต่ละชั้นให้เด็กดูเป็นแบบอย่างว่าการปฏิบัติที่ถูกต้องทำอย่างไร ปรากฏว่าหลังการทดลองเด็กออทิสติกทั้ง 4 คน มีผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานดังกล่าวเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน และหลังจากถอดถอนโปรแกรมการปรับปรุงพฤติกรรมออกแล้วความสามารถในการปฏิบัติงานดังกล่าวยังคงอยู่ต่อไป

มาร์ติน (ประเทือง ภูมิภัทราคม. 2540: 373; อ้างอิงจาก Martin.1988) ได้ทดลองการใช้เทคนิคการเลียนแบบการพูดของเด็กปัญญาอ่อน 2 คน โดยสอนให้เด็กแต่ละคนออกเสียงเลียนแบบประโยค 12 ประโยค ซึ่งประโยคเหล่านี้เป็นประโยคที่ประกอบด้วยคำคุณศัพท์บรรยายลักษณะ แต่ละประโยคจะมีชื่อสัตว์ 1 ใน 6 ชนิด ครูจะสอนโดยเสนอตัวอย่างประโยคและให้เด็กออกเสียงเลียนแบบครู เมื่อเด็กออกเสียงเลียนแบบได้ถูกต้องก็จะได้รับการชมเชย ผู้ทดลองได้ให้เด็กบรรยายภาพสัตว์ 12 ภาพ ปรากฏว่าเด็กบรรยายลักษณะภาพสัตว์ด้วยคำคุณศัพท์ได้ถูกต้อง โดยที่ภาพเหล่านั้นไม่ได้นำมาใช้ในระหว่างฝึกเลย

มอนติ และคณะ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2543: 270; อ้างอิงจาก Monti. 1980) ได้ศึกษาผลของการใช้เทคนิคการเสนอตัวแบบร่วมกับเทคนิคอื่นๆ เช่น การให้อ่านหนังสือคู่มือการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม การอภิปราย การให้ข้อมูลย้อนกลับในการฝึกทักษะทางสังคมให้กับคนไข้โรคจิต อายุ 23 ปีคนหนึ่ง ซึ่งก็พบว่าคนไข้มีทักษะทางสังคมเพิ่มขึ้น

เฟลมมิงและริควูด (Fleming and Rickwood. 2001: 2047-2071) ได้ศึกษาผลของวิดีโอเกมซึ่งเป็นเกมที่ใช้ความรุนแรงกับเกมที่ไม่ใช้ความรุนแรงที่มีต่อความก้าวร้าว เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิดีโอเกมที่ใช้ความก้าวร้าวและอารมณ์ของเด็กนักเรียนเกรด 3-เกรด 6 โรงเรียนรัฐบาลจำนวน 71 คน อายุระหว่าง 8-12 ปี แบ่งเป็นนักเรียนชาย 36 คน และนักเรียนหญิง 35 คน นักเรียนทุก

คนจะได้เล่นวิดีโอเกมทั้งที่เป็นเกมที่ไม่ใช้ความรุนแรงและเกมที่ใช้ความรุนแรง ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีอารมณ์ก้าวร้าวเพิ่มขึ้นหลังจากได้เล่นเกมที่ใช้ความรุนแรง และนักเรียนหญิงจะถูกกระตุ้นอารมณ์ก้าวร้าวจากการเล่นวิดีโอเกมได้มากกว่านักเรียนชาย

1.2.2 งานวิจัยในประเทศ

ธัญญารักษ์ พาพลงาม (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการใช้ตัวแบบวีดิทัศน์เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านห้วยแก้วสำราญ ต.หนองม อ. อาจสามารถ จ. ร้อยเอ็ด โดยทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่าง 22 คน ผลการศึกษา พบว่านักเรียนที่ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์จากตัวแบบวีดิทัศน์ มีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ดีขึ้น และนักเรียนที่ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์จากตัวแบบวีดิทัศน์ มีความฉลาดทางอารมณ์ก่อนและหลังการได้รับเงื่อนไขการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

สุจรรยา พลอยเพชร (2545: 65) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อนกับการใช้เทคนิคแม่แบบหุ่นมือ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคชเผือกอนุสรณ์ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่านักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนมากขึ้นหลังได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อนกับการใช้เทคนิคแม่แบบหุ่นมือ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นันท์วัฒน์ ชุนชี (2546: 39) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อการเรียนรู้เล่มเล็กเชิงวรรณกรรม กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยให้กลุ่มทดลอง 12 คน เรียนหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่มีตัวแบบจิตสาธารณะ สำหรับกลุ่มควบคุมอีก 12 คน เรียนหนังสือปกติ ผลปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีจิตสาธารณะสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปิยนันท์ คล้ายจันทร์ (2547: 43) ได้ศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อความสามารถในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนต่างชาติชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนไทยชิคซ์นานาชาติ จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีความสามารถในการอ่านภาษาไทยถูกต้องมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้การใช้เทคนิคแม่แบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศวิสกร นันทะบัน (2547: 41-46) ได้ศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อความสามารถในการอ่านออกเสียงภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโนนแดง อำเภอดอนจาน จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีความสามารถในการอ่านออกเสียงภาษาไทยดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นภรพีชญ์ อุตวงศ์ (2548: 48-51) ได้ศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อมารยาทในสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดหนองจอก (ภักดีนเรศวรรัฐ) เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีมารยาทในสังคมได้เหมาะสมมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าเทคนิคแม่แบบสามารถพัฒนาพฤติกรรมด้านต่างๆ ได้อย่างกว้างขวาง เช่น การเพิ่มพฤติกรรมความร่วมมือในการทำงานกับเด็ก พฤติกรรมการเชื่อฟังพ่อแม่ของเด็ก การพัฒนาทักษะในการว่ายน้ำ การเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้อ่านที่ต้องใช้ความสามารถในการแยกแยะความแตกต่างของเด็กออทิสติก การฝึกการพูดของเด็กปัญญาอ่อน ฝึกทักษะความเป็นผู้นำ การสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี การสอนทักษะการแสดงออก พฤติกรรมกล้าแสดงออก ความสามารถในการอ่านออกเสียงภาษาไทย มารยาทในสังคม ความก้าวร้าวและอารมณ์ของเด็กที่เล่นวีดีโอที่ใช้ความรุนแรง เป็นต้น ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจที่จะนำเทคนิคแม่แบบมาใช้ในการพัฒนาพัฒนาการด้านอารมณ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแย้มสอาดรังสิต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านอารมณ์

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านอารมณ์

2.1.1 ความหมายของอารมณ์

โกลแมน (Goleman, 1995, pp. 289) ได้ให้ความหมายของอารมณ์ไว้ว่าเป็นความรู้สึกที่ประกอบจากความคิดเฉพาะตน เป็นภาวะทางจิตใจและชีววิทยา เป็นวิสัยแนวมโนทัศน์ที่แสดงออกตัวอย่างของอารมณ์สำคัญๆ ได้แก่ โกรธ เศร้า กลัว เริงร่า รัก ขยะแขยง ประหลาดใจ ละอาย อดสู

วิภาพร มาพบสุข (2540: 290) กล่าวว่าอารมณ์ หมายถึง สภาวะของจิตใจที่เกิดความปั่นป่วนเมื่อมีสิ่งเร้ามากระตุ้นทำให้เกิดภาวะที่ผิดปกติไปจากธรรมดา เช่น หัวใจเต้นแรงขึ้น คอแห้งและมือสั่น เป็นต้น

สุขุมพร เค-บุญ (2543: 38) กล่าวว่า อารมณ์เป็นสภาวะทางจิตใจที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในร่างกาย ปัจจัยที่ทำให้เกิดอารมณ์จากภายใน ได้แก่ ความรู้สึกดีใจ เสียใจ เศร้าใจ สบายใจ ทุกข์ใจ ฯลฯ ส่วนอารมณ์ที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมได้แก่ คนรอบตัว สภาวะทางสังคม สีแสงเสียง ดินฟ้าอากาศ ฯลฯ

วีระวัฒน์ บันนิตมัย (2551: 292) กล่าวว่าอารมณ์ หมายถึง พฤติกรรมอันซับซ้อนของมนุษย์ เจือด้วยความรู้สึกนึกคิดที่เป็นผลร่วมของกลไกทางสรีระของร่างกาย การแสดงออกและ

ประสบการณ์ การเรียนรู้ ปฏิบัติของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าทั้งภายในและภายนอกตนเอง อารมณ์มีหลากหลายชนิด และมีความผันแปร อารมณ์จัดอยู่ในขอบเขตของจิตพิสัย

สุชา จันทน์เอม (2543: 56) กล่าวว่าอารมณ์ คือ การเปลี่ยนแปลงสภาวะจิตใจหรือสภาวะที่ผิดปกติไปจากเดิมขณะนั้น ซึ่งถูกเร้าทำให้เกิดการตอบสนองที่เรียกว่า ผลกระทบจากสิ่งเร้า

อุบลรัตน์ เพ็งสฤติย์ (2544: 179) กล่าวว่าอารมณ์เป็นสภาวะทางด้านจิตใจที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการกระตุ้นจากสิ่งเร้าภายในร่างกาย เช่น แรงขับ ฯลฯ หรือสิ่งเร้าภายนอก เช่น ความร้อนหนาว ฯลฯ เมื่อได้รับสิ่งเร้าทั้งภายในและภายนอกจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจ

สรุปได้ว่า อารมณ์เป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ ที่เกิดจากการได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้า ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งแสดงออกมาเป็นพฤติกรรม เช่น หัวเราะ ร้องไห้ หน้าแดง เป็นต้น

2.1.2 ความหมายของพัฒนาการด้านอารมณ์

สุชุมาล เกษมสุข (2547: 17) กล่าวว่า พัฒนาการทางด้านอารมณ์ หมายถึง การที่เด็กจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ให้ดีขึ้นเป็นลำดับเวลาที่ผ่านไป จากอารมณ์ด้านลบ เช่น โกรธเกลียด กลัว ฯลฯ ซึ่งมีมาแต่กำเนิดให้พัฒนาเป็นอารมณ์ทางบวก เช่น ความรัก ความเมตตา เป็นต้น

อุบลรัตน์ เพ็งสฤติย์ (2544: 180) กล่าวว่าพัฒนาการด้านอารมณ์ หมายถึง ลักษณะการเปลี่ยนแปลงของการแสดงออกทางด้านอารมณ์ ซึ่งรวมความหมายไปถึงความสามารถในการรับรู้อารมณ์ของตนเองและผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นความรู้สึกสนุกสนาน ร่าเริง ความดีใจ ความโกรธ ความตกใจ ฯลฯ

สรุปได้ว่า พัฒนาการด้านอารมณ์ หมายถึง ลักษณะของอารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ตามอายุและวุฒิภาวะที่เพิ่มขึ้น

2.1.3 ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์

ทศพร ประเสริฐสุข (2542: 21) ได้กล่าวถึงความฉลาดทางอารมณ์ว่าเป็นความสามารถลักษณะหนึ่งของบุคคลที่จะตระหนักถึงความรู้สึก ความคิด และอารมณ์ของตนเองและของผู้อื่น สามารถควบคุมอารมณ์และแรงกระตุ้นภายใน ตลอดจนสามารถรอคอยการตอบสนองความต้องการของตนเองได้อย่างเหมาะสม ถูกกาลเทศะ สามารถให้กำลังใจตนเองในการที่จะเผชิญกับอุปสรรค และข้อขัดแย้งต่างๆ ได้อย่างไม่คับข้องใจ รู้จักขจัดความเครียดที่จะขัดขวางความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อันมีค่าของตนได้ สามารถชี้นำความคิดและการกระทำของตนในการทำงานร่วมกับผู้อื่นทั้งในฐานะผู้นำหรือผู้ตามได้อย่างมีความสุข จนประสบความสำเร็จในการเรียน (study success) ความสำเร็จในอาชีพ (career success) ตลอดจนความสำเร็จในชีวิต (life success)

กรมสุขภาพจิต (2543: 55) ได้ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ว่า เป็นความสามารถทางอารมณ์ในการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข ประกอบด้วย ดี เก่ง และสุข ดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่นและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เก่ง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น และสุข หมายถึง ความสามารถดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข

ซาโลเวย์ และสเติร์นเบิร์ก (กรมสุขภาพจิต. 2546; อ้างอิงจาก Solovey และ Steinberg. 1990) ให้คำจำกัดความว่า ความฉลาดทางอารมณ์ E.Q. (Emotional Quotient) หมายถึง ความฉลาดที่ประกอบไปด้วยคุณลักษณะสำคัญ 5 ประการ คือ ความสามารถในการจัดการกับอารมณ์ของตน ความสามารถในการจัดการกับอารมณ์เหล่านั้น ความสามารถในการจูงใจตน ความสามารถในการหยั่งรู้ความรู้สึกหรืออารมณ์ของบุคคลอื่น และความสามารถในการบริหารสัมพันธระหว่างบุคคล

การ์ดเนอร์ (กรมสุขภาพจิต. 2546; อ้างอิงจาก Gardner. 1996) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ คือ ความสามารถของบุคคลในการกำหนดรับรู้อารมณ์ของตนเองและอารมณ์ของผู้อื่นได้อย่างแม่นยำ และการใช้อารมณ์ในการจูงใจตนและผู้อื่น มีลักษณะคล้ายกับมิติความฉลาดภายในระหว่างบุคคล

สรุปได้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถทางอารมณ์ของบุคคลในการรับรู้ถึงอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดของตนเองและผู้อื่น สามารถควบคุมอารมณ์และแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตประจำวันและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2.1.4 องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์

กรมสุขภาพจิต (2543) ได้แบ่งองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์เป็น 3 ด้าน คือ ดี เก่ง สุข ซึ่งประกอบด้วยความสามารถต่างๆ ดังนี้

2.1.4.1 ดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่นและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ประกอบด้วยความสามารถดังนี้

2.1.4.1.1 ควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง

2.1.4.1.1.1 รู้จักอารมณ์และความต้องการของตนเอง

2.1.4.1.1.2 ควบคุมอารมณ์และความต้องการได้

2.1.4.1.1.3 แสดงออกอย่างเหมาะสม

2.1.4.1.2 เห็นใจผู้อื่น

2.1.4.1.2.1 ใส่ใจผู้อื่น

2.1.4.1.2.2 เข้าใจและยอมรับผู้อื่น

2.1.4.1.2.3 แสดงความเห็นใจอย่างเหมาะสม

2.1.4.1.3 รับผิดชอบ

2.1.4.1.3.1 รู้จักให้และรู้จักรับ

2.1.4.1.3.2 รับผิดและรู้จักให้อภัย

2.1.4.1.3.3 เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

2.1.4.2 เก่ง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจ แก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ประกอบด้วย ความสามารถดังนี้

2.1.4.2.1 รู้จักและมีแรงจูงใจในตนเอง

2.1.4.2.1.1 รู้ศักยภาพตนเอง

2.1.4.2.1.2 สร้างขวัญและกำลังใจให้ตนเองได้

2.1.4.2.1.3 มีความมุ่งมั่นไปสู่เป้าหมาย

2.1.4.2.2 ตัดสินใจและแก้ปัญหา

2.1.4.2.2.1 รับรู้และเข้าใจปัญหา

2.1.4.2.2.2 มีขั้นตอนในการแก้ปัญหา

2.1.4.2.2.3 มีความยืดหยุ่น

2.1.4.2.3 มีสัมพันธภาพกับผู้อื่น

2.1.4.2.3.1 สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

2.1.4.2.3.2 กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม

2.1.4.2.3.3 แสดงความเห็นที่ขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์

2.1.4.3 สุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข ประกอบด้วย

2.1.4.3.1 ภูมิใจในตนเอง

2.1.4.3.1.1 เห็นคุณค่าตนเอง

2.1.4.3.1.2 เชื้อมั่นในตนเอง

2.1.4.3.2 พึงพอใจในชีวิต

2.1.4.3.2.1 มองโลกในแง่ดี

2.1.4.3.2.2 มีอารมณ์ขัน

2.1.4.3.2.3 พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่

2.1.4.3.3 มีความสงบทางใจ

2.1.4.3.3.1 มีกิจกรรมที่เสริมสร้างความสุข

2.1.4.3.3.2 รู้จักผ่อนคลาย

2.1.4.3.3.3 มีความสงบทางจิตใจ

2.1.5 ประเภทของอารมณ์

สุชา จันทน์อม (2543: 56) ได้แบ่งภาวะทางอารมณ์เป็น 2 ฝ่าย คือ

2.1.5.1.1 ฝ่ายบวก (Pleasant) จะก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ เช่น อารมณ์รัก อารมณ์สนุกสนาน เป็นต้น

2.1.5.1.2 ฝ่ายลบ (Unpleasant) ก่อให้เกิดการทำลาย เช่น อารมณ์โกรธ กลัว อิจฉา ริษยา ขยะแขยง โดยเฉพาะโกรธกับกลัวถ้าเกิดขึ้นเมื่อไรจะลดประสิทธิภาพในการทำงานของบุคคล ซึ่งกระทบกระเทือนต่อการปรับตัว

พาสนา จุฬรัตน์ (2548: 178) กล่าวว่า อารมณ์ที่เกิดขึ้นมี 2 ลักษณะใหญ่ๆ คือ

2.1.5.2.1 อารมณ์ทางบวกหรืออารมณ์ในทางที่ดี เช่น พอใจ ดีใจ เป็นต้น เมื่อบุคคลเกิดอารมณ์ลักษณะนี้จะพบว่าบุคคลหรือผู้เรียนมีแนวโน้มที่จะเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

2.1.5.2.2 อารมณ์ทางลบหรืออารมณ์ในทางที่ไม่ดี เช่น โกรธ เสียใจ อิจฉาริษยา เป็นต้น เมื่อบุคคลเกิดอารมณ์ลักษณะนี้ บุคคลหรือผู้เรียนไม่พร้อมจะรับรู้ในบทเรียนหรือไม่สามารถจะเรียนรู้ได้ดี ต้องมีการปรับตัวเพื่อให้เปลี่ยนจากอารมณ์ทางลบเป็นอารมณ์ทางบวกเสียก่อนจึงจะเรียนรู้ได้

สรุปได้ว่าประเภทของอารมณ์แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ อารมณ์ทางบวกเป็นอารมณ์ที่น่าพึงพอใจมีความสุข และอารมณ์ทางลบเป็นอารมณ์ที่ไม่น่าพึงพอใจ ไม่มีความสุข

2.1.6 พัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กอายุ 6-7 ปี

เพราพรณ เปลียนภู (2542: 48) กล่าวว่าเด็กอายุ 6 ขวบ ลักษณะเด่นของเด็กวัยนี้คือ ก้าวร้าว สร้างปัญหา ถีตตนเองเป็นศูนย์กลางและต่อสู้เพื่อตนเอง ลักษณะนี้จะหมดไปเมื่อถึงวัย 7 ปี ซึ่งเป็นระยะของการมีลักษณะไม่ต่อสู้ และหลบหนีสังคม เป็นวัยที่คิดว่าไม่มีใครชอบเขา การเจริญเติบโตของร่างกายนั้น เมื่อพ้นระยะนี้ไปการเติบโตยิ่งช้ากว่าระยะก่อน

สมพร สุทัศน์ย์ (2547: 29) กล่าวว่า พัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กวัยนี้ทำอะไร มักจะมีอารมณ์เข้ามาเกี่ยวข้อง ไม่มีความอดทน ขาดความสามารถในการทำตามความต้องการของผู้อื่น ถีตตนเองเป็นศูนย์กลาง วัย 6 ขวบ จะมีอารมณ์กลัวและวิตกกังวล คือ กลัวความมืด ฟังร้อง ฟังแลบ หมอ ความเจ็บปวด และมีความวิตกกังวลว่าพ่อแม่จะไม่รัก จะรู้สึกอิจฉาร้องที่เกิดใหม่ กลัวความแตกแยกในครอบครัว กลัวความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เช่น เมื่อเด็กออกจากบ้านไปเด็กกลัวว่า

เมื่อกลับมาแล้วจะไม่พบใคร นอกจากนี้เด็กจะมีความละอายเมื่อทำผิด เด็กวัยนี้ชอบหนีและโกหก เพราะกลัวถูกลงโทษ และไม่รู้จักรักษาสัญญาเพราะขาดความอดทน มักอยากได้สิ่งของต่างๆ มาเป็นของตนแต่ไม่รู้จักเลือกสิ่งที่ดีที่สุด เมื่อได้มาแล้วก็เก็บรักษาไม่เป็น มักจะทิ้งขว้าง เด็กวัย 7 ขวบ จะชอบเล่าเรื่องเพื่อฝันเพราะต้องการผจญภัย แต่ไม่มีโอกาสผจญภัยได้โดยตรง การเล่าเรื่องเพื่อฝันยังแสดงออกซึ่งความก้าวร้าวต่อบางสิ่งบางอย่างที่เด็กแสดงออกไม่ได้โดยตรง และมักเล่าเรื่องต่างๆ เกินจริงเสมอ เช่น “ฉันเห็นคนอ้วนเท่าบ้าน” “ฉันรักเธอเท่าฟ้า” การเล่าเรื่องเพื่อฝันนอกจากจะแสดงให้เห็นจินตนาการแล้วยังแสดงให้เห็นความต้องการใหญ่โต แข็งแรง มีอำนาจ และความมีอิสระ เนื่องจากเด็กวัยนี้มีความกลัวความล้มเหลวจากการต่อสู้ กลัวการไม่ยอมรับจากเพื่อน ซึ่งอีริกสัน (Erickson) เรียกพัฒนาการวัยนี้ว่า “พัฒนาการความอยากเด่นหรือความรู้สึกด้อย”

(Industry VS. Inferiority) ถ้าเด็กทำอะไรแล้วประสบความสำเร็จจะรู้สึกมั่นใจ แต่ถ้าล้มเหลวจะรู้สึกมีปมด้อย เมื่อมีความกดดันหรือมีความตึงเครียด เด็กจะแสดงอารมณ์ออกทางสีหน้าจนเห็นได้ชัด โดยเฉพาะเมื่อถูกบังคับให้ทำงานที่ตนไม่ชอบ หรือเมื่อพ่อแม่เปรียบเทียบเด็กกับผู้อื่น ทำให้เกิดการต่อต้านและท้าทายได้

สรุปได้ว่าพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กอายุ 6-7 ปี วัยนี้จะยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง มีอารมณ์แปรปรวนง่าย เพราะเด็กจะต้องเรียนรู้การปรับตัวให้เข้าโรงเรียน ครู เพื่อน และสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ แต่ลักษณะเช่นนี้จะค่อยๆ หดไปเมื่อเด็กมีอายุมากขึ้น

2.1.7 ลักษณะของอารมณ์ของเด็กอายุ 6-7 ปี

กุญชรี คำชาย (2540: 81) กล่าวว่าลักษณะของอารมณ์ที่ปรากฏให้เห็นชัดเจนในเด็กวัยนี้ ได้แก่ อารมณ์กลัว ยินดี เห็นใจ ก้าวร้าว และโกรธ

2.1.7.1 อารมณ์กลัว

อารมณ์กลัวเป็นอารมณ์ที่เกิดกับคนแทบทุกวัย แต่อารมณ์กลัวจะเปลี่ยนสภาพไปเรื่อยๆ ในวัยเด็กตอนกลางความกลัวที่เกี่ยวกับความเจ็บป่วยหรืออันตรายที่จะทำให้เจ็บกายลดลง แต่จะกลัวสิ่งที่จินตนาการขึ้นมาเอง เช่น ผี แม่มด ยังคงมีอยู่ ความกลัวของเด็กวัยนี้จะเกี่ยวข้องอยู่กับบ้านและโรงเรียน เช่น กลัวถูกพ่อแม่ดุ กลัวครู และกลัวไม่มีเพื่อน นอกจากนั้นยังกลัวการสูญเสียพ่อแม่หรือกลัวพ่อแม่ไม่รัก

2.1.7.2 อารมณ์ยินดี

อารมณ์ยินดีเป็นอารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับความสุข ความพึงพอใจ ในวัยเด็กตอนกลางจะเกิดความยินดีเมื่อได้รับการยอมรับ การเอาใจใส่และการชมเชย การที่ทำอะไรได้ด้วยตนเอง การที่สามารถตอบสนองของความอยากรู้อยากเห็นของตนหรือการที่สามารถแก้ปัญหาใดๆ ได้

2.1.7.3 อารมณ์เห็นใจ

อารมณ์เห็นใจเป็นความสามารถที่จะเอาใจเขามาใส่ใจเรา หรือรู้จักมีอารมณ์ร่วมกับผู้อื่น ซึ่งเป็นอารมณ์ที่พัฒนาขึ้นไปตามวัย การแสดงความเมตตาและการทำให้ผู้อื่นสบายใจนี้จะปรากฏในวัยเด็กตอนกลางเมื่อเปรียบเทียบกับเด็กวัยอื่นๆ

2.1.7.4 อารมณ์ก้าวร้าวและโกรธ

เมื่ออายุ 6 ปี เด็กจะแสดงอารมณ์ก้าวร้าวและโกรธด้วยการระเบิดพฤติกรรมรุนแรงออกมา เช่น ตะโกน ทุบตี ขว้างปา เมื่ออายุ 7 ปี ความก้าวร้าวจะค่อยๆ หายไป เมื่อเด็กโกรธมากเด็กจะถอยออกมาจากสิ่งที่ทำให้โกรธ โดยไม่ใช้กำลังบังคับ หรืออาจใช้คำพูดแทนการใช้กำลัง เช่น ได้เถียง ด่า หรือแสดงปฏิกิริยาไม่เห็นด้วย ความก้าวร้าวของเด็กนั้นได้รับอิทธิพลมาจากการปฏิบัติของพ่อแม่ที่แสดงต่อเด็ก นักจิตวิทยาส่วนใหญ่เห็นว่าเด็กจะแสดงปฏิกิริยาเป็นปฏิปักษ์ เมื่อเด็กรู้สึกว่าเขาไม่เป็นที่ต้องการหรือไม่ได้รับความอบอุ่น หรือไม่ได้รับความรักจากพ่อแม่ หรือเมื่อรู้สึกว่าเขาถูกเลี้ยงดูมาอย่างเข้มงวดมากเกินไป

2.1.8 ความต้องการที่เป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญของพัฒนาการทางอารมณ์

สุขุมาล เกษมสุข (2547: 17; อ้างอิงจาก วิณี ชิดเชิดวงศ์: 2537) กล่าวว่าความต้องการที่เป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญของพัฒนาการทางอารมณ์ ได้แก่

2.1.8.1 ความต้องการที่จะได้รับความรัก ความเมตตา ถ้าเด็กได้รับจากผู้ใหญ่ออย่างเพียงพอ เด็กก็จะมีความสุข ไม่เกิดความรู้สึกว่าเหว่ พัฒนาการทางอารมณ์ก็จะเป็นไปอย่างเหมาะสม

2.1.8.2 ความต้องการที่จะได้รับความอบอุ่นใจ หรือมีความรู้สึกปลอดภัยจากภัยอันตรายต่างๆ ช่วยให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเองที่จะไปไหนหรือทำกิจกรรมใดๆ โดยไม่กังวลใจ

2.1.8.3 ความต้องการที่จะได้รับความยกย่องนับถือจากคนอื่น ซึ่งทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจ มีกำลังใจที่จะทำงานต่างๆ ให้ประสบผลสำเร็จ

2.1.8.4 ความต้องการที่จะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ และรู้สึกว่าตนเองก็เป็นส่วนหนึ่งของสังคมด้วย

2.1.8.5 ความต้องการที่จะมีทักษะ มีความรู้ มีความหวังที่จะหลีกเลี่ยงความยุ่งยากใจ ความคับข้องใจ ความผิดหวัง

2.1.8.6 ความต้องการที่จะได้รับการพักผ่อนหย่อนใจ ไม่ถูกต้องคับหรือเคร่งครัดจนเกินไป

2.1.9 วิธีการช่วยให้เด็กมีการพัฒนาการทางด้านอารมณ์ที่ดี

2.1.10.2 เด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการทางจิต (Children with Psychotic Process) เป็นเด็กที่มีปัญหาการปรับตัวทางอารมณ์ขั้นรุนแรง เพราะเกิดมาเป็นเวลานาน เด็กพวกนี้จะสร้างโลกของตนเองโดยการคิดฝัน ปรับตัวให้เข้ากับสภาพความเป็นจริงได้ยาก แม้จะพยายามปรับตัวแต่เด็กพยายามบิดเบือนความจริงบางอย่าง จึงทำให้เด็กอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข หนีสังคมไปอยู่ในโลกของตนเอง และไม่สามารถติดต่อสื่อความหมายกับผู้อื่นได้ เด็กพวกนี้จึงขาดความสามารถในการรับรู้ เช่น ปฏิบัติตนไม่สมวัย ทำอะไรโดยไม่รู้สึกตัว เช่น เขียนหนังสือจนเลย

ขอบกระดาษไปอยู่บนโต๊ะโดยไม่รู้ตัว ตีอกชกหัวตัวเอง พุดจาเลอะเลือน ถ้ามีเด็กประเภทนี้ควรส่งให้จิตแพทย์

2.1.11 องค์ประกอบต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่ออารมณ์ของเด็ก

สุชา จันทน์เอม (2543: 64) กล่าวว่า การเกิดอารมณ์ย่อมจะเปลี่ยนแปลงไปตามเวลาและองค์ประกอบต่างๆ ซึ่งได้แก่

2.1.11.1 ความเหนื่อยอ่อน เมื่อเด็กมีความเหนื่อยเป็นต้นว่าพักผ่อนน้อยไป ตื่นเต้นมากเกินไป นอนน้อยเกินไป หรือกินอาหารไม่พอเพียงกับความต้องการของร่างกาย เด็กอาจบันดาลโทสะได้ง่ายกว่าปกติ ซึ่งอาการเช่นนี้มักเกิดกับเด็กทุกคนในระหว่างวัยเด็ก

2.1.11.2 สุขภาพไม่ดี เด็กที่สุขภาพไม่ดี เช่น กินอาหารไม่เพียงพอ ระบบย่อยอาหารไม่ดี ต่อมทอนซิลอักเสบ เจ็บตา ฟันเสีย มีอาการเจ็บป่วยบ่อยๆ จะเป็นเด็กที่อารมณ์เสียง่าย ส่วนเด็กที่มีสุขภาพดีมักจะไม่มีเกิดอาการดังกล่าวนี้

2.1.11.3 ระยะเวลาของวัน เด็กแต่ละคนเหนื่อยไม่เหมือนกัน บางคนจะเหนื่อยตอนเช้า บางคนจะเหนื่อยตอนเที่ยง หรือบางคนจะเหนื่อยตอนเย็น ซึ่งเวลานี้เด็กจะบันดาลโทสะได้ง่ายหากมีสิ่งใดมาขัดใจ

2.1.11.4 สติปัญญา จากการศึกษาเกี่ยวกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสมองในระดับอายุต่างๆ กัน พบว่า เด็กพวกนี้เป็นพวกที่ควบคุมอารมณ์ไม่ค่อยได้ เด็กที่เฉลียวฉลาดมักเป็นเด็กที่มีจินตนาการอย่างลึกซึ้ง และกลัวสิ่งที่เป็นอันตรายมากกว่าเด็กที่ไม่ค่อยฉลาด แม้แต่ในเด็กเล็กๆ ก็เช่นกัน

2.1.11.5 สิ่งแวดล้อม บ้านที่มีระเบียบเข้มงวดมากเกินไปหรือมีแขกมาพักบ่อยๆ จะทำให้เด็กโกรธง่ายกว่าบ้านที่มีความสงบ ไม่มีการทะเลาะกัน บ้านที่เปิดโอกาสให้เด็กมีอิสระจะช่วยให้เด็กเป็นคนที่อารมณ์เยือกเย็น นอกจากนี้สภาพแวดล้อมทางโรงเรียนก็มีส่วนทำให้เด็กเป็นคนเจ้าอารมณ์ได้เช่นเดียวกัน เช่น ครูบังคับให้เด็กทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งโดยที่เด็กไม่เต็มใจจะทำให้เด็กโกรธและรู้สึกว่าไม่มีความสุข นอกจากนี้แล้วเด็กเล็กๆ ที่เรียนร่วมกับเด็กโตๆ มักทำให้อารมณ์ของเด็กไม่มั่นคงได้เช่นเดียวกัน เนื่องจากถูกเด็กรุ่นพี่ยั่วเย้าหรือรังแก เป็นต้น

2.1.11.6 ความสัมพันธ์ในครอบครัว ทัศนคติของพ่อแม่มีส่วนสร้างอารมณ์ของเด็กอยู่มาก เด็กที่ถูกพ่อแม่ทอดทิ้ง พ่อแม่ไปทำงานทั้งวัน หรือพ่อแม่ดูแลเอาใจใส่มากเกินไป ก็กลายเป็นเด็กที่ก้าวร้าวได้ เด็กที่เป็นลูกคนโตบางคนมักเป็นคนเจ้าอารมณ์มากกว่าเด็กคนหลังๆ เพราะเขารู้ว่าการร้องไห้ทำให้เขาได้สิ่งที่ต้องการแทบทุกครั้ง นอกจากนี้ลูกคนเล็กๆ ภายในครอบครัวก็จะเป็นเด็กอยู่ตลอดเวลา และกลายเป็นคนที่ตามใจตัวเองอยู่รำไป เพราะเห็นว่าตนได้รับความเอาใจใส่ตามใจจากพ่อแม่มากนั่นเอง

2.1.12 ความต้องการทางอารมณ์และสังคมของวัยเด็กตอนกลาง

สุชา จันทน์เอม (2543: 72) กล่าวว่าความต้องการทางอารมณ์ของวัยเด็กตอนกลางมีหลายอย่าง ดังนี้

2.1.12.1 ความต้องการความสำเร็จ ความสำเร็จย่อมให้ความพึงพอใจและความภาคภูมิใจแก่เด็ก ความสำเร็จเป็นแรงจูงใจอันสำคัญยิ่งในอันที่จะส่งเสริมให้เกิดแรงขับไปสู่งานอื่นๆต่อไปในอนาคต เด็กทุกคนต้องการความสำเร็จในชีวิตไม่น้อยไปกว่าผู้ใหญ่ต้องการ

2.1.12.2 ความเด่น เด็กทุกคนต้องการที่จะมีความเด่นในตัว การทำกิจกรรมใดก็ตามเด็กมีความปรารถนาอันแรงกล้าที่จะเอาชนะเพื่อนๆ

2.1.12.3 ความต้องการการยอมรับจากคนอื่น เมื่อเด็กวัยนี้ทำอะไรก็ตามเขาหวังจะได้รับความชื่นชมชอบ และจากการสนับสนุนจากผู้ใหญ่และเพื่อน

2.1.12.4 ความเห็นอกเห็นใจ เด็กทุกคนปรารถนาจะได้รับความเห็นอกเห็นใจจากคนอื่น เช่น เมื่อเด็กหกล้มถ้าได้แสดงความเห็นอกเห็นใจกับเด็ก เด็กจะลืมความรู้สึกเจ็บและจะเริ่มยิ้มด้วยความพอใจ

2.1.12.5 ความปลอดภัย เด็กต้องการความปลอดภัย ถ้าหากว่าเขาได้รับความอบอุ่นจากพ่อแม่ พี่น้อง ครูอาจารย์ เขาจะรู้สึกปลอดภัย ทำให้รู้สึกเป็นสุข

2.1.12.6 เด็กมีความต้องการเล่นและเคลื่อนไหวที่อิสระ เด็กหญิงและเด็กชายต้องการกิจกรรมการเล่นที่ไม่เหมือนกัน เด็กชายชอบการเล่นที่รุนแรง และมีความต้องการที่จะเล่นหรือทำกิจกรรมต่างๆ อยู่เกือบตลอดเวลาไม่หยุดนิ่ง ส่วนเด็กหญิงชอบเล่นเงียบๆ และมักเล่นในที่ร่ม นอกจากนี้ยังมีความต้องการอื่นๆ อีกในวัยเด็กตอนกลาง เช่น

2.1.12.6.1 ต้องการค่ายกย่องชมเชยและการให้กำลังใจ

2.1.12.6.2 ต้องการเป็นตัวของตัวเอง

2.1.12.6.3 ต้องการเรียนอย่างกว้างขวางและได้รับการชี้แนะทาง เด็กมีความมั่นใจที่จะได้รับคำแนะนำหรือการชี้แนะแนวทางในการปฏิบัติอย่างฉลาดและถูกต้อง

2.1.12.6.4 ต้องการให้บริการรับใช้บุคคลใกล้ชิด เช่น เด็กยินดีเป็นผู้เดินไปซื้อของให้แก่พ่อแม่ที่ร้านใกล้ๆ บ้าน

2.1.12.6.5 ต้องการท่องเที่ยว มีความอยากรู้อยากเห็น ชอบทำการทดลองสิ่งใหม่ๆ ไม่ชอบทำสิ่งที่ซ้ำซาก ทำให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์

2.1.13 การตอบสนองความต้องการของวัยเด็กตอนกลาง

สุชา จันทน์เอม (2543: 73) กล่าวว่าพ่อแม่และครูควรสนองความต้องการของเด็ก ดังนี้

2.1.13.1 ให้ความรักและความเอาใจใส่ต่อเด็ก

2.1.13.2 เปิดโอกาสให้เด็กคบเพื่อนเพื่อส่งเสริมให้เด็กสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานที่และบุคคลอื่นๆ นอกครอบครัว

2.1.13.3 ฝึกให้เด็กรู้จักช่วยตนเองและช่วยครอบครัว

2.1.13.4 ฝึกให้รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล

2.1.13.5 ส่งเสริมให้มีการเล่นและพักผ่อนที่เหมาะสม

2.1.14 ความต้องการที่เป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญของพัฒนาการทางอารมณ์

สุขุมล เกษมสุข (2547: 17) กล่าวว่าความต้องการที่เป็นแรงขับเคลื่อนของพัฒนาการทางอารมณ์ ได้แก่

2.1.14.1 ความต้องการที่จะได้รับความรัก ความเมตตา ถ้าเด็กได้รับจากผู้ใหญ่อย่างเพียงพอ เด็กก็มีความสุข ไม่เกิดความรู้สึกว่าเหงา พัฒนาการทางอารมณ์ก็จะเป็นไปอย่างเหมาะสม

2.1.14.2 ความต้องการที่จะได้รับความอบอุ่นใจ หรือมีความรู้สึกปลอดภัยจากภัยอันตรายต่างๆ ช่วยให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเองที่จะไปไหนหรือทำกิจกรรมใดๆ โดยไม่กังวลใจ

2.1.14.3 ความต้องการที่จะได้รับความยกย่องนับถือจากคนอื่น ซึ่งทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจ มีกำลังใจที่จะทำงานต่างๆ ให้ประสบผลสำเร็จ

2.1.14.4 ความต้องการที่จะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ และรู้สึกว่าตนเองก็เป็นส่วนหนึ่งของสังคมด้วย

2.1.14.5 ความต้องการที่จะมีทักษะ มีความรู้ มีความหวังที่จะหลีกเลี่ยงความยุ่งยาก ใจ ความคับข้องใจ ความผิดหวัง

2.1.14.6 ความต้องการที่จะได้รับการพักผ่อนหย่อนใจ ไม่ถูกต้องคับหรือเคร่งครัดจนเกินไป

2.1.15 การส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว

สุขุมล เกษมสุข (2547: 81) กล่าวว่าความรักความอบอุ่น และความสัมพันธ์ที่ดีของสมาชิกในครอบครัวเป็นรากฐานสำคัญของพัฒนาการทางอารมณ์ของเด็ก บิดามารดาเป็นบุคคลสำคัญมากในการส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ของลูก ดังนี้

2.1.15.1 ให้ความรักความอบอุ่นแก่ลูก ให้เวลา ดูแลเอาใจใส่ เข้าใจอารมณ์จิตใจของลูกในแต่ละช่วงวัย สนใจและเข้าใจความต้องการและตอบสนองความต้องการของลูกอย่างเหมาะสม นอกจากนี้บิดามารดาต้องมีความรัก มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ช่วยกันสร้างบรรยากาศ

ความรักความอบอุ่นให้เกิดขึ้นในบ้าน รักษาชีวิตสมรสให้ราบรื่น ช่วยกันเลี้ยงลูก ดูแลลูกเพื่อให้มีความสุขและรู้สึกมั่นคงปลอดภัย

2.1.15.2 ให้ลูกมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว บิดามารดาควรให้ลูกมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของครอบครัว ให้ลูกแสดงความคิดเห็นเสนอแนะเรื่องเล็กๆ น้อยๆ ของครอบครัว เช่น เสนอความคิดว่าจะไปเที่ยวพักผ่อนที่ไหน จะช่วยกันทำอาหารชนิดใดในวันหยุด เป็นต้น เด็กจะรู้สึกว่าตนมีความสำคัญ มีส่วนรับผิดชอบเรื่องราวในครอบครัว จะช่วยให้เด็กมีความภูมิใจในตนเอง เชื่อมมั่นในตนเองและรักครอบครัว

2.1.15.3 ให้อิสรภาพแก่เด็กพอสมควร เด็กทุกวัยต้องการเป็นตัวของตัวเอง ต้องการอิสรภาพในการคิด ตัดสินใจและทำกิจกรรมบางอย่างด้วยตนเอง เช่น เด็กตัวเล็กๆ ต้องการรับประทานอาหารด้วยตนเอง และเมื่อทำได้เขาจะยิ้มอย่างมีความสุข แม้ว่าจะรับประทานอาหารได้บ้างหกเลอะเทอะบ้างก็ตาม เมื่อเด็กเติบโตขึ้นก็ยิ่งต้องการอิสรภาพมากขึ้น เช่น การคบเพื่อน การบริหารค่าขนมประจำสัปดาห์เอง การเลือกเสื้อผ้าเอง การเลือกเล่น กีฬา ดนตรีที่ตนชอบ เป็นต้น บิดามารดาไม่ควรบังคับลูก แต่อาจช่วยเหลือให้ลูกตัดสินใจและทำในสิ่งที่เหมาะสมที่สุด โดยการให้ความคิดเห็นชี้แนะแนวทางแก่ลูก จะช่วยให้ลูกเป็นคนมีเหตุผลกล้าตัดสินใจ

2.1.15.4 ปฏิบัติต่อลูกอย่างยุติธรรม ไม่เลือกรักลูกที่เรียนเก่ง ประจบเก่งเท่านั้น บิดามารดาควรส่งเสริมให้พี่น้องรักใคร่ปรองดองช่วยเหลือกัน จะช่วยให้เด็กไม่มีอารมณ์อิจฉาริษยา

2.1.15.5 ช่วยให้เกิดมีอารมณ์ที่มั่นคง ไม่หกลกหรือขูให้เด็กกลัวอย่างไร้เหตุผล ไม่แก้ง่ายให้เด็กโกรธจนกลายเป็นคนเจ้าอารมณ์

2.1.15.6 ปลุกฝังให้เด็กมีจิตใจที่ดีงาม มีค่านิยมที่ดีของสังคมไทยและหลักศาสนา โดยบิดามารดาปลุกฝังให้เด็กได้เรียนรู้และรับทราบจากการสั่งสอนชี้แนะจากตัวอย่างที่ได้พบเห็นในสังคมหรือจากนิทานเรื่องเล่าต่างๆ บิดามารดาควรชี้ให้ลูกเข้าใจ มีความคิดเห็นที่ถูกต้อง และปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนา เช่น ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว การมีความกตัญญูต่องานที่ต่อผู้มีพระคุณ การแสดงความเมตตากรุณาต่อตักทุกชีวิตได้ยาก เป็นต้น และที่สำคัญนอกจากการอบรมสั่งสอนแล้วบิดามารดาต้องปฏิบัติเป็นตัวอย่างของลูกด้วย การที่เด็กได้รับการอบรมสั่งสอนและได้เห็นการประพฤติปฏิบัติของบิดามารดาอยู่เสมอ จะช่วยให้เด็กเรียนรู้ที่จะมีจิตใจดีงามและปฏิบัติสิ่งดีงามด้วย เป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ของเด็กได้ดี

2.1.16 บทบาทของครูในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

สุขุมล เกษมสุข (2547: 81) กล่าวว่าบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนในการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็กนั้น จะเห็นได้ว่าครูเป็นผู้มีความสำคัญมากที่สุดที่จะทำให้เกิดความสำเร็จ เพราะครูเป็นผู้ใกล้ชิดเด็กเป็นผู้ให้ความรู้ จัดทำหลักสูตร จัดกิจกรรมการเรียนการสอน

อบรมบ่มนิสัยดูแลเด็ก อาจกล่าวได้ว่าเมื่อเด็กมาโรงเรียนเด็กจะอยู่กับครูตลอดทั้งวัน จึงเป็นโอกาสดีของครูที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ในข้อนี้จึงขอลำดับถึงบทบาทของครูโดยเฉพาะที่จะส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ดังนี้

2.1.16.1 มีบุคลิกภาพและการปฏิบัติที่ดี ครูควรมีบุคลิกภาพที่อบอุ่น ยิ้มแย้มแจ่มใส แต่งกายสุภาพ สะอาด มีมารยาท มีมนุษยสัมพันธ์กับเด็ก ผู้ปกครอง และบุคคลทั่วไป มีความเป็นกันเองกับเด็ก รักเมตตาเด็ก ปฏิบัติต่อเด็กอย่างอ่อนโยน ยุติธรรม เพื่อให้เด็กเกิดความไว้วางใจกล้าเข้าใกล้และขอคำปรึกษาเมื่อมีปัญหา

ครูต้องทำงานอย่างเต็มความสามารถ มีความรับผิดชอบ ชยัน ปฏิบัติตามหน้าที่ และจรรยาบรรณของครู ทำงานเพื่อเด็กอย่างแท้จริงโดยไม่หวังอามิสหรือผลประโยชน์จากเด็ก การปฏิบัติของครูเช่นนี้จะช่วยการทำงานของครูได้รับผลสำเร็จมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก เพราะเด็กจะมีความศรัทธาและเชื่อมั่นในตัวครู จึงเชื่อฟังปฏิบัติตามคำสั่งสอนแนะนำของครู ร่วมมือกับครูในการทำกิจกรรมต่างๆ ในอันที่จะส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

2.1.16.2 มีความรู้ความสามารถ ครูต้องมีความรู้ความสามารถอย่างกว้างขวางและลึกซึ้งในสาขาวิชาที่เกี่ยวกับวิชาชีพครูและเกี่ยวกับเด็ก เช่น หลักสูตร เทคนิควิธีสอน จิตวิทยาการศึกษา จิตวิทยาพัฒนาการ ตลอดจนจนถึงเนื้อหาวิชาการต่างๆ ที่ต้องสอนเด็ก

นอกจากความรู้ในวิชาชีพแล้ว ครูควรมีความรู้อื่นๆ ทั่วไป เช่น การเมือง เศรษฐกิจ สังคม ฯลฯ เพื่อถ่ายทอดและขยายประสบการณ์ให้แก่นักเรียน และเป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนของครูให้กว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้น ครูยังต้องเป็นผู้ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้อยู่เสมอ เป็นผู้ทันสมัยในแวดวงการศึกษาซึ่งจะเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็กด้วย

2.1.16.3 มีคุณธรรม จริยธรรม ครูต้องดำเนินชีวิตส่วนตัวและปฏิบัติตนอย่างมีคุณธรรม ปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ ไม่หมกมุ่นในอบายมุข ไม่ทำผิดกฎหมายและศีลธรรม การปฏิบัติของครูเช่นนี้จะช่วยให้ครูมีชีวิตที่สงบสุข สามารถทำงานได้อย่างเต็มที่ เต็มความสามารถ ไม่มีสิ่งรบกวนจิตใจ และยังเป็นตัวอย่างที่ดีของนักเรียนในด้านส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์และสังคมด้วย

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านอารมณ์

2.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

อเล็กซานเดอร์และคณะ (Alexander, et al.1988: 59) ได้ศึกษาแบบระยะยาวในเด็กอายุ 7 ถึง 12 ปี จำนวน 75 คน ตั้งแต่ปี 1956 เด็กผู้ซึ่งพ่อแม่และครูพูดว่าเป็นเด็กก้าวร้าว เมื่อเวลา

ผ่านไป 10 ปี พฤติกรรมยังคงไม่เปลี่ยนแปลง เด็กเหล่านั้นเป็นเด็กวัยรุ่นที่ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ ก้าวร้าวและทำร้ายบุคคลอื่น ก่อให้เกิดความยุ่งยากกับพ่อแม่ โรงเรียน และสังคม

กรีนเนอร์ (Greenner. 1989: 4509) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะและความสามารถทางอารมณ์กับพฤติกรรมเอื้อสังคมของเด็กอายุ 8-12 ปี โดยในเบื้องต้นผู้วิจัยแบ่งเด็กออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีพฤติกรรมเอื้อสังคมสูง ปานกลาง และต่ำ โดยใช้เกณฑ์ที่ได้จากเด็กๆ กำหนดขึ้นเอง ผลการวิจัยพบว่า เด็กที่มีพฤติกรรมเอื้อสังคมสูงจะมีคะแนนการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นว่า มีอารมณ์ทางบวกสูงกว่า มีความแม่นยำในการตีความ การแสดงอารมณ์ทางสีหน้าได้แม่นยำกว่า และมีการจัดการกับอารมณ์ได้ดีกว่าเด็กที่มีความเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นต่ำกว่า นอกจากนี้เด็กที่มีพฤติกรรมเอื้อสังคมสูงจะได้รับการยอมรับจากเพื่อนมากกว่าด้วย และพบว่าเด็กหญิงได้คะแนนความสามารถทางอารมณ์สูงและพฤติกรรมเอื้อสังคมสูงกว่าเด็กชาย

ดันและคณะ (Dunn; et al. 1991: 1352-1360) ได้ศึกษาพบว่า การที่แม่และลูกได้พูดคุยกันในเรื่องอารมณ์ ความรู้สึก และสาเหตุ จะมีความสัมพันธ์กับการที่เด็กสามารถทำกิจกรรมที่ต้องเข้าใจในเรื่องอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่นได้ คณะผู้วิจัยยังรายงานว่า ตอน 2 ขวบ เด็กส่วนมากได้คุยกับแม่ของตนเรื่องความรู้สึก และแม่ก็ใช้การสนทนานี้แนะนำพฤติกรรมการแสดงออกของเด็ก หรืออธิบายถึงอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่นมากกว่าเพียงแต่การพูดถึงอารมณ์ของคนอื่นเฉยๆ เท่านั้น และจากการติดตามผลระยะยาวเมื่อเด็กเหล่านี้มีอายุ 6 ขวบ พบว่า การพูดคุยในครอบครัวเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์สามารถทำนายความเข้าใจในเรื่องอารมณ์ต่อมาได้ แม้ว่าผู้วิจัยได้ควบคุมเรื่องความสามารถทางภาษาของเด็ก และเรื่องความบ่อยในการสนทนากันภายในครอบครัวแล้ว ในเรื่องการแสดงอารมณ์ของพ่อแม่ ผลการวิจัยพบว่า มีความคล้ายคลึงกันระหว่างอารมณ์ของพ่อแม่ กับอารมณ์ของลูก กล่าวคือ แม่ที่แสดงอารมณ์ทางบวกมักมีลูกวัยเตาะแตะที่มีอารมณ์ทางบวกมากกว่าทางลบ แม่ที่แสดงความโกรธมากกว่ามักมีลูกที่แสดงอารมณ์ทางลบและมีอารมณ์ทางบวกน้อย เมื่อเทียบกับแม่ที่แสดงความโกรธน้อยกว่า

คริส และคณะ (Chris, et al. 1992: 1239-1243) ศึกษาเด็ก 754 คน เป็นเด็กเกรด 6 และ 7 พบว่ามีเด็ก 44 คน เป็นเด็กที่มีความอ่อนไหวง่ายตกใจง่าย ไม่มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีภาวะเสี่ยงสูงที่จะนำไปสู่โรคความวิตกกังวล เช่น Panic Attacks เด็กเหล่านี้จะมีอาการตกใจกลัวต่อสถานการณ์ใหม่ๆ ซึ่พบเร็ว ใจสั่น อาการเหล่านี้ในวัยรุ่นจะนำไปสู่โรค Depression Disorder ในวัยผู้ใหญ่ ส่วนใหญ่เป็นในเด็กผู้หญิงถึง 8%

ลือคแมน (Goleman. 1995: 238-239; อ้างอิงจาก Lockman. n.d.) ได้มีการสร้างโปรแกรมที่จะช่วยลดความก้าวร้าว และการต่อต้านสังคมในเด็กประถม เช่น มีโปรแกรมใช้เวลา 40 นาที 2 ครั้ง/อาทิตย์ เป็นเวลา 6-12 อาทิตย์ เด็กชายจะถูกสอนให้รู้จักสังคม การแปลความหมายสิ่ง

เลวร้ายให้เป็นกลางหรือเป็นมิตรมากขึ้น ส่งเสริมให้กำลังใจเมื่อต้องพบกับอารมณ์โกรธ สอนให้รู้จักควบคุมตนเอง รู้จักอารมณ์ตนเอง รู้จักการตอบสนองทางร่างกายเมื่อมีอารมณ์โกรธ เช่น การสั่นเกร็งของกล้ามเนื้อ และการรู้จักแรงกระตุ้นเหล่านั้น อีกโปรแกรมหนึ่งให้อภิปรายถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับเขา การเลี้ยงดู เริ่มเรียนรู้ที่จะควบคุมตนเอง ฝึกด้วยการสวมบทบาทสมมติ 3 ปี หลังจากการฝึก เด็กวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกมีความรู้สึกด้านบวกกับตนเองเพิ่มขึ้น ลดความก้าวร้าวลง

ครินสกี (Krinsky, 1996) ศึกษาถึงการควบคุมอารมณ์ สิ่งกระตุ้นความสำเร็จในชีวิต และความก้าวร้าวของเด็กที่มีบิดามารดาติดยาเสพติด กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอายุ 6-12 ปี เชื้อสายแอฟริกันอเมริกันที่บิดามารดาติดยาเสพติดจำนวน 50 คน พบว่า การรู้จักระงับควบคุมอารมณ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงกระตุ้นความสำเร็จในชีวิต บิดามารดาที่มีนิสัยก้าวร้าวจะส่งผลให้บุตรมีความก้าวร้าว โดยแสดงบุคลิกลักษณะถึงความสามารถในการระงับควบคุมอารมณ์ได้น้อยกว่าเด็กปกติทั่วไป รวมทั้งจะควบคุมอารมณ์ก้าวร้าวได้ยากกว่าด้วย

ไอเซนเบิร์ก เฟบส์ และโลโซยา (1997: 129-163) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการอารมณ์กับพฤติกรรมทางสังคมกับเพื่อนๆ การแสดงออกเวลาโกรธ และจากการให้พ่อแม่และครูรายงานความเข้มและความบ่อยของอารมณ์ทางลบ รวมทั้งความสามารถของเด็กในการควบคุมความสนใจของตน และวิธีการจัดการกับปัญหาของตน นอกจากนี้ก็ให้เพื่อนๆ เป็นคนประเมินว่าเขาต้องการเล่นกับเด็กคนนั้นๆ มากน้อยเพียงใด และสำหรับตัวเด็กเองผู้วิจัยก็ให้เล่นกับหุ่นกระบอกว่าเขาทำอะไรในสถานการณ์ขัดแย้งกับเพื่อนๆ เช่น เมื่อเด็กอีกคนรื้อบ้านตุ๊กตาที่เขากำลังก่อสร้างไป หรือเมื่อเพื่อนๆ ล้อ หรือเมื่อเพื่อนไม่ยอมเล่นด้วย ผลการวิจัยพบว่า เด็กชายมีรายงานว่าอารมณ์ทางลบไม่บ่อย และมีวิธีการจัดการกับปัญหาแบบสร้างสรรค์ และสามารถควบคุมความสนใจของตนได้จะได้รับการประเมินว่ามีพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสมจากผู้สังเกตและครู การได้รับการยอมรับจากเพื่อนๆ เมื่อรวมข้อมูลของเด็กชายและเด็กหญิง พบว่าเด็กที่มีความเข้มของอารมณ์ทางลบน้อย และมีวิธีการจัดการกับปัญหาที่ไม่สร้างสรรค์ มักสัมพันธ์กับการที่ผู้สังเกตรายงานว่าพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสม และสำหรับในกลุ่มเด็กชาย ยังเกี่ยวข้องกับการยอมรับของเพื่อนๆ ด้วย เมื่อรวมทั้งเด็กชายและเด็กหญิง พบว่า เด็กที่มีความเข้มของอารมณ์ทางลบสูง และวิธีการจัดการกับปัญหาที่ไม่สร้างสรรค์ และมีการควบคุมความสนใจของตนต่ำจะได้รับการยอมรับจากเพื่อนน้อย และมีทักษะทางสังคมต่ำตามการรายงานของครู สำหรับการสังเกตพฤติกรรมการเล่นกับหุ่นกระบอก พบว่า เด็กที่ครูและแม่รายงานว่ามีความเข้มของอารมณ์ทางลบสูง มีพฤติกรรมการเล่นกับหุ่นกระบอกที่เป็นมิตรน้อย และก้าวร้าวสูง ซึ่งผลการวิจัยมักพบในเรื่องความเข้มของอารมณ์มากกว่าความบ่อยของอารมณ์ทางลบ

2.2.2 งานวิจัยในประเทศ

วรุณา กลกิจโกวินท์ (2542: 228-236) ได้ศึกษาพฤติกรรมอารมณ์ของเด็กก่อนวัยเรียนในชุมชนทางตอนเหนือของกรุงเทพฯ จำนวน 600 คน อายุระหว่าง 1-5 ปี พบว่า ปัญหาพฤติกรรมอารมณ์ของเด็กที่ผู้ปกครองตอบ 5 อันดับแรก ได้แก่ 1) ปัญหาการกิน ร้อยละ 35.3 2) ปัญหาอารมณ์ของเด็ก ปัญหาที่พบส่วนมาก คือ ขี้อาย ขี้กลัว เสียใจง่าย ร้องไห้มาก ชอบโต้เถียง และใจร้อน ร้อยละ 27.7 3) ปัญหาอาละวาดเมื่อถูกขัดใจ ร้อยละ 25.8 4) ปัญหาซนมากอยู่ไม่นิ่ง ร้อยละ 24.7 5) ปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว ร้อยละ 21.7 และร้อยละ 80.3 ของผู้ปกครองมีความกังวลห่วงใยในพฤติกรรมพฤติกรรมอารมณ์ของเด็ก

วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี (2543; อ้างอิงจาก Denham. 1989) ได้ศึกษาเรื่องความสามารถทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยผลการวิจัยพบว่ามีความคล้ายคลึงกันระหว่างอารมณ์ของพ่อแม่กับอารมณ์ของลูก แม่ที่แสดงอารมณ์ทางบวกมักมีลูกวัยเตาะแตะที่มีอารมณ์ทางบวกมากกว่าทางลบ แม่ที่แสดงความโกรธมากกว่ามักมีลูกที่แสดงอารมณ์ทางลบและมีอารมณ์ทางบวกน้อยเมื่อเทียบกับแม่ที่แสดงความโกรธน้อยกว่า

ศรียรัตน์ ชัญจน์นันต์ (2546: บทคัดย่อ) ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของพ่อแม่ ลักษณะการอบรม การเลี้ยงดู กับความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กวัยก่อนเรียนในกรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับการศึกษาของพ่อแม่ สูง กลาง ต่ำ มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ด้านรวม และยังพบว่า เพศชายและเพศหญิงมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน โดยเพศหญิงมีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าเพศชาย

ผาณิตา บัวขำ (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการถ่ายทอดทางสังคมเรื่องอารมณ์โกรธโดยแม่กับพฤติกรรมการจัดการอารมณ์โกรธของเด็กก่อนวัยเรียนเปรียบเทียบระหว่างเด็กไทยกับเด็กญี่ปุ่นที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า 1) แม่ชาวไทยแสดงตัวแบบอารมณ์โกรธมากกว่าแม่ชาวญี่ปุ่น แต่ทั้งแม่ชาวไทยและชาวญี่ปุ่นมีการตอบสนองต่อการแสดงอารมณ์โกรธของเด็กไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้แม่ทั้ง 2 เชื้อชาติมีการถ่ายทอดทางสังคมเรื่องอารมณ์โกรธด้วยการเป็นตัวอย่างการสอน และการตอบสนองการแสดงอารมณ์โกรธของเด็กให้แก่ลูกเพศชายไม่แตกต่างจากลูกเพศหญิง 2) พฤติกรรมการจัดการอารมณ์โกรธทั้ง 6 ประเภทสามารถทำนายได้โดยการถ่ายทอดทางสังคมเรื่องอารมณ์โดยแม่ (การเป็นตัวอย่าง การสอน การตอบสนองต่อการแสดงอารมณ์โกรธของเด็ก) และลักษณะชีวสังคมของเด็ก (เพศ เชื้อชาติ) ซึ่งพฤติกรรมการจัดการอารมณ์โกรธแต่ละประเภทมีตัวแปรทำนายที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าพัฒนาการด้านอารมณ์ที่สามารถพัฒนาได้มีอยู่มากมาย เช่น ความสามารถทางอารมณ์กับพฤติกรรมเอื้อสังคมของเด็กอายุ 8-12 ปี อารมณ์

อ่อนไหว ตกใจง่าย ความไม่มั่นคงทางอารมณ์ ความก้าวร้าว การต่อต้านสังคมในเด็กประถม การจัดการอารมณ์ของเด็กก่อนวัยเรียน ความคล้ายคลึงกันระหว่างอารมณ์ของพ่อแม่กับอารมณ์ของลูก การถ่ายทอดทางสังคมเรื่องอารมณ์โกรธโดยแม่กับพฤติกรรมการจัดการอารมณ์โกรธของเด็กก่อนวัยเรียนเปรียบเทียบระหว่างเด็กไทยกับเด็กญี่ปุ่นที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ความฉลาดทางอารมณ์ เป็นต้น ซึ่งพัฒนาการด้านอารมณ์เหล่านี้สามารถพัฒนาได้ ผู้ที่สนใจสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาพัฒนาการด้านอารมณ์ได้

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนแย้มสอาดรังสิต

3.1 ข้อมูลทั่วไป

3.1.1 ข้อมูลสถานศึกษา

3.1.1.1 โรงเรียนแย้มสอาดรังสิต ตั้งอยู่เลขที่ 2 ถนนไสวประชาราษฎร์

ต.ลาดสวาย อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี 12150 โทร 0-2152-2363-4 แฟกซ์ 0-2152-2365 Email www.yamsaard.ac.th

3.1.2 ระดับชั้นที่เปิดสอน

3.1.2.1 ระดับชั้นอนุบาล 1-3

3.1.3.2 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6

3.1.3 โรงเรียนในเครือ

3.1.3.1 โรงเรียนอนุบาลแย้มสอาด

ที่อยู่: 174 ซ. ลาดพร้าว 26 แขวงจอมพล เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทร: 0-2513-2616, 0-2938-6509 แฟกซ์: 0-2513-0514

3.1.3.2 โรงเรียนแย้มสอาด (ประถม)

ที่อยู่: 90/335 ถ. วิภาวดี 20 แขวงจอมพล เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทร: 0-2277-5405, 0-2275-9026 แฟกซ์: 0-2690-0295

3.1.3.3 โรงเรียนแย้มสอาดหัวหิน

ที่อยู่: 35/5 ซอยหัวหิน 94 (ร้านแม่เก็บ) บ่อนไก่ อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์

77110 โทร: 08-7694-6420-1

3.2 ข้อมูลด้านการบริหาร

3.2.1 ชื่อสกุล-ผู้บริหาร

นางดวงใจ ตระกูลช่าง ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนในเครือแย้มสอาด บข.บ.

(ม.ธรรมศาสตร์) คบ. /ศษ.ม. บริหารการศึกษา (ม.เกษตรศาสตร์)

3.2.2 ผู้ช่วยบริหาร

นางอภิสิทธิ์ แยมสอาด ผู้จัดการ English Program รบ. (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) (เกียรตินิยม) M.A. International Development, The American University ปริญญาโท สาขา English as an International Language, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นางศุภลักษณ์ ชูเดช ผู้จัดการโรงเรียนแยมสอาด รังสิต /ผู้อำนวยการสำนักงานควบคุมมาตรฐานคุณภาพการศึกษา คบ./คม.บริหารการศึกษา (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

3.3 ประวัติย่อสถานศึกษา

โรงเรียนแยมสอาดก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2527 โดยนายธำรง และนางประไพ แยมสอาด ตั้งอยู่ซอยลาดพร้าว 26 เปิดสอนระดับอนุบาล 1-3 ต่อมาในปี พ.ศ. 2531 ก่อตั้งโรงเรียนแยมสอาด ในซอยวิภาวดี 20 และเปิดสอนระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 และในปีการศึกษา 2545 ก่อตั้งโรงเรียนแยมสอาด รังสิต เปิดสอนระดับชั้นอนุบาลถึงประถมศึกษาปีที่ 6 ถนนโสภะประชาราษฎร์ (เลียบคลอง 4 ฝั่งตะวันออก) ถนนรังสิต-นครนายก จังหวัดปทุมธานี

3.4 วิสัยทัศน์

โรงเรียนแยมสอาดรังสิตเน้นการบริหารจัดการโดยความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน เพื่อมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะการใช้ภาษาเพื่อการติดต่อสื่อสาร มีทักษะกระบวนการคิด มีทักษะการใช้เทคโนโลยี มีคุณธรรม จริยธรรม ตามแนววิถีพุทธ รักความเป็นไทย มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ใช้ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

3.5 ปรัชญาโรงเรียนในเครือแยมสอาด

จากปรัชญาการจัดการศึกษาของโรงเรียนแยมสอาดที่ว่า “เติบโตสมวัย ใฝ่หาความรู้ ควบคู่คุณธรรม” มีความหมายดังนี้

เติบโตสมวัย: โรงเรียนได้มุ่งเน้นให้นักเรียน มีสุขภาพพลานามัย ที่สมบูรณ์แข็งแรงเหมาะสมกับวัย

ใฝ่หาความรู้: สติปัญญาที่ดั่งาม สามารถอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข

ควบคู่คุณธรรม: นักเรียนมีจิตสำนึก ที่จะประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดีและมีความสุข

3.6 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

3.6.1 หลักสูตรที่ 1 ปกติสามัญ

ใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ตามความสนใจของนักเรียน และ

เรียนรู้ประสบการณ์จาก PROJECT APPROACH เพื่อพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เปิดสอนในระดับชั้นอนุบาล 1-3 อนุบาล 2-3 มีการเรียน Fun Language โดยครูชาวต่างชาติที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ (Native Speaker) สัปดาห์ละ 1 ครั้ง พร้อมกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น ดนตรีสากล, วาดรูป, ศูนย์สื่อ, ศิลปะ, พลั และคอมพิวเตอร์

3.6.2 หลักสูตรที่ 2 เสริมภาษาอังกฤษ (EXTRA PROGRAM)

เพิ่มการเรียนรู้จากหลักสูตรที่ 1 ด้วยทักษะการฟัง-พูด ภาษาอังกฤษด้วยชาวต่างชาติ สัปดาห์ละ 5 คาบ นักเรียนเรียนรู้อย่างสนุกสนาน กล่าวพูด กล่าวทำ กล่าวแสดงออก เน้นการเรียนรู้โดย เพลง เกม บทบาทสมมติ ฯลฯ เปิดสอนระดับอนุบาล 1-3

3.6.3 หลักสูตรที่ 3 แผนสองภาษา (BILINGUAL PROGRAM)

การเรียนสองภาษา ใช้แนวการจัดประสบการณ์ก่อนประถมศึกษาเช่นเดียวกับหลักสูตรที่ 1 โดยครูชาวต่างชาติที่ผ่านการทดสอบ TOEFL, TOEIC, หรือ IELTS สอนวิชาหลัก มีครูคู่ชั้นเป็นชาวไทยเพื่อสร้างรากฐานด้านภาษาอังกฤษให้กล้าสนทนา ได้ตอบกับชาวต่างชาติ ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ ครูผู้สอนเป็นชาวต่างประเทศ เปิดสอนชั้นอนุบาล 1-3 ห้องละไม่เกิน 20 คน มุ่งเน้นการเรียนรู้ต่อโรงเรียนปกติสายสามัญ และ Bilingual

3.7 หลักสูตรการศึกษาช่วงชั้นที่ 1 และ 2

3.7.1 หลักสูตรที่ 1 ปกติสามัญ

ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ การจัดการเรียนการสอน แบ่งเป็น 8 กลุ่มสาระ 2 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3.7.2 หลักสูตรที่ 2 เสริมภาษาอังกฤษ (EXTRA PROGRAM)

ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ การจัดการเรียนการสอน แบ่งเป็น 8 กลุ่มสาระ 2 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ โดยครูต่างชาติที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ หรือครูที่ผ่านการทดสอบ TOEFL TOEIC IELTS เรียนภาษาอังกฤษสัปดาห์ละ 7 คาบ ครูต่างชาติ 5 คาบ ครูไทยสอนสรุป 2 คาบ

3.7.3 หลักสูตรที่ 3 แผนสองภาษา (BILINGUAL PROGRAM)

ใช้หลักสูตรเดียวกับหลักสูตรที่ 1 จัดการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษและภาษาไทย สอนเป็นภาษาอังกฤษในวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ฯลฯ เปิดสอนระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษเป็นชาวต่างชาติที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ (NATIVE SPEAKER) และมีครูไทยสอนคู่ชั้น จัดนักเรียนห้องละไม่เกิน 25 คน

3.8 หลักสูตรการศึกษาช่วงชั้นที่ 3

3.8.1 หลักสูตรเสริมภาษาอังกฤษ (EXTRA PROGRAM)

ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ การจัดการเรียนการสอน แบ่งเป็น 8 กลุ่มสาระ 2 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การ
จัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ โดยครูต่างชาติที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ หรือครูที่ผ่าน
การทดสอบ TOEFL TOEIC IELTS เรียนภาษาอังกฤษพื้นฐาน 3/สัปดาห์ วิชาภาษาอังกฤษเพิ่มเติม
3/สัปดาห์

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแย้มสอาดรังสิต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2551 ที่มีพัฒนาการด้านอารมณ์ไม่เหมาะสม จำนวน 30 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแย้มสอาดรังสิต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2551 ที่มีพัฒนาการด้านอารมณ์ไม่เหมาะสม จำนวน 16 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากประชากร โดยมีขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ประเมินพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 203 คน ตามแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วคัดเลือกนักเรียนที่มีพัฒนาการด้านอารมณ์ที่ไม่เหมาะสมได้ จำนวน 30 คน

2.2 ผู้วิจัยสังเกตพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนในคาบวิชาคอมพิวเตอร์อีกครั้งหนึ่งโดยใช้แบบบันทึกการสังเกตพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียน ได้ผลสอดคล้องกับการประเมินในข้อ 2.1

2.3 ผู้วิจัยสอบถามความสมัครใจกับผู้ปกครองของนักเรียนเพื่อเข้าร่วมการทดลองปรากฏว่า ผู้ปกครองของนักเรียนสมัครใจทุกคน ผู้วิจัยจึงสุ่มอย่างง่ายมา จำนวน 16 คน และสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าประกอบด้วย

1. แบบประเมินพัฒนาการด้านอารมณ์
2. แบบบันทึกการสังเกตพัฒนาการด้านอารมณ์
3. โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

1 แบบประเมินพัฒนาการด้านอารมณ์ ผู้วิจัยดำเนินการสร้าง ดังนี้

1.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านอารมณ์เพื่อสร้าง
นิยามศัพท์เฉพาะ

1.2 ผู้วิจัยสอบถามครูประจำชั้นเกี่ยวกับพัฒนาการด้านอารมณ์ที่ไม่เหมาะสมของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

1.3 ผู้วิจัยศึกษาแบบประเมินพัฒนาการด้านอารมณ์จากแบบวัดพัฒนาการด้าน
อารมณ์-จิตใจ-สังคม-จริยธรรม เด็กอายุ 6-10 ปี

1.4 ผู้วิจัยสร้างแบบประเมินพัฒนาการด้านอารมณ์ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ
ตามแนวคิดที่ได้จากข้อ 1.1, 1.2, และ 1.3

1.5 ผู้วิจัยนำแบบประเมินพัฒนาการด้านอารมณ์ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ได้แก่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ และ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พาสณา จุลรัตน์ ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์
วิธีดำเนินการ ตลอดจนนิยามศัพท์เฉพาะ

1.6 ผู้วิจัยนำแบบประเมินพัฒนาการด้านอารมณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามข้อเสนอแนะ
ของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำไปให้ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแย้มสอาดรังสิต อำเภอลำลูก
กา จังหวัดปทุมธานี ทำการประเมินเพื่อคัดเลือกนักเรียนเข้ากลุ่มตัวอย่าง (ดังรายละเอียดใน
ภาคผนวก)

2 แบบบันทึกการสังเกตพัฒนาการด้านอารมณ์

2.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม
ด้านพัฒนาการด้านอารมณ์เพื่อสร้างนิยามศัพท์เฉพาะ

2.2 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เกี่ยวกับพัฒนาการด้านอารมณ์ที่
ไม่เหมาะสมของนักเรียน

2.3 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารเกี่ยวกับสร้างแบบบันทึกการสังเกตพัฒนาการด้านอารมณ์

2.4 ผู้วิจัยสร้างแบบบันทึกการสังเกตพัฒนาการด้านอารมณ์ จากข้อ 2.1, 2.2 และข้อ
2.3 ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

2.5 ผู้วิจัยนำแบบบันทึกการสังเกตพัฒนาการด้านอารมณ์ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิม
จำนวน 3 คน ตรวจสอบความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

2.6 ผู้วิจัยนำแบบบันทึกการสังเกตพัฒนาการด้านอารมณ์ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว
ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิไปใช้ในการวิจัย (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

3. โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียน ผู้วิจัยมีลำดับขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมด้านอารมณ์ที่เหมาะสมด้านพัฒนาการด้านอารมณ์

3.2 ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคแม่แบบและพัฒนาการด้านอารมณ์เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาในการสร้างโปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ เพื่อพัฒนาพัฒนาการด้านอารมณ์กับนักเรียน

3.3 ผู้วิจัยสร้างโปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อพัฒนาการด้านอารมณ์ที่เหมาะสมของนักเรียนตามแนวคิดที่ได้จากข้อที่ 3.1 และ 3.2 ให้สอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ การดำเนินการ และนิยามศัพท์เฉพาะ

3.4 ผู้วิจัยนำโปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อพัฒนาการด้านอารมณ์ที่เหมาะสมไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิม จำนวน 3 คน ตรวจสอบความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

3.5 ผู้วิจัยนำโปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 คน เพื่อหาข้อบกพร่องของวัตถุประสงค์วิธีการดำเนินการ (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

3.6 ผู้วิจัยนำโปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิไปใช้ในการวิจัยต่อไป

โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อพัฒนาพัฒนาการด้านอารมณ์ ผู้วิจัยจะดำเนินการทดลองเป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ในวันอังคาร และวันพฤหัสบดี เวลา 15.10 น.-16.00 น. รวมทั้งหมด 12 ครั้ง (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

การเตรียมการก่อนการสังเกตพฤติกรรม

1. ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแย้มสาธิตรังสิต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี จำนวน 1 คน เป็นผู้ช่วยวิจัย

2. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยซึ่งเป็นครูสอนคอมพิวเตอร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ชื่อนางสาวสุภาวดี ไชยโม ศึกษาจุดมุ่งหมายของการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะเรื่องพัฒนาการด้านอารมณ์และแบบบันทึกการสังเกตพัฒนาการด้านอารมณ์ให้เข้าใจตรงกันและใช้ได้ถูกต้อง โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยฝึกสังเกตและบันทึกพฤติกรรมและหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องก่อนเริ่มทำการทดลองเป็นเวลา 2 สัปดาห์ ซึ่งมีค่าตั้งแต่ .80 ขึ้นไป

3. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเข้าไปสังเกตนักเรียนในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในวิชา คอมพิวเตอร์ โดยนั่งอยู่ในตำแหน่งที่มองเห็นพฤติกรรมของนักเรียนและได้ยินเสียงอย่างชัดเจนและ ไม่ให้นักเรียนเห็นแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรม

4. ผู้วิจัยเลือกการสังเกตแบบช่วงเวลา (Time Sample) โดยบันทึกการสังเกตในคาบวิชา คอมพิวเตอร์ ใช้เวลาสังเกต 3 คาบ คาบละ 20 นาที รวม 1 ชั่วโมง แบ่งการสังเกตเป็นช่วงรวม 10 ช่วง ช่วงละ 4 นาที สังเกตนักเรียนคนละ 30 วินาที แล้วพัก 1 นาที ในแต่ละช่วงทดลอง 6 สัปดาห์ และหลัง ทำการทดลอง 2 สัปดาห์

ดัชนีความเชื่อมั่นของการสังเกต

ดัชนีความเชื่อมั่นของการสังเกต ใช้สัมประสิทธิ์ความสอดคล้องระหว่างผู้สังเกต 2 คน ซึ่งมีค่าตั้งแต่ .80 ขึ้นไปจึงถือว่าการสังเกตนั้นเชื่อถือได้ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2527: 45-50) สูตรในการคำนวณมีดังนี้

$$\text{ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง} = \frac{\text{จำนวนช่วงเวลาที่บันทึกตรงกัน}}{\text{จำนวนช่วงเวลาที่บันทึกตรงกัน} + \text{จำนวนช่วงเวลาที่บันทึกตรงกัน}}$$

ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยฝึกสังเกตและบันทึกพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนเพื่อหาดัชนี ความเชื่อมั่นของการสังเกตก่อนการทดลอง

วิธีดำเนินการทดลอง

แบบแผนการทดลอง

การทดลองครั้งนี้เป็นการทดลองแบบสลับกลับ (ABA Reversal Design) แบ่งการทดลอง ออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

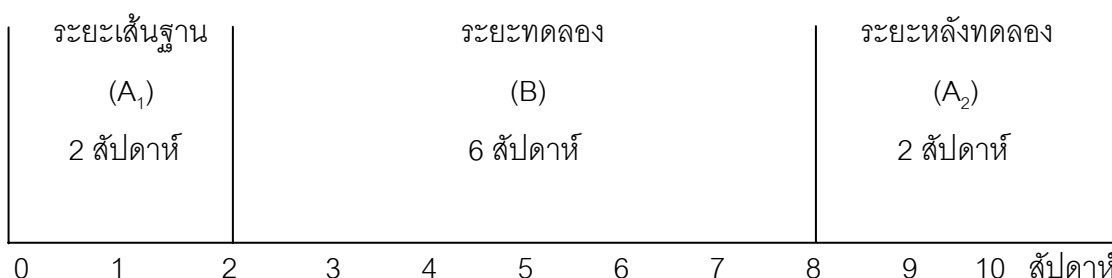
ระยะที่ 1 (A₁) ระยะเส้นฐานพฤติกรรม ใช้เวลา 2 สัปดาห์ คือ สัปดาห์ที่ 1 และ 2 ผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัยทำการสังเกตและบันทึกพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่ม ควบคุมในสภาพการเรียนการสอนปกติในวิชาคอมพิวเตอร์ ในระยะเส้นฐานนี้ยังไม่ได้ฝึกพฤติกรรมกับ นักเรียนกลุ่มทดลอง

ระยะที่ 2 (B) ระยะทดลอง ใช้เวลา 6 สัปดาห์ คือ สัปดาห์ที่ 3-8 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มในระยะนี้กลุ่มทดลองจะได้รับการฝึกพฤติกรรมพัฒนาการด้านอารมณ์ และกลุ่มควบคุมจะไม่ได้รับฝึกพฤติกรรมพัฒนาการด้านอารมณ์

ระยะที่ 3 (A₂) ระยะหลังการทดลอง ใช้เวลา 2 สัปดาห์ คือ สัปดาห์ที่ 9 และ 10 เพื่อศึกษาผลการทดลองการฝึกพฤติกรรมพัฒนาการด้านอารมณ์ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกการสังเกตพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในสภาพการเรียนการสอนปกติในวิชาคอมพิวเตอร์

ระยะต่างๆ ของการทดลองแบบสลับกลับ (ABA Reversal Design) แสดงในภาพประกอบ 1

ค่าเฉลี่ย

ภาพประกอบ 2 ภาพแสดงระยะต่างๆ ของการทดลอง

การดำเนินการทดลอง

การทดลองครั้งนี้เป็นการทดลองแบบสลับกลับ (ABA Reversal Design) โดยผู้วิจัยแบ่งการทดลองเป็น 3 ระยะ ใช้เวลาในการดำเนินการทดลอง 10 สัปดาห์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้ คือ

1. ระยะพื้นฐานพฤติกรรม (A₁) ใช้เวลา 2 สัปดาห์ คือ สัปดาห์ที่ 1 และ 2 ตั้งแต่วันที่ 2 ธันวาคม 2551 ถึงวันที่ 11 ธันวาคม 2551 ในระยะพื้นฐานพฤติกรรมนี้ยังไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ ระยะนี้ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกพัฒนาการด้านอารมณ์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมสลับเวลากันระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ใช้การสังเกตแบบสุ่มเวลาในช่วงโมงเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ ดังนี้

กลุ่มทดลอง ได้รับการสังเกตในวันอังคาร เวลา 12.40 น.-13.30 น. และวันพฤหัสบดี เวลา 12.40 น.-13.30 น. เป็นเวลา 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ตั้งแต่วันที่ 2 ธันวาคม 2551 ถึงวันที่ 11 ธันวาคม 2551

กลุ่มควบคุม ได้รับการสังเกตในวันอังคาร เวลา 13.30 น.-14.20 น. และวันพฤหัสบดี เวลา 13.30 น.-14.20 น. เป็นเวลา 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ตั้งแต่วันที่ 2 ธันวาคม 2551 ถึงวันที่ 11 ธันวาคม 2551

เมื่อหมดเวลาแต่ละครั้ง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำผลการบันทึกพฤติกรรมมาหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องซึ่งจะได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง กลุ่มทดลองได้ .85 และกลุ่มควบคุมได้ .84

2. ระยะทดลอง (B) ใช้เวลา 6 สัปดาห์ คือ สัปดาห์ที่ 3-8 ตั้งแต่วันที่ 16 ธันวาคม 2551 ถึงวันที่ 29 มกราคม 2552

กลุ่มทดลอง ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบในวันอังคาร เวลา 15.10 น.-16.00 น. และวันพฤหัสบดี เวลา 15.10 น.-16.00 น. เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ตั้งแต่วันที่ 16 ธันวาคม 2551 ถึงวันที่ 29 มกราคม 2552 โดยผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตพฤติกรรมด้านพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลอง ในช่วงเวลาเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ ใช้การสังเกตแบบสุ่มเวลา

กลุ่มควบคุม ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบแต่ได้รับการสังเกตพฤติกรรมด้านพัฒนาการด้านอารมณ์ ในวันอังคาร เวลา 13.30 น.-14.20 น. และวันพฤหัสบดี เวลา 13.30 น.-14.20 น. เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ตั้งแต่วันที่ 16 ธันวาคม 2551 ถึงวันที่ 29 มกราคม 2552 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตพฤติกรรมด้านพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลองในช่วงเวลาเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ ใช้การสังเกตแบบสุ่มเวลา

เมื่อหมดเวลาแต่ละครั้ง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำผลการบันทึกพฤติกรรมมาหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องซึ่งจะได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง กลุ่มทดลองได้ .90 และกลุ่มควบคุมได้ .88 ผู้วิจัยให้แรงเสริมทางสังคม ให้คำแนะนำและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียน

3. ระยะหลังการทดลอง (A_2) ใช้เวลา 2 สัปดาห์ คือ สัปดาห์ที่ 9 และ 10 ตั้งแต่วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2552 ถึงวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2552 เป็นระยะศึกษาผลการทดลองการใช้เทคนิคแม่แบบนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ในระยะนี้ไม่ได้รับการใช้โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตพฤติกรรมด้านพัฒนาการด้านอารมณ์ ดังนี้

กลุ่มทดลอง ได้รับการสังเกตในวันอังคาร เวลา 12.40 น.-13.30 น. และวันพฤหัสบดี เวลา 12.40 น.-13.30 น. เป็นเวลา 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ตั้งแต่วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2552 ถึงวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2552 ในขณะที่ครูสอนและให้นักเรียนทำกิจกรรมในช่วงเวลาเรียนวิชาคอมพิวเตอร์

กลุ่มควบคุม ได้รับการสังเกตในวันอังคาร เวลา 13.30 น.-14.20 น. และวันพฤหัสบดี เวลา 13.30 น.-14.20 น. เป็นเวลา 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ตั้งแต่วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2552 ถึงวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2552 ในขณะที่ครูสอนและให้นักเรียนทำกิจกรรมในช่วงเวลาเรียนวิชาคอมพิวเตอร์

เมื่อหมดเวลาแต่ละครั้ง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำผลการบันทึกพฤติกรรมด้านพัฒนาการด้านอารมณ์มาหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง ได้ค่าดัชนีความเชื่อมั่นของการสังเกตของทดลองได้ .92 และกลุ่มควบคุมได้ .93 ผู้วิจัยจดบันทึกพฤติกรรมด้านพัฒนาการด้านอารมณ์และนำมาเขียนกราฟความถี่ของพฤติกรรมด้านพัฒนาการด้านอารมณ์ ผู้วิจัยให้แรงเสริมทางสังคม ให้คำแนะนำและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียน

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ
2. เปรียบเทียบพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนก่อนและหลังไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ
3. เปรียบเทียบผลต่างของพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบกับนักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ
4. แสดงการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยการเขียนกราฟเส้น

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- 1 สถิติพื้นฐาน
 - 1.1 ค่ามัธยฐาน (Median)
 - 1.2 ค่าส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์ (Quartile Deviation)
- 2 สถิติสำหรับวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ การหาความเชื่อมั่นของการสังเกต
- 3 สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน
 - 3.1 เปรียบเทียบพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบในกลุ่มทดลองโดยใช้การทดสอบของวิลคอกซัน (The Wilcoxon Matched Pairs Signed-Ranks Test) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1

3.2 เปรียบเทียบพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนก่อนและหลังไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบในกลุ่มควบคุมโดยใช้การทดสอบของวิลคอกซ์ (The Wilcoxon Matched Pairs Signed-Ranks Test) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 2

3.3 เปรียบเทียบผลต่างพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้การทดสอบของแมน-วิทนี (The Mann-Whitney U Test) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 3

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์เกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมาย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ใช้แทนความหมาย ดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง
Mdn	แทน	ค่ามัธยฐานของพัฒนาการด้านอารมณ์
Q.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนควอไทล์ของพัฒนาการด้านอารมณ์
Mdn _{diff}	แทน	ค่ามัธยฐานของผลต่างของพัฒนาการด้านอารมณ์
Q.D. _{diff}	แทน	ค่าเบี่ยงเบนควอไทล์ของผลต่างของพัฒนาการด้านอารมณ์
U	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาในการทดสอบของแมน-วิทนี
T	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาในการทดสอบของวิลคอกซัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. เปรียบเทียบพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ ดังแสดงในตาราง 1
2. เปรียบเทียบพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ ดังแสดงในตาราง 2
3. เปรียบเทียบผลต่างของพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อพัฒนาการด้านอารมณ์กับนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ ดังแสดงในตาราง 3
4. แสดงการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการเขียนกราฟเส้น

ตาราง 1 แสดงการเปรียบเทียบพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ

กลุ่มทดลอง	N	Mdn	Q.D.	T
ก่อนการทดลอง	8	5.5	.31	0**
หลังการทดลอง	8	3	.25	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 1 ปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีพัฒนาการด้านอารมณ์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการใช้เทคนิคแม่แบบทำให้นักเรียนกลุ่มทดลองมีพัฒนาการด้านอารมณ์เพิ่มขึ้นได้ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

ตาราง 2 แสดงการเปรียบเทียบพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ

กลุ่มควบคุม	N	Mdn	Q.D.	T
ก่อนการทดลอง	8	5	.5	0**
หลังการทดลอง	8	3	.31	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 2 ปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีพัฒนาการด้านอารมณ์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีพัฒนาการด้านอารมณ์เพิ่มขึ้นได้ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

ตาราง 3 แสดงการเปรียบเทียบผลต่างของพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบกับนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ

กลุ่มตัวอย่าง	N	Mdn _{diff}	Q.D. _{diff}	U
กลุ่มทดลอง	8	2.5	.31	14.5*
กลุ่มควบคุม	8	2	.5	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 ปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีพัฒนาการด้านอารมณ์เพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการใช้เทคนิคแม่แบบทำให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านอารมณ์เพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3

ความถี่ของพัฒนาการด้านอารมณ์

$$R_1 = .85$$

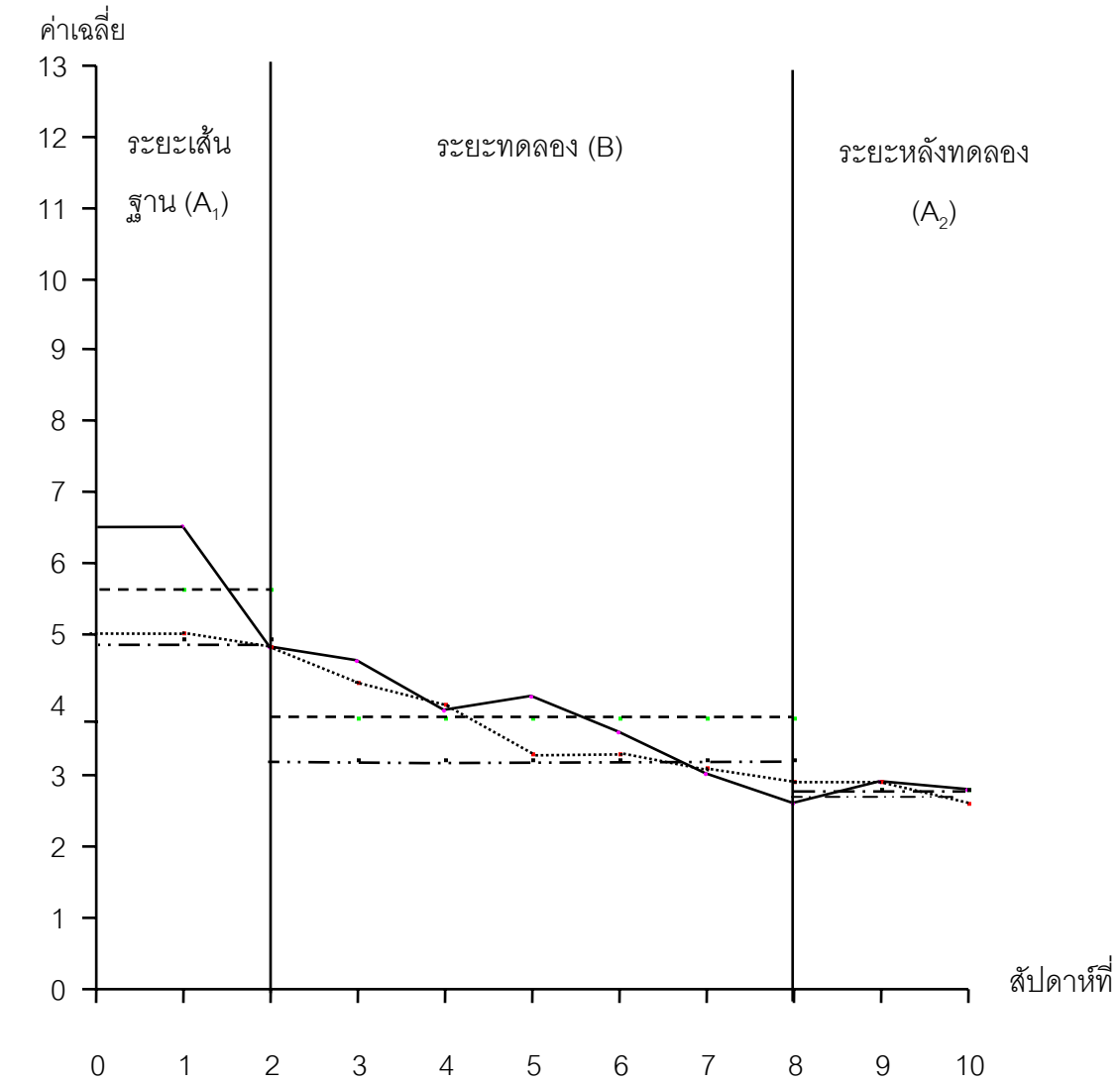
$$R_1 = .90$$

$$R_1 = .92$$

$$R_2 = .84$$

$$R_2 = .88$$

$$R_2 = .93$$

- ค่ามัธยฐานของพัฒนาการด้านอารมณ์ของกลุ่มทดลองในแต่ละสัปดาห์
- ค่ามัธยฐานของพัฒนาการด้านอารมณ์ของกลุ่มทดลองในแต่ละช่วง
- ค่ามัธยฐานของพัฒนาการด้านอารมณ์ของกลุ่มควบคุมในแต่ละสัปดาห์
- · - · - · - ค่ามัธยฐานของพัฒนาการด้านอารมณ์ของกลุ่มควบคุมในแต่ละช่วง
- R_1 ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของกลุ่มทดลอง
- R_2 ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของกลุ่มควบคุม

ภาพประกอบ 3 มัธยฐานของพัฒนาการด้านอารมณ์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

จากภาพประกอบ 2 จะเห็นได้ว่าค่ามัธยฐานของพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบในระยะเส้นฐานและระยะทดลองเพิ่มขึ้นจาก 5.62 เป็น 3.75 ในระยะศึกษาเป็น 2.81 แสดงว่าวิธีการใช้เทคนิคแม่แบบทำให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านอารมณ์เพิ่มขึ้น

สำหรับกลุ่มควบคุมที่ 2 ที่ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ ค่ามัธยฐานของพัฒนาการด้านอารมณ์ในระยะเส้นฐานและระยะทดลองเพิ่มขึ้นจาก 4.87 เป็น 3.25 แต่ค่ามัธยฐานของพัฒนาการด้านอารมณ์ในระยะศึกษามีค่าเท่ากับ 2.75 ซึ่งเพิ่มขึ้นกว่าระยะทดลอง แสดงว่าการไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบทำให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านอารมณ์เพิ่มขึ้น

เมื่อเปรียบเทียบค่ามัธยฐานของพัฒนาการด้านอารมณ์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทั้ง 3 ระยะภายหลังการทดลองการใช้เทคนิคแม่แบบและการไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ ปรากฏว่านักเรียนทั้ง 2 กลุ่มมีพัฒนาการด้านอารมณ์เพิ่มขึ้นมากกว่าระยะเส้นฐาน อย่างไรก็ตามค่ามัธยฐานของพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลองจะเพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ
2. เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนก่อนและหลังไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ
3. เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบกับนักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ

สมมติฐานการศึกษา

1. นักเรียนมีพัฒนาการด้านอารมณ์เพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ
2. นักเรียนมีพัฒนาการด้านอารมณ์เพิ่มขึ้นหลังจากไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีพัฒนาการด้านอารมณ์เพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแย้มสอาดรังสิต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2551 ที่มีพัฒนาการด้านอารมณ์ไม่เหมาะสม จำนวน 30 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแย้มสอาดรังสิต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2551 ที่มีพัฒนาการด้านอารมณ์ไม่เหมาะสม จำนวน 16 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากประชากร และสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

- 3.1 ตัวแปรอิสระ คือ วิธีพัฒนาพัฒนาการด้านอารมณ์โดยใช้เทคนิคแม่แบบ
- 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ พัฒนาการด้านอารมณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าประกอบด้วย

1. แบบประเมินพัฒนาการด้านอารมณ์
2. แบบบันทึกการสังเกตพัฒนาการด้านอารมณ์
3. โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อพัฒนาการด้านอารมณ์

การดำเนินการทดลอง

การทดลองครั้งนี้เป็นการทดลองแบบสลับกลับ (ABA Reversal Design) โดยผู้วิจัยแบ่งการทดลองเป็น 3 ระยะ ใช้เวลาในการดำเนินการทดลอง 10 สัปดาห์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้ คือ

1. ระยะเส้นฐานพฤติกรรม (A₁) ใช้เวลา 2 สัปดาห์ คือ สัปดาห์ที่ 1 และ 2 ตั้งแต่วันที่ 2 ธันวาคม 2551 ถึงวันที่ 11 ธันวาคม 2551 ในระยะเส้นฐานพฤติกรรมนี้ยังไม่ได้มีการใช้เทคนิคแม่แบบ ระยะนี้ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกพัฒนาการด้านอารมณ์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมสลับเวลากันระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ใช้การสังเกตแบบสุ่มเวลาในช่วงชั่วโมงเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ ดังนี้

กลุ่มทดลอง ได้รับการสังเกตในวันอังคาร เวลา 12.40 น.-13.30 น. และวันพฤหัสบดี เวลา 12.40 น.-13.30 น. เป็นเวลา 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ตั้งแต่วันที่ 2 ธันวาคม 2551 ถึงวันที่ 11 ธันวาคม 2551

กลุ่มควบคุม ได้รับการสังเกตในวันอังคาร เวลา 13.30 น.-14.20 น. และวันพฤหัสบดี เวลา 13.30 น.-14.20 น. เป็นเวลา 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ตั้งแต่วันที่ 2 ธันวาคม 2551 ถึงวันที่ 11 ธันวาคม 2551

เมื่อหมดเวลาแต่ละครั้ง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำผลการบันทึกพฤติกรรมมาหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องซึ่งจะได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง กลุ่มทดลองได้ .85 และกลุ่มควบคุมได้ .84

2. ระยะทดลอง (B) ใช้เวลา 6 สัปดาห์ คือ สัปดาห์ที่ 3-8 ตั้งแต่วันที่ 16 ธันวาคม 2551 ถึงวันที่ 29 มกราคม 2552

กลุ่มทดลอง ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบในวันอังคาร เวลา 15.10 น.-16.00 น. และวันพฤหัสบดี เวลา 15.10 น.-16.00 น. เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ตั้งแต่วันที่ 16 ธันวาคม 2551 ถึงวันที่ 29 มกราคม 2552 โดยผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่

กลุ่มทดลอง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตพฤติกรรมด้านพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลอง ในช่วงเวลาเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ ใช้การสังเกตแบบสุ่มเวลา

กลุ่มควบคุม ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบแต่ได้รับการสังเกตพฤติกรรมด้านพัฒนาการด้านอารมณ์ ในวันอังคาร เวลา 13.30 น.-14.20 น. และวันพฤหัสบดี เวลา 13.30 น.-14.20 น. เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ตั้งแต่วันที่ 16 ธันวาคม 2551 ถึงวันที่ 29 มกราคม 2552 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตพฤติกรรมด้านพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลองในช่วงเวลาเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ ใช้การสังเกตแบบสุ่มเวลา

เมื่อหมดเวลาแต่ละครั้ง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำผลการบันทึกพฤติกรรมมาหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องซึ่งจะได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง กลุ่มทดลองได้ .90 และกลุ่มควบคุมได้ .88 ผู้วิจัยให้แรงเสริมทางสังคม ให้คำแนะนำและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียน

3. ระยะหลังการทดลอง (A_2) ใช้เวลา 2 สัปดาห์ คือ สัปดาห์ที่ 9 และ 10 ตั้งแต่วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2552 ถึงวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2552 เป็นระยะศึกษาผลการทดลองการใช้เทคนิคแม่แบบ นักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ในระยะนี้ไม่ได้รับการใช้โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตพฤติกรรมด้านพัฒนาการด้านอารมณ์ ดังนี้

กลุ่มทดลอง ได้รับการสังเกตในวันอังคาร เวลา 12.40 น.-13.30 น. และวันพฤหัสบดี เวลา 12.40 น.-13.30 น. เป็นเวลา 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ตั้งแต่วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2552 ถึงวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2552 ในขณะที่ครูสอนและให้นักเรียนทำกิจกรรมในช่วงเวลาเรียนวิชาคอมพิวเตอร์

กลุ่มควบคุม ได้รับการสังเกตในวันอังคาร เวลา 13.30 น.-14.20 น. และวันพฤหัสบดี เวลา 13.30 น.-14.20 น. เป็นเวลา 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ตั้งแต่วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2552 ถึงวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2552 ในขณะที่ครูสอนและให้นักเรียนทำกิจกรรมในช่วงเวลาเรียนวิชาคอมพิวเตอร์

เมื่อหมดเวลาแต่ละครั้ง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำผลการบันทึกพฤติกรรมด้านพัฒนาการด้านอารมณ์มาหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง ได้ค่าดัชนีความเชื่อมั่นของการสังเกตของทดลองได้ .92 และกลุ่มควบคุมได้ .93 ผู้วิจัยจดบันทึกพฤติกรรมด้านพัฒนาการด้านอารมณ์และนำมาเขียนกราฟความถี่ของพฤติกรรมด้านพัฒนาการด้านอารมณ์ ผู้วิจัยให้แรงเสริมทางสังคม ให้คำแนะนำและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียน

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ
2. เปรียบเทียบพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนก่อนและหลังไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ
3. เปรียบเทียบผลต่างของพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบกับนักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ
4. แสดงการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยการเขียนกราฟเส้น

สรุปผลการวิจัย

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ ดังนี้

1. นักเรียนมีพัฒนาการด้านอารมณ์เพิ่มขึ้นหลังได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนมีพัฒนาการด้านอารมณ์เพิ่มขึ้นหลังไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีพัฒนาการด้านอารมณ์เพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพื่อศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่ 1 โรงเรียนแย้มสอาดรังสิต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ปรากฏผล ดังนี้

1. นักเรียนมีพัฒนาการด้านอารมณ์เพิ่มขึ้นหลังได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 แสดงว่า เทคนิคแม่แบบสามารถพัฒนาพัฒนาการด้านอารมณ์ได้ ทั้งนี้เพราะการใช้เทคนิคแม่แบบทำให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการสังเกตและเลียนแบบพฤติกรรมจากแม่แบบที่ได้รับการเสริมแรง ซึ่งสอดคล้องกับแบนดูรา (Bandura, 1977: 187) กล่าวว่า การเรียนรู้จากการเลียนแบบเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยบุคคลจะสังเกตพฤติกรรมของบุคคลอื่นแล้วสร้างความคิดว่าจะสร้างพฤติกรรมใหม่ได้อย่างไร ซึ่งความคิดนี้จะประมวลเป็นข้อมูลไว้ใช้สำหรับชี้แนะการแสดงพฤติกรรมของตนต่อไปในอนาคต และการเรียนรู้

จากตัวแบบยังเป็นผลมาจากการสังเกต การฟัง หรือการอ่านเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลอื่น หรือสัญลักษณ์แทนบุคคล

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของแบนดูรา รอสส์ และรอสส์ (Bandura, Ross & Ross. 1963: 3) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้แม่แบบต่อการเลียนแบบพฤติกรรมก้าวร้าว โดยจัดแบ่งแม่แบบเป็น 3 ลักษณะ คือ แม่แบบที่เป็นจริง แม่แบบที่เป็นภาพยนตร์แสดงด้วยคนจริง และแม่แบบที่เป็นภาพยนตร์การ์ตูน กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กก่อนวัยเรียน ผลการทดลองพบว่าเด็กที่ได้รับแม่แบบก้าวร้าวแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวมากขึ้น ส่วนกลุ่มที่ไม่ได้รับเทคนิคแม่แบบไม่ค่อยมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าวปรากฏ และแม่แบบที่เป็นภาพยนตร์มีผลต่อพฤติกรรมของผู้สังเกตทัดเทียมกับแม่แบบที่เป็นตัวจริง อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของฮิกส์ (Hick. 1965: 96-100) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการเลียนแบบที่เกิดจากพฤติกรรมก้าวร้าว (Aggressive Models) ซึ่งเป็นภาพยนตร์กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอายุ 3 ปี 5 เดือน จำนวน 60 คน เป็นเพศชาย 30 คน เป็นเพศหญิง 30 คน แบ่งเด็กออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 12 คน โดยกลุ่มที่ 1 ให้ตัวแบบที่เป็นผู้ใหญ่ชาย กลุ่มที่ 2 ให้ตัวแบบที่เป็นผู้ใหญ่หญิง กลุ่มที่ 3 ให้เห็นตัวแบบที่เป็นเด็กชายวัยเดียวกับตน กลุ่มที่ 4 ให้เห็นตัวแบบที่เป็นเด็กหญิงวัยเดียวกับตน ผลการทดลองปรากฏว่า เด็กจะเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวมากที่สุดเมื่อได้เห็นตัวแบบที่เป็นเด็กชายวัยเดียวกับตน และเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวน้อยที่สุดเมื่อเห็นตัวแบบที่เป็นผู้ใหญ่ชาย

จากการสังเกตของผู้วิจัยตลอดการทดลอง พบว่า ครั้งแรกของการฝึกนักเรียนยังไม่กระตือรือร้นและไม่ให้ความร่วมมือ ในการฝึกครั้งต่อไปผู้วิจัยจึงเปิดการ์ตูนให้นักเรียนดูก่อนเริ่มการฝึก 5-8 นาที เพื่อให้นักเรียนรู้สึกผ่อนคลายไม่ตึงเครียดจนเกินไป ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกการ์ตูนที่นักเรียนชอบดู และพยายามเลือกตอนที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการแสดงพฤติกรรมทางอารมณ์ ที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมให้นักเรียนได้ดู ปรากฏว่า นักเรียนรู้สึกผ่อนคลาย มีความกระตือรือร้นและให้ความร่วมมือในการฝึกเป็นอย่างดี ทำให้การดำเนินการในการฝึกทำได้ง่ายขึ้น อีกทั้งยังช่วยในการเตรียมความพร้อมของนักเรียนได้เป็นอย่างดี นักเรียนที่เข้าร่วมการฝึกครั้งนี้มีทั้งนักเรียนที่กล้าแสดงออกและไม่กล้าแสดงออก ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคต่างๆ ทางจิตวิทยาในการดำเนินการและให้ความเป็นกันเองกับนักเรียนทำให้บรรยากาศในการฝึกดำเนินการไปได้ด้วยดี ในระหว่างการฝึกผู้วิจัยได้ใช้การสนทนาร่วมกับการเสนอแนะแบบ เพื่อให้นักเรียนให้ความสนใจต่อแม่แบบมากยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยจะอธิบายให้นักเรียนรู้ว่าตัวแบบกำลังจะทำอะไร และต้องการให้นักเรียนเลียนแบบพฤติกรรมจากแม่แบบนั้น ซึ่งแม่แบบที่นำเสนอจะมีทั้งแม่แบบที่แสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมกับแม่แบบที่แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เพื่อให้นักเรียนเปรียบเทียบและวิเคราะห์ว่าพฤติกรรมใดที่ควรจะเลียนแบบ หลังจากที่ได้ดูจบผู้วิจัยจะใช้คำถามเพื่อให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้ซักถามเพิ่มเติม จากนั้นจะให้นักเรียนฝึกซ้อมและออกมาแสดงหน้าห้อง ในระหว่างที่นักเรียนฝึกซ้อมจะได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และ

ความคิดเห็นกันในกลุ่ม เมื่อนักเรียนแสดงจบผู้วิจัยจะให้ข้อมูลย้อนกลับ ตลอดจนให้การเสริมแรงทางบวกโดยกล่าวชมเชยนักเรียนทุกครั้งที่ออกมาแสดง และกล่าวให้กำลังใจกับนักเรียนที่ยังเลียนแบบไม่ได้ให้พยายามฝึกต่อไป พร้อมทั้งแนะนำให้เรียนทุกคนกลับไปฝึกที่บ้านหรือที่โรงเรียนเพื่อให้เกิดความชำนาญต่อไป ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีพัฒนาการด้านอารมณ์ที่ไม่เหมาะสมลดลง

2. นักเรียนมีพัฒนาการด้านอารมณ์เพิ่มขึ้นหลังไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 แสดงว่า นักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบสามารถพัฒนาพัฒนาการด้านอารมณ์ได้ ทั้งนี้เพราะนักเรียนได้รับการอบรมจากครูประจำชั้น ครูประจำวิชา ตลอดจนผู้ปกครองของนักเรียน และจากการเลียนแบบจากเพื่อนร่วมชั้นเรียน ภาพยนตร์ การ์ตูนก็ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับสุขุมาล เกษมสุข (2547: 88-89) กล่าวว่า การส่งเสริมพัฒนาการของเด็กครูเป็นผู้มีความสำคัญมากที่สุด เพราะครูเป็นผู้อยู่ใกล้ชิดกับเด็ก เป็นผู้ให้ความรู้ อบรมบ่มนิสัย ปกครองดูแลเด็ก ครูควรปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียนในด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ โดยเฉพาะเด็กในวัยประถมศึกษาจะรัก เชื่อฟัง และเลียนแบบครู จึงต้องตระหนักถึงความสำคัญและบทบาทของตน และปฏิบัติตนให้เหมาะสม ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ตลอดจนร่วมมือกับผู้ปกครองในการอบรมดูแลเด็ก เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในทุกด้าน อีกทั้งยังสอดคล้องกับสุรางค์ ไคว์ตระกูล (2548: 85) กล่าวว่า ครูควรจะหาตัวอย่างแบบเพื่อนร่วมวัยที่มีพฤติกรรมดีที่เด็กจะเลียนแบบได้ และควรพยายามให้แรงเสริมเวลาที่เด็กสามารถระงับความโกรธได้ การลงโทษเด็กโดยเฉพาะการตีหรือการลงโทษให้เจ็บทางกายจะเป็นการส่งเสริมให้เด็กแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวเวลาโกรธมากขึ้น สรุปได้ว่าครูมีส่วนช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านอารมณ์ที่ไม่เหมาะสมให้ลดลงได้

จากผลการศึกษาในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อพัฒนาการด้านอารมณ์ก็สามารถพัฒนาพัฒนาการด้านอารมณ์ให้ดีขึ้นได้ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นักเรียนกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อพัฒนาการด้านอารมณ์มีพัฒนาการด้านอารมณ์ที่ไม่เหมาะสมลดลงหลังจากได้รับการสอนแบบปกติ

3. นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีพัฒนาการด้านอารมณ์เพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 แสดงว่า การได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบสามารถพัฒนาพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนให้เพิ่มขึ้นได้มากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ ทั้งนี้เพราะการใช้เทคนิคแม่แบบเป็นวิธีพัฒนาพัฒนาการด้านอารมณ์ที่มีขั้นตอนต่อเนื่อง ง่ายใจ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้สังเกตและเปรียบเทียบ ได้แสดงความคิดเห็นและความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับจากการสังเกต ได้แสดงตามแม่แบบ และยังได้รับ

คำแนะนำให้กลับไปฝึกที่บ้านหรือที่โรงเรียนให้เกิดความชำนาญ อีกทั้งยังได้รับการเสริมแรงทางสังคมจากผู้วิจัยอย่างต่อเนื่อง แต่นักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบในกลุ่มควบคุมจะไม่ได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านการอ่านอย่างเป็นขั้นตอน ไม่เข้าใจ นักเรียนไม่มีโอกาสได้ปฏิบัติด้วยตัวเอง จึงไม่กระตือรือร้น ไม่สนุกสนานเท่าที่ควร ถึงแม้ว่าพัฒนาการด้านการอ่านของนักเรียนหลังการทดลองจะเพิ่มขึ้น แต่ก็เพิ่มขึ้นน้อยกว่านักเรียนในกลุ่มทดลอง จึงทำให้นักเรียนในกลุ่มทดลองมีพัฒนาการด้านการอ่านเพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลจากการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อพัฒนาการด้านการอ่านสามารถพัฒนาพัฒนาการด้านการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้เหมาะสมเพิ่มขึ้นได้ จึงควรนำวิธีการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อพัฒนาการด้านการอ่านไปพัฒนาพัฒนาการด้านการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีพัฒนาการด้านการอ่านไม่เหมาะสมต่อไป

1.2 ในการนำวิธีพัฒนาพัฒนาการด้านการอ่านโดยใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อพัฒนาการด้านการอ่านไปใช้ ผู้ฝึกจะต้องศึกษารายละเอียดต่างๆ ตลอดจนทั้งควรได้รับการฝึกเกี่ยวกับวิธีดำเนินการต่างๆ เพื่อให้เข้าใจและมีความชำนาญในการนำไปใช้

1.3 ควรมีการศึกษารายละเอียดของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อพัฒนาการด้านการอ่านในภายหลังการทดลองเป็นระยะเวลา 3 เดือน 6 เดือน เพื่อติดตามพัฒนาการด้านการอ่านของนักเรียนว่าลดลงหรือเพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงใด และเพื่อศึกษาความคงทนของพัฒนาการด้านการอ่านของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทดลองใช้เทคนิคทางจิตวิทยาอื่นๆ เพื่อพัฒนาพัฒนาการด้านการอ่าน เช่น การใช้สถานการณ์จำลอง การให้การเสริมแรงแบบต่อเนื่อง เป็นต้น

2.2 ควรศึกษารายละเอียดของการใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อพัฒนาพฤติกรรมด้านอื่นๆ เช่น การมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ ความกล้าแสดงออก เป็นต้น

2.3 ควรนำวิธีการใช้เทคนิคแม่แบบไปใช้กับนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ เช่น ช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-3) ที่มีพัฒนาการด้านการอ่านที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมสุขภาพจิต. (2543). *ความฉลาดทางอารมณ์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ร.ส.พ.
- บุญศรี คำชาย. (2540). *จิตวิทยาการเรียนรู้การสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์
สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- ธัญญารัตน์ พาพลงาม. (2545). *ผลการใช้ตัวแบบวิธีทัศน์เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านห้วยแก้วสำราญ ต.หนอง อ.อาจสามารถ
จ.ร้อยเอ็ด*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
ถ่ายเอกสาร.
- นภรพีชญ์ อุตวงษ์. (2548). *ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อมารยาทในสังคมของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดหนองจอก (ภาคินรเศรษฐ) เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร.
สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นภาพร ปรีชามารภ. (2545). *จิตวิทยาการปรับปรุงพฤติกรรมในชั้นเรียน*. ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษา
และการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นันทวัฒน์ ชุนชี. (2546). *การใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อการเรียนรู้เล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อพัฒนา
จิตสาธารณะในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2*. ปริญญาานิพนธ์ ปริญญา วศ.ม.
(การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประทีป จินี. (2540). *เอกสารประกอบการสอนวิชา: การวิเคราะห์พฤติกรรมและการปรับปรุงพฤติกรรม*.
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประเทือง ภูมิภักทาคม. (2540). *การปรับปรุงพฤติกรรม: ทฤษฎีการประยุกต์*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ปิยนันท์ คล้ายจันทร์. (2547). *ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อความสามารถในการอ่านภาษาไทย
ของนักเรียนต่างชาติชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนไทยชิคซ์นานาชาติ จังหวัดสมุทรปราการ.
สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ผกา สัตยธรรม. (2545). *สุขภาพจิตเด็ก*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

- ผาณิตา บัวข้า. (2547). *ความสัมพันธ์ระหว่างการถ่ายทอดทางสังคมเรื่องอารมณ์โกรธโดยแม่กับพฤติกรรมการจัดการอารมณ์โกรธของเด็กก่อนวัยเรียน: เปรียบเทียบระหว่างเด็กไทยกับเด็กญี่ปุ่นที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย*. ปรินญานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2547). *ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พาสณา จุลรัตน์. (2548). *จิตวิทยาการศึกษา*. ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เพราพรรณ เปลียนนุ. (2542). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ภาควิชาครุศาสตร์ไฟฟ้า คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- ลัดดา เหมาะสุวรรณ. (2547). *หนังสือชุดโครงการวิจัยพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย เล่ม 1 เด็กไทยวันนี้เป็นอยู่อย่างไร*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- วรุณา กลกิจโกวิท. (ก.ค.-ก.ย. 2542) *การศึกษาพฤติกรรมของเด็กวัยก่อนเรียนในชุมชนทางตอนเหนือของกรุงเทพฯ*. วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย. 44 (3): 228-236.
- วิภาพร มาพบสุข. (2540). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลสี. (2543). *ความสามารถทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมบทความทางวิชาการ EQ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ DESKTOP.
- วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. (2551). *เชาว์อารมณ์ (EQ) ดัชนีเพื่อความสุขและความสำเร็จของชีวิต*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริกุล อิศรานุรักษ์. (2549). *วารสารสาธารณสุขและการพัฒนา*. ปีที่ 4. ฉบับที่ 2.
- ศรีรัตน์ ชัญญอนันต์. (2546). *ความฉลาดทางอารมณ์ของพ่อแม่ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูกับความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กก่อนวัยเรียนในกรุงเทพมหานคร*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ศรีเรือน แก้วกังวาน. (2549). *จิตวิทยาพัฒนาการทุกช่วงวัย*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศวิสกร นันทะบัน. (2547). *ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อความสามารถในการอ่านออกเสียงภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโนนแดง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สมพร สุทัศน์. (2547). *จิตวิทยาการปกครองชั้นเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมโภชน์ เขี่ยมสุภาสิต. (2541). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2543). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สยมพร เค-ไพบูลย์. (2543). *จิตของเด็กรวมถึงความคิดชีวิตเป็นสุข*. พิมพ์ครั้งที่ 1. จังหวัดเชียงใหม่: นพบุรีการพิมพ์

สุชุมาล เกษมสุข. (2547). *เอกสารคำสอนรายวิชา ปถ 301 การศึกษาเด็ก*. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุจรรยา พลอยเพชร. (2545). *การเปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อนกับการใช้เทคนิคแม่แบบหุ่นมือเพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนคชเพื่อกอนุสรณ์ กรุงเทพมหานคร*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุชา จันทน์อม. (2543). *จิตวิทยาเด็ก*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์จำกัด.

สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2548). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุบลรัตน์ เพ็งสถิตย์. (2544). *จิตวิทยาพัฒนาการเด็ก*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

Alexander, Thomas, et al. (1998). *Longitudinal Study of Negative Emotional State and Adjustments from Early childhood through Adolescence*. Child Development. p. 59.

Ballard, K.D., & Crooks, I.J. (1984). *Videotape Modeling for Preschool with Low Level of Social Interaction and Lower Peer Involvement Inplay*. Journal of Abnormal Child Psychology, 12, p.95-109.

Bandura, Albert. (1997). *Social Learning Theory*. New Jersey: Prentice Hall.

_____. (1986). *Social Learning Theory*. Englewood Cliffs. NJ: Prentice Hall.

_____. (1989). *Social Cognitive Theory*. Annals of Child Development, 6, p. 1-6

Bandura, A., Ross & Ross. (1963). *Imitation of Film- Mediated Aggressive Model*. In F.,Rebelsky, & I., Dorman (Eds.), Child Development and Behavior. New York: Alfred A. Knapt.

- Blackman, Carth J. and Silberman. Adalph. (1975). *Modification of and Adolescent Behavior*. Belmont, California: Wadsworth Publishing Company Ins.
- Chris, Hayward et. Al. (1992, September). Pubertal Stage and Panic Attack History in Sixth- and Seven-grade girls, *American Journal of Psychiatry*. 149 (9): 1239-1243.
- Csapo, M. (1972). *Peer Models Reverse the One Bad Apple Spoils the Barrel*. Theory Teaching Exceptional Children, 4, p. 20-24
- Davies, G.R. and others. (1984). *Verbal Rationales and Modeling as Adjuncts to a Parenting Technique for Child Compliance*. Child Development. 5: 1290-1298.
- Decker, Phillip J.; & Nathan, Barry R. (1985). *Behavior Modeling Training: Principles and Applications*. New York: Praeger Publishers.
- Dowrick, Peter W. and Dove C. (1980). *The Use of Self-Modeling to Improve the Swimming Performance of Spina Bifida Children*. Journal of Applied Behavior Analysis, 13 (1980): 51-56.
- Dunn, J.B.; & Brown, J.; Slomkowski, C.; & Youngblade, L. (1991). *Young Children 'understanding of other people's feeling and beliefs: Individual differences and their antecedents*. Child Development, 62, 1352-1360.
- Egel, Andrew L., Richman, Gina S. and Koegel, Robert L., *Normal Peer Models and Autistic Children's Learning*. Journal of Applied Behavior Analysis, 14 (1981): 3-12.
- Eisenberg, N., Fabes, R.A., & Losoya, S. (1997). *Emotional Responding: Regulation, Social Correlates, And Socialization* .In P. Salovey & D.J. Sluyter (Eds). Emotional Development and Emotional Intelligence: Educational Implications. (pp. 129-163). New York: Basic Book.
- Fleming, Michele. , Rickwood, Debra J. (2001, October). *Effect of Violent Versus Nonviolent Video Games on Children's Arousal, Aggressive Mood, and Positive Mood*. Journal of Applied Social Psychology, 31 (10): 2047-2071.
- Folder, I.G. (1980). *The Treatment of Communication Problems with Assertiveness*. pp. 501-603. In A Goldstein and E.B. Fao. (eds.). Handbook of Behavior Invention: A Clinical Guide. New York: John Willey & Sons, Inc.
- Goleman, D. (1995). *Emotional intelligence: Why it can matter than IQ*. New York: Bantam Books.

- Greener, S.H. *The Relationship between Emotional Predispositions Emotional Coding and Regulation Skills and Children' Prosocial Behavior*. Dissertation
Abstract International, 59-08, Section B, 4509.
- Krinsky, R (1996). *Children of Alcoholics/Substance Parents: Delay of Gratification, Achievement Motivation, and Aggression (Alcoholism Drug Abuse)*, Doctoral Dissertation. New York: Adelphi University Press.
- Lefrancois, Guy R. (2000). *Psychology for Teaching: a dear is not a choirboy*. 10th ed. Belmont, Calif.: Wadsworth/Thomson Learning.
- Liberman, David A. (1993). *Learning: Behavior and Cognition*. 2nd.ed. Pacific Grove California: Brooks/Cole
- Martin, Garry and Pear, Joseph. (1988). *Behavior Modification: What It Is and How to Do It*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall Inc.,
- Monti,P.M., Curram, J.P., Carrivean, D.P., DeLancey, A.L., & Hagerman, S.M. (1980). *Effects of Social Sills Training Groups and Sensitivity Training Groups with Psychiatric Patients*. Journal of Consulting and Clinical Psychology. 48, p. 241-248.
- Patterson. (1980). *Theories of Counseling and Psychotherapy*. New York: Harper & Row.
- Sagotsky, G. et al. (1981). *Learning to Cooperate: Effects of Modeling and Direct Instruction*. Child Development, 15(2), p. 197-203
- Wilson, Terrence G. and O'Leary, Daniel K. (1980). *Principles of Behavior Therapy*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall Inc.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบประเมินพัฒนาการด้านอารมณ์
2. แบบบันทึกการสังเกตพัฒนาการด้านอารมณ์
3. โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อพัฒนาการด้านอารมณ์

แบบประเมินพัฒนาการด้านอารมณ์

แบบประเมินนี้ใช้เพื่อการคัดเลือกตัวอย่าง

ผู้ประเมินชื่อ..... () ครูประจำชั้น
() ผู้วิจัย
() ผู้ช่วยวิจัย

คำชี้แจง

พัฒนาการด้านอารมณ์ หมายถึง การแสดงออกทางด้านอารมณ์ที่สามารถสังเกตได้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แบ่งเป็นด้านอารมณ์โกรธ อารมณ์กลัว อารมณ์อิจฉา โดยสังเกตพฤติกรรมดังกล่าวข้างต้นในแต่ละช่วง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ด้านอารมณ์โกรธ ได้แก่
 - 1.1 ไม่ขว้างปาสิ่งของ
 - 1.2 ไม่วิ่งหนีออกจากห้อง
 - 1.3 ไม่หน้าบึ้ง
 - 1.4 ไม่ส่งเสียงดังโวยวาย
2. ด้านอารมณ์กลัว ได้แก่
 - 2.1 ไม่ตกใจและหวั่นไหวง่าย
 - 2.2 กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง
 - 2.3 ไม่กลัวถูกล้อเลียน
3. ด้านอารมณ์อิจฉา ได้แก่
 - 3.1 ไม่เอาแต่ใจตนเอง
 - 3.2 ไม่ฟ้องครู
 - 3.3 ไม่เรียกร้องความสนใจ

โปรดพิจารณาพฤติกรรมในชั้นเรียนของนักเรียนว่าเหมาะสมมากน้อยเพียงใด แล้วกาเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

แบบประเมินพัฒนาการด้านอารมณ์

ผู้ถูกประเมิน.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

พัฒนาการด้านอารมณ์		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. อารมณ์ โกรธ	1.1 ไม่ขว้างปาสิ่งของ					
	1.2 ไม่วิ่งหนีออกจากห้อง					
	1.3 ไม่หนีบั้ง					
	1.4 ไม่ส่งเสียงดังโวยวาย					
2. อารมณ์ กลัว	2.1 ไม่ตกใจและหวั่นไหวง่าย					
	2.2 กล้าตัดสินใจด้วยตัวเอง					
	2.3 ไม่กลัวถูกล้อเลียน					
3. อารมณ์ อิจฉา	3.1 ไม่เอาแต่ใจตนเอง					
	3.2 ไม่ฟ้องครู					
	3.3 ไม่เรียกร้องความสนใจ					
รวม						

ผู้ประเมิน.....

แบบบันทึกการสังเกตพัฒนาการด้านอารมณ์

ครั้งที่.....

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ผู้สังเกต.....

เวลาที่สังเกต.....

คำชี้แจง

พัฒนาการด้านอารมณ์ หมายถึง การแสดงออกทางด้านอารมณ์ที่สามารถสังเกตได้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แบ่งเป็นด้านอารมณ์โกรธ อารมณ์กลัว อารมณ์อิจฉา โดยสังเกตพฤติกรรมดังกล่าวข้างต้นในแต่ละช่วง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ด้านอารมณ์โกรธ ได้แก่
 - 1.1 ไม่ขว้างปาสิ่งของ
 - 1.2 ไม่วิ่งหนีออกจากห้อง
 - 1.3 ไม่เห่าเสียงดัง
 - 1.4 ไม่ส่งเสียงดังโวยวาย
2. ด้านอารมณ์กลัว ได้แก่
 - 2.1 ไม่ตกใจและหวั่นไหวง่าย
 - 2.2 กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง
 - 2.3 ไม่กลัวถูกล้อเลียน
3. ด้านอารมณ์อิจฉา ได้แก่
 - 3.1 ไม่เอาแต่ใจตนเอง
 - 3.2 ไม่ฟ้องครู
 - 3.3 ไม่เรียกร้องความสนใจ

หมายเหตุ

การสังเกตจะแบ่งออกเป็น 10 ช่วง บันทึกพฤติกรรมช่วงละ 2 นาที สังเกตนักเรียนคนละ 30 วินาที ในแต่ละช่วงใช้เวลาสังเกตพฤติกรรม 1 คาบ คาบละ 40 นาที มีเกณฑ์ดังนี้

1	หมายถึง	พฤติกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่สังเกต
0	หมายถึง	พฤติกรรมที่ไม่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่สังเกต

นักเรียนที่ได้คะแนนสูง คือ นักเรียนที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

นักเรียนที่ได้คะแนนต่ำ คือ นักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เหมาะสม

แบบบันทึกการสังเกตพัฒนาการด้านอารมณ์

[illegible]

โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรม

ครั้งที่	หัวข้อ	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
1	ปฐมนิเทศ		1. เพื่อสร้าง ความคุ้นเคยระหว่าง ผู้วิจัยกับนักเรียนและ นักเรียนกับนักเรียนใน กลุ่มทดลอง 2. เพื่อให้นักเรียน ทราบวัตถุประสงค์ ของการแสดงออกของ เทคนิคแม่แบบที่มีต่อ พัฒนาการด้าน อารมณ์ 3. เพื่อเป็นการเตรียม ความพร้อมของ นักเรียนในการเข้าร่วม กิจกรรมการพัฒนา พัฒนาการด้าน อารมณ์	1. ผู้วิจัยแนะนำตนเองและ ให้นักเรียนแนะนำตนเอง ทุกคน 2. ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคย โดยใช้กิจกรรมจับคู่ภาพ 3. ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุป ประโยชน์ที่ได้รับจากการ เข้ากลุ่ม 4. ผู้วิจัยชี้แจง วัตถุประสงค์ในการฝึก พฤติกรรมการใช้เทคนิค แม่แบบที่มีต่อพัฒนาการ ด้านอารมณ์ของนักเรียน 5. ผู้วิจัยแจกตาราง กำหนดวัน เวลา สถานที่ที่ ใช้ในการทดลองและชี้แจง รายละเอียด
2	พัฒนาการด้าน อารมณ์โกรธของ นักเรียน ได้แก่ ไม่ขว้างปาสิ่งของ	เสียดายของ	1. เพื่อพัฒนา พัฒนาการด้าน อารมณ์ของนักเรียน ได้แก่ ไม่ขว้างปา สิ่งของ	ในการดำเนินการฝึกครั้งที่ 2-11 ผู้วิจัยใช้เทคนิค แม่แบบโดยดำเนินการทุก ครั้ง 3 ขั้นตอน ดังนี้ <u>ขั้นที่ 1</u> ขั้นนำ ผู้วิจัยสนทนาและซักถาม นักเรียนเกี่ยวกับ พัฒนาการด้านอารมณ์ ของนักเรียน

ครั้งที่	หัวข้อ	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
				<u>ขั้นที่ 2</u> ขั้นเสนอแม่แบบ 1. ผู้วิจัยเสนอแม่แบบโดยให้วิธีทัศนียภาพให้นักเรียนดูและสังเกตพฤติกรรมจากแม่แบบ 2. ผู้วิจัยให้นักเรียนเลียนแบบจากแม่แบบ ถ้าเลียนแบบได้ผู้วิจัยให้การเสริมแรงทันที ถ้าเลียนแบบไม่ได้ผู้วิจัยให้กำลังใจที่จะฝึกต่อไป <u>ขั้นที่ 3</u> ขั้นสรุป 1. ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับการสังเกตและเลียนแบบจากแม่แบบ 2. ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมและให้นักเรียนไปฝึกที่บ้านหรือที่โรงเรียนตามความเหมาะสม
3	พัฒนาการด้านอารมณ์โกรธของนักเรียน ได้แก่ ไม่วิ่งหนีออกจากห้อง	จะไปไหนจะ	เพื่อพัฒนาพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียน ได้แก่ ไม่วิ่งหนีออกจากห้อง	

ครั้งที่	หัวข้อ	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
4	พัฒนาการด้าน อารมณ์โกรธของ นักเรียน ได้แก่ ไม่ ทำหน้าบึ้ง	เด็กหน้าบึ้ง	เพื่อพัฒนาพัฒนาการ ด้านอารมณ์ของ นักเรียน ได้แก่ ไม่ทำ หน้าบึ้ง	
5	พัฒนาการด้าน อารมณ์โกรธของ นักเรียน ได้แก่ ไม่ส่งเสียงดัง โวยวาย	พูดกันดีดี	เพื่อพัฒนาพัฒนาการ ด้านอารมณ์ของ นักเรียน ได้แก่ ไม่ส่ง เสียงดังโวยวาย	
6	พัฒนาการด้าน อารมณ์กลัวของ นักเรียน ได้แก่ ไม่ ตกใจและหวั่นไหว ง่าย	ไม่หวั่นไหว	เพื่อพัฒนาพัฒนาการ ด้านอารมณ์ของ นักเรียน ได้แก่ ไม่ ตกใจและหวั่นไหวง่าย	
7	พัฒนาการด้าน อารมณ์กลัวของ นักเรียน ได้แก่ กล้า ตัดสินใจด้วย ตนเอง	ฉันทำได้	เพื่อพัฒนาพัฒนาการ ด้านอารมณ์ของ นักเรียน ได้แก่ กล้า ตัดสินใจด้วยตนเอง	
8	พัฒนาการด้าน อารมณ์กลัวของ นักเรียน ได้แก่ ไม่ กลัวถูกล้อเลียน	อย่าได้กลัว	เพื่อพัฒนาพัฒนาการ ด้านอารมณ์ของ นักเรียน ได้แก่ ไม่กลัว ถูกล้อเลียน	
9	พัฒนาการด้าน อารมณ์อิจฉาของ นักเรียน ได้แก่ ไม่ เอาแต่ใจตนเอง	เลิกเอาแต่ใจ	เพื่อพัฒนาพัฒนาการ ด้านอารมณ์ของ นักเรียน ได้แก่ ไม่เอา แต่ใจตนเอง	

ครั้งที่	หัวข้อ	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
10	พัฒนาการด้าน อารมณ์จิตใจ ของนักเรียน ได้แก่ ไม่ฟ้องครู	ไม่เอาไม่ฟ้อง	เพื่อพัฒนาพัฒนาการ ด้านอารมณ์ของ นักเรียน ได้แก่ ไม่ฟ้อง ครู	
11	พัฒนาการด้าน อารมณ์จิตใจ ของนักเรียน ได้แก่ ไม่ เรียกร้องความ สนใจ	ไม่มีใคร สนใจ	เพื่อพัฒนาพัฒนาการ ด้านอารมณ์ของ นักเรียน ได้แก่ ไม่ เรียกร้องความสนใจ	
12	ปัจฉิมนิเทศ		เพื่อให้ นักเรียนบอก ประโยชน์ที่ได้รับจาก การเข้าร่วมกิจกรรมการ ใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อ พัฒนาการด้านอารมณ์ ของนักเรียน และ นำไปใช้ในชีวิตประจำ ไปได้ต่อไป	1. ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดง ความคิดเห็นและความรู้สึก เกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับจากการเข้า ร่วมกิจกรรมการใช้เทคนิค แม่แบบที่มีต่อพัฒนาการด้าน อารมณ์ 2. ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมและให้ นักเรียนนำไปใช้ในชีวิต ประจำได้ต่อไป 3. ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณนักเรียน ที่ให้ความร่วมมือในการ ทดลองและกล่าวปิดการ ทดลอง

หมายเหตุ การทดลองแต่ละครั้งใช้เวลา 50 นาที

โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมการใช้เทคนิคแม่แบบ ครั้งที่ 1

ชื่อเรื่อง ปฐมนิเทศ

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยกับนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียนในกลุ่มทดลอง
2. เพื่อให้นักเรียนทราบวัตถุประสงค์ของการแสดงออกของเทคนิคแม่แบบที่มีต่อพัฒนาการด้านอารมณ์
3. เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาพัฒนาการด้านอารมณ์

อุปกรณ์ เกมจับคู่ภาพ

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยแนะนำตนเองและให้นักเรียนแต่ละคนแนะนำตนเอง
2. ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยโดยใช้กิจกรรมจับคู่ภาพ เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนในกลุ่มโดยมีวิธีการ ดังนี้
 - 2.1 ผู้วิจัยส่งถุงผ้าที่มีบัตรภาพที่เหมือนกัน 2 ชิ้นเท่ากับจำนวนนักเรียน แล้วให้หยิบคนละ 1 ชิ้น
 - 2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนดูบัตรภาพที่ได้ แล้วหาผู้ที่ได้บัตรภาพที่เหมือนกันเพื่อซักถามแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ตามหัวข้อต่อไปนี้
 - 2.2.1 ชื่อจริง นามสกุล ชื่อเล่น
 - 2.2.2 วันเดือนปีเกิด อายุ
 - 2.2.3 วิชาที่ชอบเรียน
 - 2.2.4 สถานที่เที่ยวที่ชอบไป
 - 2.2.5 ความรู้สึกที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรม
3. ผู้วิจัยชี้แจงชี้แจงจุดมุ่งหมายของการเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกพัฒนาการด้านอารมณ์
4. ผู้วิจัยแจกตารางและชี้แจงเพื่อนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ที่ใช้ในการทดลอง

การประเมินผล

สังเกตความสนใจและความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม

โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมการใช้เทคนิคแม่แบบ ครั้งที่ 2

ชื่อเรื่อง ไม่กว้างปาลิ่งของ

ชื่อกิจกรรม เสียตายของ

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาพัฒนาการด้านอารมณ์โกรธของนักเรียน ได้แก่ การไม่กว้างปาลิ่งของ

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการใช้เทคนิคแม่แบบ โดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่การใช้เทคนิคแม่แบบ โดยการสนทนาและซักถามเกี่ยวกับพัฒนาการด้านอารมณ์โกรธของนักเรียน ได้แก่ การกว้างปาลิ่งของ

2. ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยเสนอแม่แบบโดยใช้วิธีทัศนียภาพให้นักเรียนดูและสังเกตพฤติกรรมจากแม่แบบด้านอารมณ์โกรธ ได้แก่ การไม่กว้างปาลิ่งของ

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนเลียนแบบจากแม่แบบถ้าเลียนแบบได้ผู้วิจัยให้การเสริมแรงทันทีถ้าเลียนแบบไม่ได้ผู้วิจัยให้กำลังใจที่จะฝึกต่อไป

3. ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับการสังเกตและเลียนแบบจากแม่แบบ

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมและให้นักเรียนไปฝึกต่อบ้านหรือที่โรงเรียนตามความเหมาะสม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทของนักเรียนในการเลียนแบบจากแม่แบบวิธีทัศนียภาพ
2. สังเกตความสนใจในขณะที่เพื่อนเลียนแบบจากแม่แบบวิธีทัศนียภาพ
3. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการอภิปราย แสดงความคิดเห็น ซักถาม และการสรุปของนักเรียน

เอกสารประกอบการใช้เทคนิคแม่แบบ
บทละครแม่แบบ เรื่อง “เสียดายของ”

- บรรยายภาค หน้าห้องเรียนคอมพิวเตอร์ทูลุคลิกไลฟ์
- บรรยาย หน้าห้องเรียนคอมพิวเตอร์ทูลุคลิกไลฟ์นักเรียนกำลังยืนเข้าแถวเพื่อเตรียมตัวเข้าห้องเรียน ช่อฟ้า เดินมาถึงเป็นคนแรกจึงยืนอยู่หัวแถว ในขณะที่ ธงชัย เดินมาถึงทีหลังได้เดินไปแซงหน้าช่อฟ้า
- ธงชัย : หลบไป เราจะยืนข้างหน้า
- ช่อฟ้า : เรามาถึงก่อนก็ต้องได้อยู่ข้างหน้าสิ เธอมาทีหลังก็ต้องไปต่อแถวนะ
- ธงชัย : ทำไมล่ะ ก็เราอยากยืนข้างหน้าไม่ได้รึ?
- ช่อฟ้า : ถ้าอย่างนั้นเราจะไปบอกคุณครูว่าเธอเดินมาแซง
- บรรยาย ธงชัยโกรธที่ช่อฟ้า ไม่ยอมให้ยืนอยู่ข้างหน้า และกำลังจะไปบอกคุณครู จึงแย่งหนังสือของช่อฟ้ามาปลางพื้น
- ธงชัย : นี่แน่! สมน้ำหน้า ไม่ยอมให้เรายืนข้างหน้าเอง
- บรรยาย ช่อฟ้าเดินร้องไห้ไปเก็บหนังสือที่ตกอยู่บนพื้น
- ช่อฟ้า : ทำไมเธอต้องปาหนังสือของเราด้วยล่ะ?
- ธงชัย : ช่วยไม่ได้ ก็เธอไม่ยอมให้เราอยู่ข้างหน้าเองนี่นา
- ช่อฟ้า : เราจะไปบอกคุณครูว่าเธอปาหนังสือของเราด้วย
- ธงชัย : อยากไปฟ้องคุณครูก็ไปเลย เด็กขี้ฟ้อง
- บรรยาย ในขณะที่นั่นเอง นิชา ซึ่งเห็นเหตุการณ์ทั้งหมดได้เดินมาหาธงชัย
- นิชา : ใจเย็นๆ มีอะไรก็พูดกันดีๆ
- ธงชัย : ช่อฟ้า ไม่ยอมให้เรายืนข้างหน้าเอง ก็ต้องโดนแบบนี้

นิชา : แล้วใครเดินมาถึงก่อนล่ะ?
ธงชัย : ช่อฟ้า
นิชา : ถ้าอย่างนั้นช่อฟ้าก็ควรไต่ขึ้นข้างหน้าใช่ไหม?
ธงชัย : แต่เราอยากยืนข้างหน้านี่นา
นิชา : ถ้าเพื่อนเดินมาแซงเธอบ้าง เธอจะยอมไหม?
ธงชัย : ไม่ยอม
นิชา : แล้วถ้าเพื่อนปาหนังสือของเธอบ้าง เธอจะโกรธไหม?
ธงชัย : โกรธสิ
นิชา : ช่อฟ้าก็คงรู้สึกเหมือนเธอนั่นแหละ และที่สำคัญช่อฟ้าคงเสียใจที่เธอปาหนังสือของเขานะ แต่ถ้าเธอยอมขอโทษ เขาจะต้องหายโกรธเธอแน่ๆ

บรรยาย ธงชัยรู้สึกผิดที่เดินมาแซงและปาหนังสือของช่อฟ้า

ธงชัย : เราขอโทษที่เดินมาแซงเธอ แล้วยังปาหนังสือของเธอด้วย เธอจะหายโกรธเราได้ไหม?
ช่อฟ้า : ได้สิ แต่เธอต้องสัญญาก่อนว่าจะไม่เดินมาแซงคนอื่นอีก
ธงชัย : สัญญา
นิชา : เธอ 2 คน หายโกรธกันแล้วใช่ไหม?
ธงชัยและช่อฟ้า : ใช่
นิชา : ดีแล้วจ๊ะ เราเป็นเพื่อนกันไม่ควรจะโกรธกัน และที่สำคัญเวลาที่เรารู้สึกโกรธ เราไม่ควรขว้างปาสิ่งของลงพื้น นอกจากจะทำให้สิ่งของเสียหายแล้วยังเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมอีกด้วยนะ
ธงชัย : ตอนนี้เราเข้าใจแล้วละ ว่าการขว้างปาสิ่งของนั้นเป็นการกระทำที่ไม่ดี และเราสัญญาว่าจะไม่ทำแบบนี้อีก
นิชา : ถ้าอย่างนั้นเราไปต่อแถวกันเถอะ
ธงชัย : ได้สิ

หัวข้อเพื่อแสดงความคิดเห็น

1. ถ้านักเรียนเป็น ช่อฟ้า จะรู้สึกอย่างไร และจะยอมยกโทษให้ธงชัยหรือไม่
2. ถ้านักเรียนเป็น ธงชัย จะทำอย่างไร

โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมการใช้เทคนิคแม่แบบ ครั้งที่ 3

ชื่อเรื่อง ไม่วิ่งหนีออกจากห้อง

ชื่อกิจกรรม จะไปไหนจะ

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาพัฒนาการด้านอารมณ์โกรธของนักเรียน ได้แก่ การไม่วิ่งหนีออกจากห้อง

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการใช้เทคนิคแม่แบบ โดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่การใช้เทคนิคแม่แบบ โดยการสนทนาและซักถามเกี่ยวกับพัฒนาการด้านอารมณ์โกรธของนักเรียน ได้แก่ การวิ่งหนีออกจากห้อง

2. ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยเสนอแม่แบบโดยใช้วิธีดีทัศนียภาพให้นักเรียนดูและสังเกตพฤติกรรมจากแม่แบบด้านอารมณ์โกรธ ได้แก่ การไม่วิ่งหนีออกจากห้อง

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนเลียนแบบจากแม่แบบ ถ้าเลียนแบบได้ผู้วิจัยให้การเสริมแรงทันที ถ้าเลียนแบบไม่ได้ผู้วิจัยให้กำลังใจที่จะฝึกต่อไป

3. ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับการสังเกตและเลียนแบบจากแม่แบบ

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมและให้นักเรียนไปฝึกต่อบ้านหรือที่โรงเรียนตามความเหมาะสม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทของนักเรียนในการเลียนแบบจากแม่แบบวิธีดีทัศนียภาพ
2. สังเกตความสนใจในขณะที่เพื่อนเลียนแบบจากแม่แบบวิธีดีทัศนียภาพ
3. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการอภิปราย แสดงความคิดเห็น ซักถาม และการสรุปของนักเรียน

เอกสารประกอบการใช้เทคนิคแม่แบบ
บทละครแม่แบบ เรื่อง “จะไปไหนจ๊ะ”

บรรยาย ในห้องเรียนคอมพิวเตอร์ทูลุคลิกไลฟ์ หลังจากที่คุณครูสอนเรื่อง องค์ประกอบ
 ของคอมพิวเตอร์จบ จึงให้นักเรียนทุกคนทำใบงาน ในขณะนั้นเอง กฤต ทำไม่ได้
 เพราะไม่ได้ฟังที่คุณครูสอน จึงไม่ยอมทำใบงาน

กฤต : โอ๊ย! ใบงานยากจัง ไม่อยากทำแล้ว

บรรยาย กฤต โกรธตัวเองที่ทำใบงานไม่ได้ จึงวิ่งหนีออกไปข้างนอกห้องเรียน คุณครูจึง
 ให้ ศักดา ออกไปตาม ศักดาเห็นกฤตนั่งอยู่ที่บันไดจึงเดินเข้าไปหา

ศักดา : กลับเข้าห้องเถอะ คุณครูให้เราตาม

กฤต : ไม่ เราไม่ไป

ศักดา : ทำไมล่ะ?

กฤต : ก็ใบงานมันยาก เราไม่ได้

ศักดา : ถ้าทำไม่ได้ก็ไปถามคุณครูสิ

กฤต : ไม่ เราไม่อยากทำ

ศักดา : ถ้าไม่ทำก็จะมีคะแนนนะ

กฤต : ไม่เห็นเป็นอะไรเลย

ศักดา : นายไม่อยากเอาใบงานกลับไปให้คุณพ่อคุณแม่ดูเหรอ?

กฤต : อยากสิ

ศักดา : ถ้านายอยากเอาใบงานกลับไปให้คุณพ่อคุณแม่ดู เราว่านายกลับไปทำใบงาน
 ดีไหม?

กฤต : แต่เราทำไม่ได้นี่ และกลัวคุณครูดุด้วย

ศักดา : ไม่หรอก เราเคยเข้าไปถามคุณครู ไม่เห็นโดนดุเลย

กฤต : เราผิดเองที่ไม่ตั้งใจฟังที่คุณครูสอน

ศักดา : ไม่เป็นไร แต่ตอนนี้เรารีบกลับเข้าห้องเรียนกันเถอะ วิ่งหนีออกมาแบบนี้มัน
 อันตราย คุณครูและเพื่อนๆ ทุกคนเป็นห่วงนายมากนะ

กฤต : ขอบใจ

ศักดา : ไม่เป็นไร

บรรยาย ศักดาและกฤตจึงเดินกลับเข้าไปในห้องเรียน

หัวข้อเพื่อแสดงความคิดเห็น

1. นักเรียนคิดว่า กฤต ทำถูกต้องหรือไม่ เพราะอะไร
2. ถ้านักเรียนเป็น กฤต จะปฏิบัติอย่างไร

โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมการใช้เทคนิคแม่แบบ ครั้งที่ 4

ชื่อเรื่อง ไม่ทำหน้าบึ้ง

ชื่อกิจกรรม เด็กหน้าบึ้ง

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาพัฒนาการด้านอารมณ์โกรธของนักเรียน ได้แก่ การไม่ทำหน้าบึ้ง

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการใช้เทคนิคแม่แบบ โดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่การใช้เทคนิคแม่แบบ โดยการสนทนาและซักถามเกี่ยวกับพัฒนาการด้านอารมณ์โกรธของนักเรียน ได้แก่ การทำหน้าบึ้ง

2. ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยเสนอแม่แบบโดยใช้วิธีดีทัศนียภาพให้นักเรียนดูและสังเกตพฤติกรรมจากแม่แบบด้านอารมณ์โกรธ ได้แก่ การไม่ทำหน้าบึ้ง

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนเลียนแบบจากแม่แบบ ถ้าเลียนแบบได้ผู้วิจัยให้การเสริมแรงทันที ถ้าเลียนแบบไม่ได้ผู้วิจัยให้กำลังใจที่จะฝึกต่อไป

3. ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับการสังเกตและเลียนแบบจากแม่แบบ

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมและให้นักเรียนไปฝึกต่อบ้านหรือที่โรงเรียนตามความเหมาะสม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทของนักเรียนในการเลียนแบบจากแม่แบบวิธีดีทัศนียภาพ
2. สังเกตความสนใจในขณะที่เพื่อนเลียนแบบจากแม่แบบวิธีดีทัศนียภาพ
3. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการอภิปราย แสดงความคิดเห็น ซักถาม และการสรุปของนักเรียน

เอกสารประกอบการใช้เทคนิคแม่แบบ

บทละครแม่แบบ เรื่อง เด็กหน้าบึ้ง

บรรยาย ในห้องเรียนคอมพิวเตอร์ทูลุคลิกไลฟ์ คุณครูให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน ซึ่งแต่ละกลุ่มจะต้องช่วยกันต่อจิ๊กซอร์ภาพส่วนประกอบของคอมพิวเตอร์ให้สมบูรณ์ แล้วออกมานำเสนอที่หน้าชั้นเรียน หลังจากนั้นคุณครูจึงเดินแจกอุปกรณ์สำหรับการทำกิจกรรม ซึ่งประกอบไปด้วย กระดานแม่เหล็ก 1 อัน และกล่องจิ๊กซอร์ นักเรียนทุกกลุ่มช่วยกันต่ออย่างสนุกสนานแต่กลุ่มของ กวี พิพัฒน์ ณัฐ และสิตานันท์ ไม่ยอมแบ่งกันต่างคนต่างแย่งกันเก็บจิ๊กซอร์ไว้กับตัวเอง กวีหยิบจิ๊กซอร์ได้แค่ 1 ชิ้น จึงบอกให้เพื่อนแบ่งจิ๊กซอร์ให้เขาบ้าง แต่เพื่อนไม่ยอมให้ ทำให้กวีโกรธเพื่อนๆ มาก

กวี : โธ่เอ๊ย! เราได้แค่อันเดียวเอง แบ่งให้เราบ้างสิ

พิพัฒน์ : เรื่องอะไรจะต้องแบ่งให้ อยากหยิบซ้ำเอง ช่วยไม่ได้

ณัฐ : ไซ้ ช่วยไม่ได้อยากหยิบซ้ำเอง

กวี : ถ้าไม่ยอมแบ่งให้ เราจะโกรธแล้วนะ

พิพัฒน์ : โกรธก็โกรธไปสิ

กวี : ถ้าอย่างนั้นก็เอาไปต่อกันเองเลยไป เราไม่ช่วยแล้ว

บรรยาย พิพัฒน์และณัฐยังคงแย่งกันต่อจิ๊กซอร์ต่อไป กวีโกรธที่เพื่อนไม่ยอมแบ่งให้ จึงโยนจิ๊กซอร์ลงแล้วนั่งทอดกอดทำหน้าบึ้งตึง และไม่ช่วยเพื่อนๆ ต่อจิ๊กซอร์ สิตานันท์ เห็นพิพัฒน์และณัฐไม่ยอมแบ่งให้กวีจึงพูดขึ้นว่า

สิตานันท์ : ทำไมเราแบ่งให้ทุกคนได้เท่าๆ กันล่ะ

ณัฐ : ทำไมต้องแบ่งด้วยล่ะ ก็กวีหยิบไม่ทันเองนะ

สิตานันท์ : แต่คุณครูบอกให้ทุกคนช่วยกันต่อไม่ใช่หรือ?

พิพัฒน์ : ไซ้ แต่เราไม่ให้ เมื่อกี้กวีก็หยิบได้ 1 อัน แล้วโยนทิ้งทำไม

สิตานันท์ : สมมติว่าเธอหยิบไม่ทันแล้วเพื่อนก็ไม่ยอมแบ่งให้เธอจะรู้สึกยังไง?

บรรยาย ณัฐและพิพัฒน์รู้สึกตัวเองผิดที่ไม่ยอมแบ่งให้กวี จึงพูดกับกวีว่า

ณัฐ : เราขอโทษนะ เราแบ่งให้นายก็ได้
พิพัฒน์ : เราก็อขอโทษที่ไม่ยอมแบ่งให้นาย นี่! เราแบ่งให้นายนะ
สิตานันท์ : กวีเพื่อนขอโทษแล้ว อย่าโกรธกันเลยนะ เลิกทำหน้าบึ้งเถอะ
กวี : ก็ได้ ถ้าอย่างนั้นเรามาช่วยกันต่อภาพที่เหลือให้เสร็จกันเถอะ

บรรยาย กวี หายโกรธพิพัฒน์ ณัฐ และเลิกทำหน้าบึ้งและต่างก็ช่วยกันต่อจิ๊กซอว์จนเสร็จ
เรียบร้อย

หัวข้อเพื่อแสดงความคิดเห็น

1. ถ้านักเรียนเป็น กวี จะทำอย่างไร
2. นักเรียนคิดว่า พิพัฒน์และณัฐ ทำถูกต้องหรือไม่เพราะเหตุใด
3. ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่าได้ประโยชน์อะไรจากการดูวีดิทัศน์เรื่องนี้บ้าง

โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมการใช้เทคนิคแม่แบบ ครั้งที่ 5

ชื่อเรื่อง ไม่ส่งเสียงดังไว้วาย

ชื่อกิจกรรม พูดกันดีๆ

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาพัฒนาการด้านอารมณ์โกรธของนักเรียน ได้แก่ การไม่ส่งเสียงดังไว้วาย

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการใช้เทคนิคแม่แบบ โดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่การใช้เทคนิคแม่แบบ โดยการสนทนาและซักถามเกี่ยวกับพัฒนาการด้านอารมณ์โกรธของนักเรียน ได้แก่ การส่งเสียงดังไว้วาย

2. ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยเสนอแม่แบบโดยใช้วิธีดีทัศนียภาพให้นักเรียนดูและสังเกตพฤติกรรมจากแม่แบบด้านอารมณ์โกรธ ได้แก่ การไม่ส่งเสียงดังไว้วาย

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนเลียนแบบจากแม่แบบ ถ้าเลียนแบบได้ผู้วิจัยให้การเสริมแรงทันที ถ้าเลียนแบบไม่ได้ผู้วิจัยให้กำลังใจที่จะฝึกต่อไป

3. ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับการสังเกตและเลียนแบบจากแม่แบบ

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมและให้นักเรียนไปฝึกต่อบ้านหรือที่โรงเรียนตามความเหมาะสม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทของนักเรียนในการเลียนแบบจากแม่แบบวิธีดีทัศนียภาพ
2. สังเกตความสนใจในขณะที่เพื่อนเลียนแบบจากแม่แบบวิธีดีทัศนียภาพ
3. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการอภิปราย แสดงความคิดเห็น ซักถาม และการสรุปของนักเรียน

เอกสารประกอบการใช้เทคนิคแม่แบบ

บทละครแม่แบบ เรื่อง พุดก้นดี ๆ

บรรยาย ในห้องเรียนคอมพิวเตอร์ทูลคลิกไลฟ์ นักเรียนกำลังนั่งดูการ์ตูนแอนิเมชันอย่าง
เพลิดเพลิน แต่น้ำเพชรมองภาพไม่ชัด จึงนั่งชันเข่าขึ้นมาทำให้ไปบังสันติ สันติ
โกรธน้ำเพชรมาก จึงตะโกนขึ้นมา

สันติ : นั่งลงเดี๋ยวนี้

บรรยาย น้ำเพชร ไม่ได้ใส่ใจที่สันติพุดยังคงนั่งดูการ์ตูนต่อไป ทำให้สันติโกรธมากขึ้น
จึงตะโกนขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง

สันติ : ก็เราบอกให้นั่งลงไม่ได้ยินหรือไง?

บรรยาย จิราพร ซึ่งนั่งอยู่ข้างๆ สันติ จึงพูดกับสันติว่า

จิราพร : พุดกับน้ำเพชรดี ๆ ก็ได้ ไม่เห็นต้องตะโกนเลย

สันติ : น้ำเพชรไม่ยอมนั่งลง เราองไม่เห็นเหมือนกันนะ

จิราพร : เธอลองบอกน้ำเพชรดีๆ สิ เดี่ยวน้ำเพชรก็นั่งลงเองนั่นแหละ

บรรยาย สันติสะกิดที่ไหลของน้ำเพชรเบาๆ แล้วบอกน้ำเพชรว่า

สันติ : น้ำเพชร เธอนั่งแบบนี้ทำไมองไม่เห็น ช่วยนั่งลงหน่อยได้ไหม?

น้ำเพชร : ได้สิ เราไม่รู้ว่านั่งบังเธอ ขอโทษนะ

สันติ : ไม่เป็นไร

จิราพร : เราเป็นเพื่อนกันถ้ามีอะไรก็พูดกันดีๆ ก็ได้ไม่เห็นต้องส่งเสียงดังโววายเลยจริงไหม?

สันติ : จริงด้วย คราวหน้าถ้ามีอะไรเราจะพูดกับเพื่อนดีๆ ไม่เสียงดังโวยวายอีกแล้ว

จิราพร : ถูกต้องแล้วค่ะ

หัวข้อเพื่อแสดงความคิดเห็น

1. นักเรียนคิดว่า สันติ ทำถูกต้องหรือไม่ เพราะอะไร
2. ถ้านักเรียนเป็น สันติ จะทำอย่างไร
3. หากนักเรียนเห็นเพื่อนส่งเสียงเอะอะโวยวายจะทำอย่างไร

โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมการใช้เทคนิคแม่แบบ ครั้งที่ 6

ชื่อเรื่อง ไม่ตกใจและหวั่นไหวง่าย

ชื่อกิจกรรม ไม่หวั่นไหว

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาพัฒนาการด้านอารมณ์กล้วของนักเรียน ได้แก่ การไม่ตกใจและหวั่นไหวง่าย

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการใช้เทคนิคแม่แบบ โดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่การใช้เทคนิคแม่แบบ โดยการสนทนาและซักถามเกี่ยวกับพัฒนาการด้านอารมณ์กล้วของนักเรียน ได้แก่ การตกใจและหวั่นไหวง่าย

2. ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยเสนอแม่แบบโดยใช้วิธีทัศน์ให้นักเรียนดูและสังเกตพฤติกรรมจากแม่แบบด้านอารมณ์กล้ว ได้แก่ การไม่ตกใจและหวั่นไหวง่าย

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนเลียนแบบจากแม่แบบ ถ้าเลียนแบบได้ผู้วิจัยให้การเสริมแรงทันที ถ้าเลียนแบบไม่ได้ผู้วิจัยให้กำลังใจที่จะฝึกต่อไป

3. ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับการสังเกตและเลียนแบบจากแม่แบบ

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมและให้นักเรียนไปฝึกต่อบ้านหรือที่โรงเรียนตามความเหมาะสม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทของนักเรียนในการเลียนแบบจากแม่แบบวิธีทัศน์
2. สังเกตความสนใจในขณะที่เพื่อนเลียนแบบจากแม่แบบวิธีทัศน์
3. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการอภิปราย แสดงความคิดเห็น ซักถาม และการสรุปของนักเรียน

โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมการใช้เทคนิคแม่แบบ ครั้งที่ 7

ชื่อเรื่อง กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง

ชื่อกิจกรรม ฉันทำได้

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาพัฒนาการด้านอารมณ์กล้วของนักเรียน ได้แก่ การกล้าตัดสินใจด้วยตนเอง

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการใช้เทคนิคแม่แบบ โดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่การใช้เทคนิคแม่แบบ โดยการสนทนาและซักถามเกี่ยวกับพัฒนาการด้านอารมณ์กล้วของนักเรียน ได้แก่ การไม่กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง

2. ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยเสนอแม่แบบโดยใช้วิธีทัศนียภาพให้นักเรียนดูและสังเกตพฤติกรรมจากแม่แบบด้านอารมณ์กล้ว ได้แก่ การกล้าตัดสินใจด้วยตนเอง

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนเลียนแบบจากแม่แบบ ถ้าเลียนแบบได้ผู้วิจัยให้การเสริมแรงทันที ถ้าเลียนแบบไม่ได้ผู้วิจัยให้กำลังใจที่จะฝึกต่อไป

3. ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับการสังเกตและเลียนแบบจากแม่แบบ

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมและให้นักเรียนไปฝึกต่อบ้านหรือที่โรงเรียนตามความเหมาะสม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทของนักเรียนในการเลียนแบบจากแม่แบบวิธีทัศนียภาพ
2. สังเกตความสนใจในขณะที่เพื่อนเลียนแบบจากแม่แบบวิธีทัศนียภาพ
3. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการอภิปราย แสดงความคิดเห็น ซักถาม และการสรุปของนักเรียน

โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมการใช้เทคนิคแม่แบบ ครั้งที่ 8

ชื่อเรื่อง ไม่กลัวถูกล้อเลียน

ชื่อกิจกรรม อย่าได้กลัว

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาพัฒนาการด้านอารมณ์กลัวของนักเรียน ได้แก่ ไม่การกลัวถูกล้อเลียน

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการใช้เทคนิคแม่แบบ โดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่การใช้เทคนิคแม่แบบ โดยการสนทนาและซักถามเกี่ยวกับพัฒนาการด้านอารมณ์กลัวของนักเรียน ได้แก่ การกลัวถูกล้อเลียน

2. ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยเสนอแม่แบบโดยใช้วิธีทัศนียภาพให้นักเรียนดูและสังเกตพฤติกรรมจากแม่แบบด้านอารมณ์กลัว ได้แก่ การไม่กลัวถูกล้อเลียน

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนเลียนแบบจากแม่แบบ ถ้าเลียนแบบได้ผู้วิจัยให้การเสริมแรงทันที ถ้าเลียนแบบไม่ได้ผู้วิจัยให้กำลังใจที่จะฝึกต่อไป

3. ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับจากการสังเกตและเลียนแบบจากแม่แบบ

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมและให้นักเรียนไปฝึกต่อบ้านหรือที่โรงเรียนตามความเหมาะสม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทของนักเรียนในการเลียนแบบจากแม่แบบวิธีทัศนียภาพ
2. สังเกตความสนใจในขณะที่เพื่อนเลียนแบบจากแม่แบบวิธีทัศนียภาพ
3. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการอภิปราย แสดงความคิดเห็น ซักถาม และการสรุปของนักเรียน

โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมการใช้เทคนิคแม่แบบ ครั้งที่ 9

ชื่อเรื่อง ไม่เอาแต่ใจตนเอง

ชื่อกิจกรรม เลิกเอาแต่ใจ

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาพัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจของนักเรียน ได้แก่ การไม่เอาแต่ใจตนเอง

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการใช้เทคนิคแม่แบบ โดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่การใช้เทคนิคแม่แบบ โดยการสนทนาและซักถามเกี่ยวกับพัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจของนักเรียน ได้แก่ การเอาแต่ใจตนเอง

2. ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยเสนอแม่แบบโดยใช้วิธีทัศนียภาพให้นักเรียนดูและสังเกตพฤติกรรมจากแม่แบบด้านอารมณ์จิตใจ ได้แก่ การไม่เอาแต่ใจตนเอง

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนเลียนแบบจากแม่แบบ ถ้าเลียนแบบได้ผู้วิจัยให้การเสริมแรงทันที ถ้าเลียนแบบไม่ได้ผู้วิจัยให้กำลังใจที่จะฝึกต่อไป

3. ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับการสังเกตและเลียนแบบจากแม่แบบ

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมและให้นักเรียนไปฝึกต่อบ้านหรือที่โรงเรียนตามความเหมาะสม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทของนักเรียนในการเลียนแบบจากแม่แบบวิธีทัศนียภาพ
2. สังเกตความสนใจในขณะที่เพื่อนเลียนแบบจากแม่แบบวิธีทัศนียภาพ
3. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการอภิปราย แสดงความคิดเห็น ซักถาม และการสรุปของนักเรียน

โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมการใช้เทคนิคแม่แบบ
ครั้งที่ 10

ชื่อเรื่อง ไม่ฟ้องครู

ชื่อกิจกรรม ไม่เอาไม่ฟ้อง

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาพัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจของนักเรียน ได้แก่ การไม่ฟ้องครู

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการใช้เทคนิคแม่แบบ โดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่การใช้เทคนิคแม่แบบ โดยการสนทนาและซักถามเกี่ยวกับพัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจของนักเรียน ได้แก่ การฟ้องครู

2. ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยเสนอแม่แบบโดยใช้วิธีดีทัศนียภาพให้นักเรียนดูและสังเกตพฤติกรรมจากแม่แบบด้านอารมณ์จิตใจ ได้แก่ การไม่ฟ้องครู

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนเลียนแบบจากแม่แบบ ถ้าเลียนแบบได้ผู้วิจัยให้การเสริมแรงทันที ถ้าเลียนแบบไม่ได้ผู้วิจัยให้กำลังใจที่จะฝึกต่อไป

3. ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับการสังเกตและเลียนแบบจากแม่แบบ

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมและให้นักเรียนไปฝึกต่อบ้านหรือที่โรงเรียนตามความเหมาะสม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทของนักเรียนในการเลียนแบบจากแม่แบบวิธีดีทัศนียภาพ
2. สังเกตความสนใจในขณะที่เพื่อนเลียนแบบจากแม่แบบวิธีดีทัศนียภาพ
3. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการอภิปราย แสดงความคิดเห็น ซักถาม และการสรุปของนักเรียน

โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมการใช้เทคนิคแม่แบบ
ครั้งที่ 11

ชื่อเรื่อง ไม่เรียกร้องความสนใจ

ชื่อกิจกรรม ไม่มีใครสนใจ

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาพัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจของนักเรียน ได้แก่ การไม่เรียกร้องความสนใจ

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการใช้เทคนิคแม่แบบ โดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่การใช้เทคนิคแม่แบบ โดยการสนทนาและซักถามเกี่ยวกับพัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจของนักเรียน ได้แก่ การเรียกร้องความสนใจ

2. ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยเสนอแม่แบบโดยใช้วิธีดีทัศนียภาพให้นักเรียนดูและสังเกตพฤติกรรมจากแม่แบบด้านอารมณ์จิตใจ ได้แก่ การไม่เรียกร้องความสนใจ

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนเลียนแบบจากแม่แบบ ถ้าเลียนแบบได้ผู้วิจัยให้การเสริมแรงทันที ถ้าเลียนแบบไม่ได้ผู้วิจัยให้กำลังใจที่จะฝึกต่อไป

3. ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับการสังเกตและเลียนแบบจากแม่แบบ

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมและให้นักเรียนไปฝึกต่อบ้านหรือที่โรงเรียนตามความเหมาะสม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทของนักเรียนในการเลียนแบบจากแม่แบบวิธีดีทัศนียภาพ
2. สังเกตความสนใจในขณะที่เพื่อนเลียนแบบจากแม่แบบวิธีดีทัศนียภาพ
3. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการอภิปราย แสดงความคิดเห็น ซักถาม และการสรุปของนักเรียน

โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมการใช้เทคนิคแม่แบบ
ครั้งที่ 12

ชื่อเรื่อง บัณฑิตนิเทศ

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนให้เหมาะสมมากขึ้น
2. เพื่อสรุปผลที่ได้จากการทดลองและนำไปใช้ในชีวิตประจำได้จริงต่อไป

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปผลที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อพัฒนาการด้านอารมณ์
2. ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมและให้นักเรียนนำไปใช้ในชีวิตประจำได้ต่อไป
3. ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการทดลองและกล่าวปิดการทดลอง

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทของนักเรียนในการเลียนแบบจากแม่แบบวีดีทัศน์
2. สังเกตความสนใจในขณะที่เพื่อนเลียนแบบจากแม่แบบวีดีทัศน์
3. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการอภิปราย แสดงความคิดเห็น ชักถาม และการสรุปของนักเรียน

ภาคผนวก ข

1. คะแนนดิบของกลุ่มทดลอง
2. คะแนนดิบของกลุ่มควบคุม
3. กราฟแสดงความถี่ของพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนเป็นรายบุคคลตลอด 3

ระยะ

ตาราง 4 แสดงคะแนนพัฒนาการด้านอารมณ์เป็นรายบุคคลของนักเรียนในกลุ่มทดลองตลอด

3 ระยะ

ระยะที่	สัปดาห์ที่	นักเรียนคนที่								เฉลี่ย
		1	2	3	4	5	6	7	8	
A_1	1	6	6	8	6	4	6	8	8	6.5
	2	5	5	5	6	4	5	3	5	4.75
	มัธยมศึกษา	5.5	5.5	6.5	6	4	5.5	5.5	6.5	5.625
B	3	5	4	5	5	3	5	5	5	4.625
	4	3	3	3	5	4	5	4	4	3.875
	5	4	5	4	4	3	4	5	4	4.125
	6	3	4	3	5	3	4	3	4	3.625
	7	3	3	3	3	3	3	3	3	3
	8	3	3	2	3	3	2	3	2	2.625
	มัธยมศึกษา	3	3.5	3	4.5	3	4	3.5	4	3.75
A_2	9	3	3	3	4	2	3	3	2	2.875
	10	3	3	3	3	2	3	2	3	2.75
	มัธยมศึกษา	3	3	3	3.5	2	3	2.5	2.5	2.8125

ตาราง 5 แสดงคะแนนพัฒนาการด้านอารมณ์เป็นรายบุคคลของนักเรียนในกลุ่มควบคุมตลอด

3 ระยะ

ระยะที่	สัปดาห์ที่	นักเรียนคนที่								เฉลี่ย
		1	2	3	4	5	6	7	8	
A ₁	1	3	3	5	5	6	5	5	8	5
	2	3	3	5	4	4	6	5	8	4.75
	มัธยฐาน	3	3	5	4.5	5	5.5	5	8	4.875
B	3	3	3	4	5	4	4	5	6	4.25
	4	2	2	3	4	5	4	6	6	4
	5	2	2	3	4	3	3	4	5	3.25
	6	3	2	2	3	4	3	4	5	3.25
	7	2	2	3	3	4	3	4	4	3.125
	8	2	3	3	3	3	3	3	3	2.875
	มัธยฐาน	2	2	3	3.5	4	3	4	5	3.25
A ₂	9	2	2	3	3	3	3	3	4	2.875
	10	1	2	3	3	2	3	3	4	2.625
	มัธยฐาน	1.5	2	3	3	2.5	3	3	4	2.75

ตารางที่ 6 แสดงการเปรียบเทียบพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังได้รับการฝึกพฤติกรรมด้านอารมณ์ที่เหมาะสม

คนที่	คะแนนพัฒนาการด้านอารมณ์		ผลต่างพัฒนาการด้านอารมณ์	อันดับ	
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง		R ⁺	R ⁻
1	5.5	3	2.5	3.5	0
2	5.5	3	2.5	3.5	0
3	6.5	3	3.5	7	0
4	6	3.5	2.5	3.5	0
5	4	2	2	1	0
6	5.5	3	2.5	3.5	0
7	5.5	2.5	3	6	0
8	6.5	2.5	4	8	0
Mdn	5.5	3	2.5		
Q.D.	.3125	.25	.3125	$\Sigma R^+ = 36$	$\Sigma R^- = 0$

$$T = 0^*$$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 7 แสดงการเปรียบเทียบพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังได้รับการฝึกพฤติกรรมด้านอารมณ์ที่เหมาะสม

คนที่	คะแนนพัฒนาการด้านอารมณ์		ผลต่างพัฒนาการด้าน อารมณ์	อันดับ	
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง		R ⁺	R ⁻
1	3	1.5	1.5	2.5	0
2	3	2	1	1	0
3	5	3	2	4.5	0
4	4.5	3	1.5	2.5	0
5	5	2.5	2.5	6.5	0
6	5.5	3	2.5	6.5	0
7	5	3	2	4.5	0
8	8	4	4	8	0
Mdn	5	3	2		
Q.D.	0.5	0.3125	0.5	$\Sigma R^+ = 36$	$\Sigma R^- = 0$

$$T = 0^*$$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 8 แสดงการเปรียบเทียบพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังได้รับการฝึกพฤติกรรมด้านอารมณ์ที่เหมาะสม

คนที่	กลุ่มทดลอง				กลุ่มควบคุม			
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	ผลต่าง	อันดับ	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	ผลต่าง	อันดับ
1	5.5	3	2.5	9.5	3	1.5	1.5	2.5
2	5.5	3	2.5	9.5	3	2	1	1
3	6.5	3	3.5	14	5	3	2	5
4	6	3.5	2.5	9.5	4.5	3	1.5	2.5
5	4	2	2	5	5	2.5	2.5	9.5
6	5.5	3	2.5	9.5	5.5	3	2.5	9.5
7	5.5	2.5	3	13	5	3	2	5
8	6.5	2.5	4	15.5	8	4	4	15.5
Mdn	5	3	2		5.5	3	2.5	
Q.D.	.5	.3125	.5	$\Sigma R_1 = 85.5$	.3125	.25	.3125	$\Sigma R_2 = 50.5$

$$U = 14.5 *$$

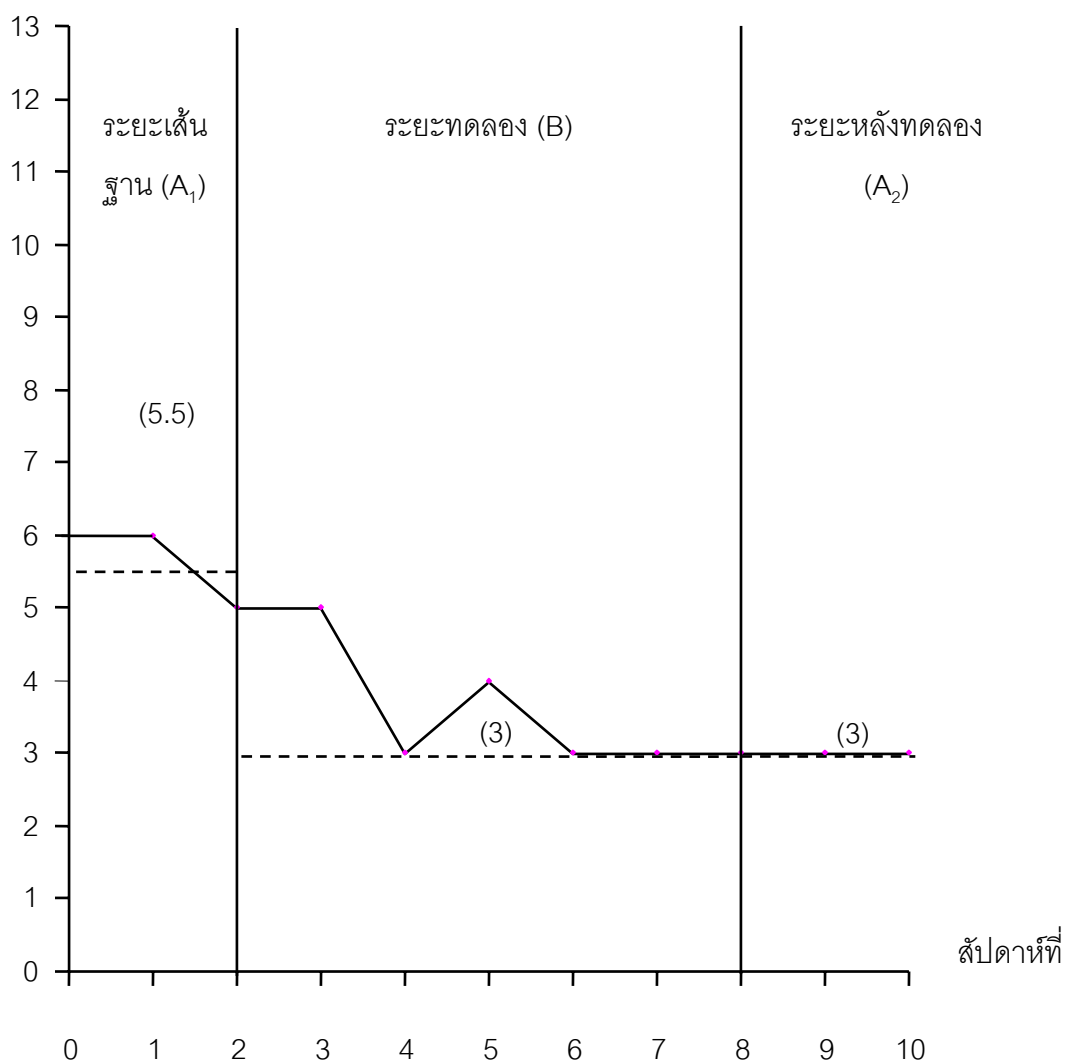
* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

R = .89

R = .91

R = .94

ค่าเฉลี่ย

———— ความถี่ของพัฒนาการด้านอารมณ์ในแต่ละสัปดาห์
----- ค่ามัธยฐานของพัฒนาการด้านอารมณ์ในแต่ละช่วง
R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

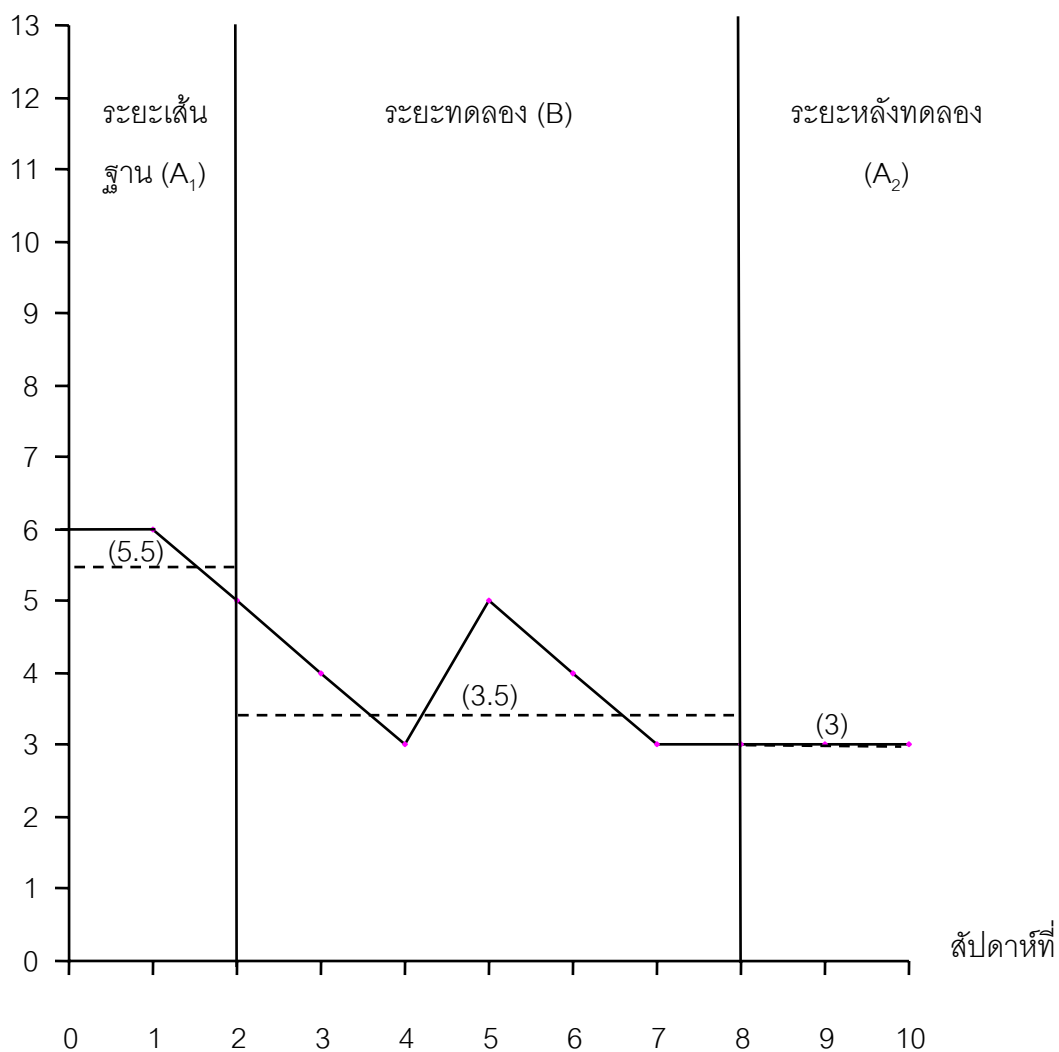
ภาพประกอบ 4 แสดงความถี่ของมารยาทในพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลอง 1

R= .82

R= .89

R= .88

ค่าเฉลี่ย

_____ ความถี่ของพัฒนาการด้านอารมณ์ในแต่ละสัปดาห์
 ----- ค่ามัธยฐานของพัฒนาการด้านอารมณ์ในแต่ละช่วง
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

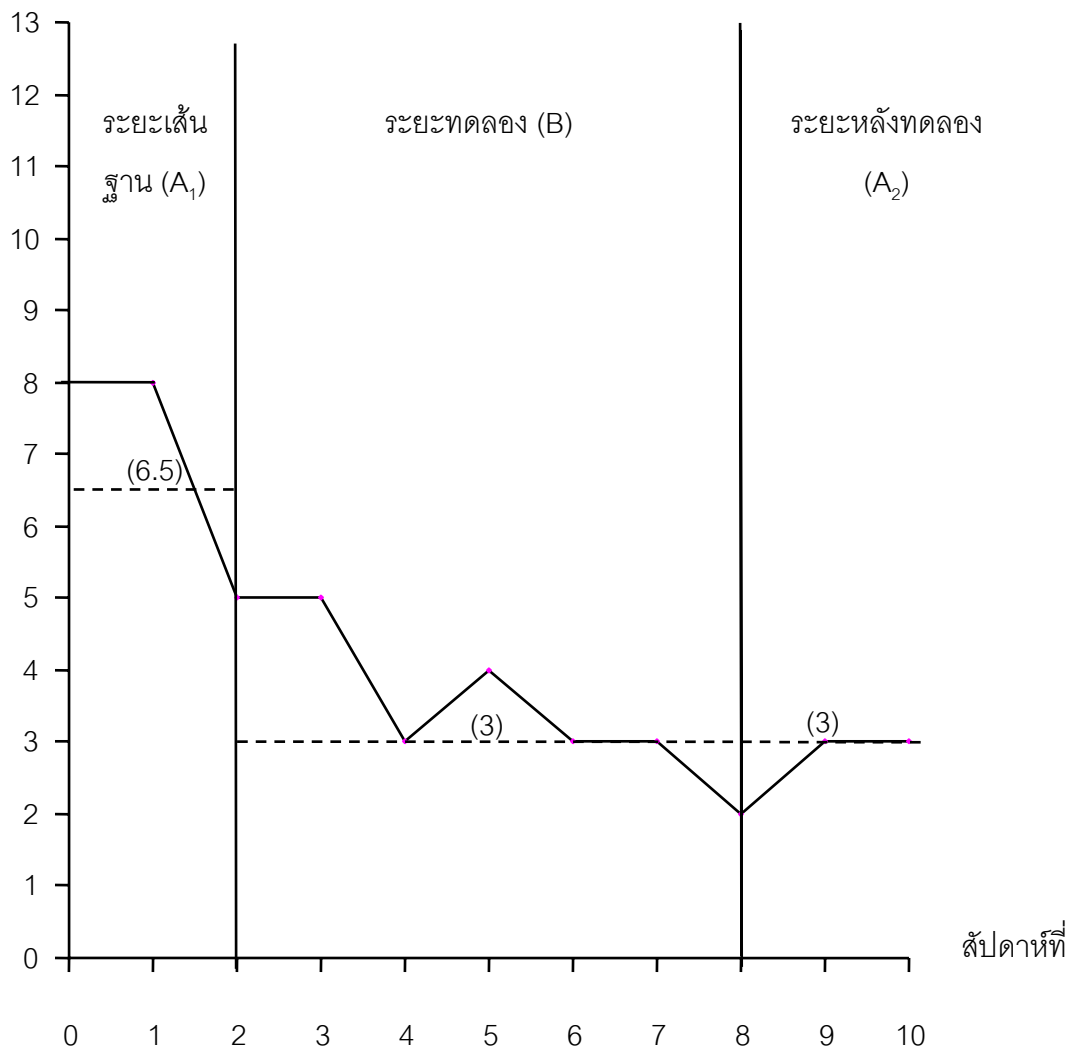
ภาพประกอบ 5 แสดงความถี่ของมารยาทในพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลอง 2

R= .93

R= .91

R= .94

ค่าเฉลี่ย

_____ ความถี่ของพัฒนาการด้านอารมณ์ในแต่ละสัปดาห์
 ----- ค่ามัธยฐานของพัฒนาการด้านอารมณ์ในแต่ละช่วง
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

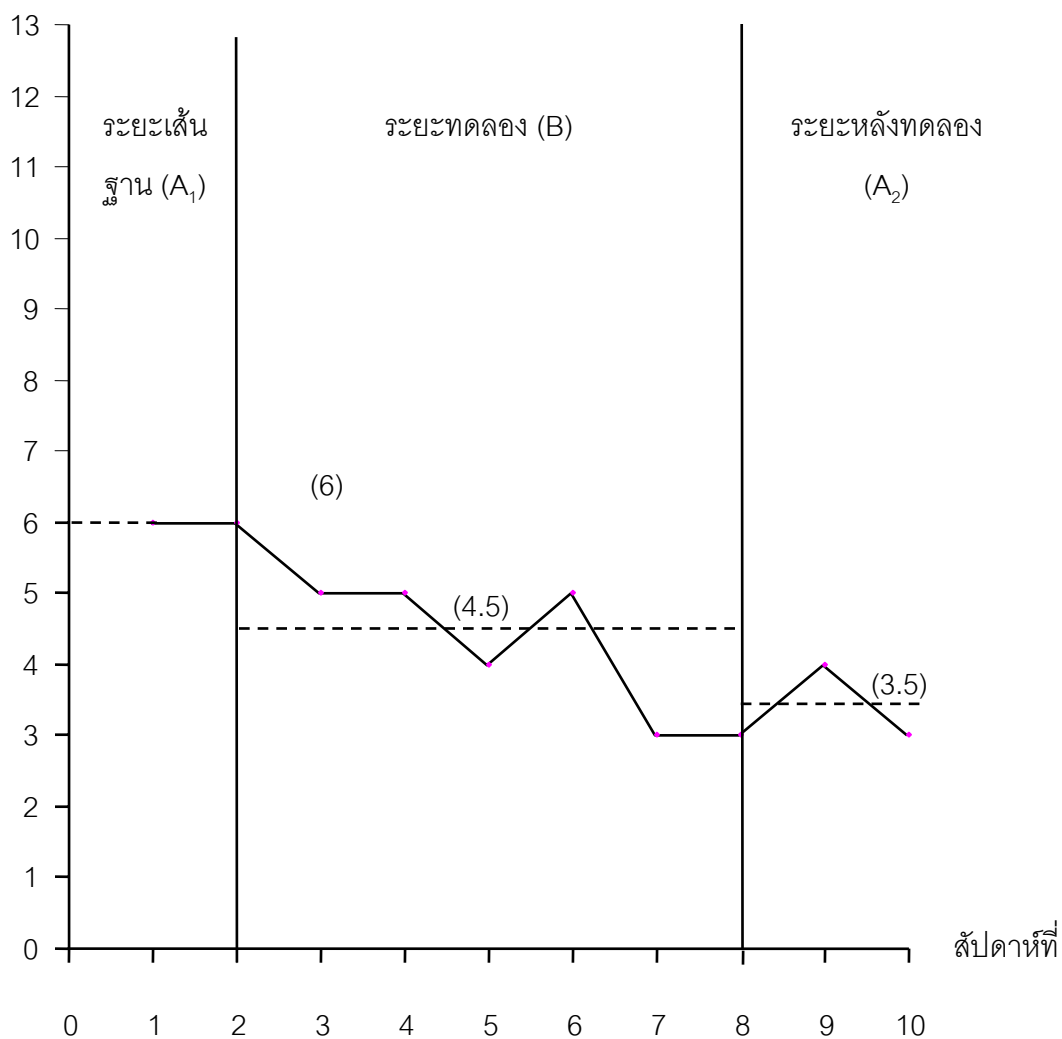
ภาพประกอบ 6 แสดงความถี่ของมารยาทในพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลอง 3

R= .84

R= .84

R= .91

ค่าเฉลี่ย

_____ ความถี่ของพัฒนาการด้านอารมณ์ในแต่ละสัปดาห์
 ----- ค่ามัธยฐานของพัฒนาการด้านอารมณ์ในแต่ละช่วง
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

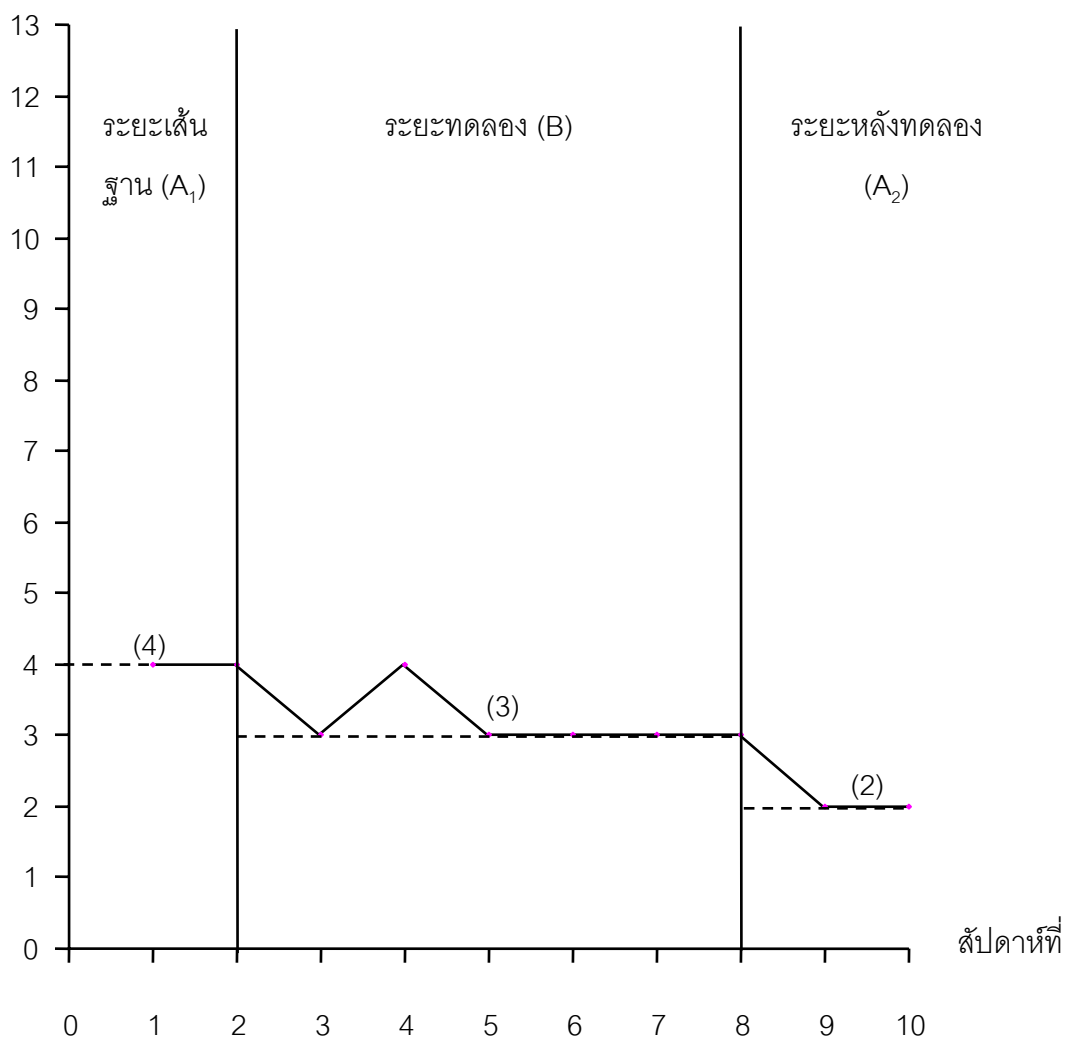
ภาพประกอบ 7 แสดงความถี่ของมารยาทในพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลอง 4

R= .88

R= .82

= .94

ค่าเฉลี่ย

———— ความถี่ของพัฒนาการด้านอารมณ์ในแต่ละสัปดาห์
----- ค่ามัธยฐานของพัฒนาการด้านอารมณ์ในแต่ละช่วง
R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

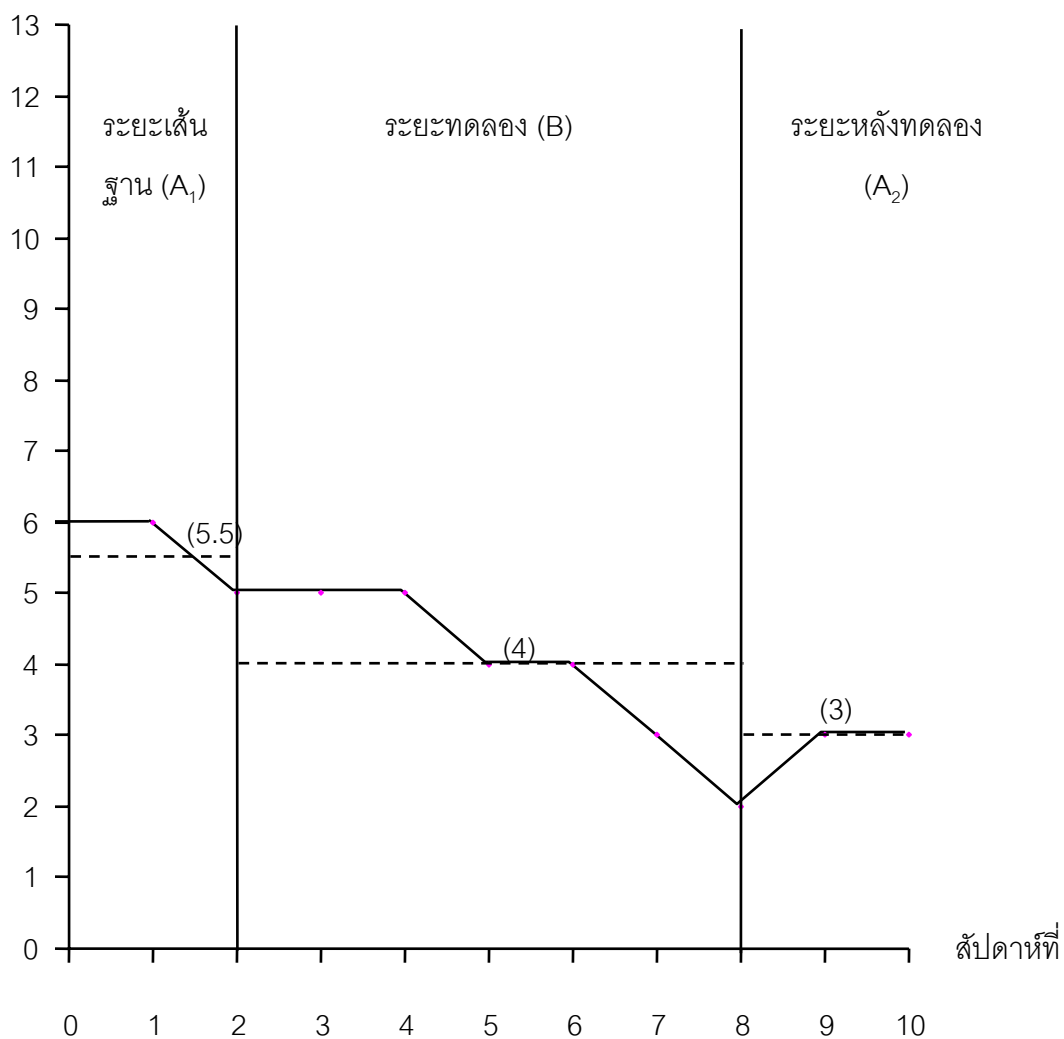
ภาพประกอบ 8 แสดงความถี่ของมารยาทในพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลอง 5

R= .84

R= .91

R= .93

ค่าเฉลี่ย

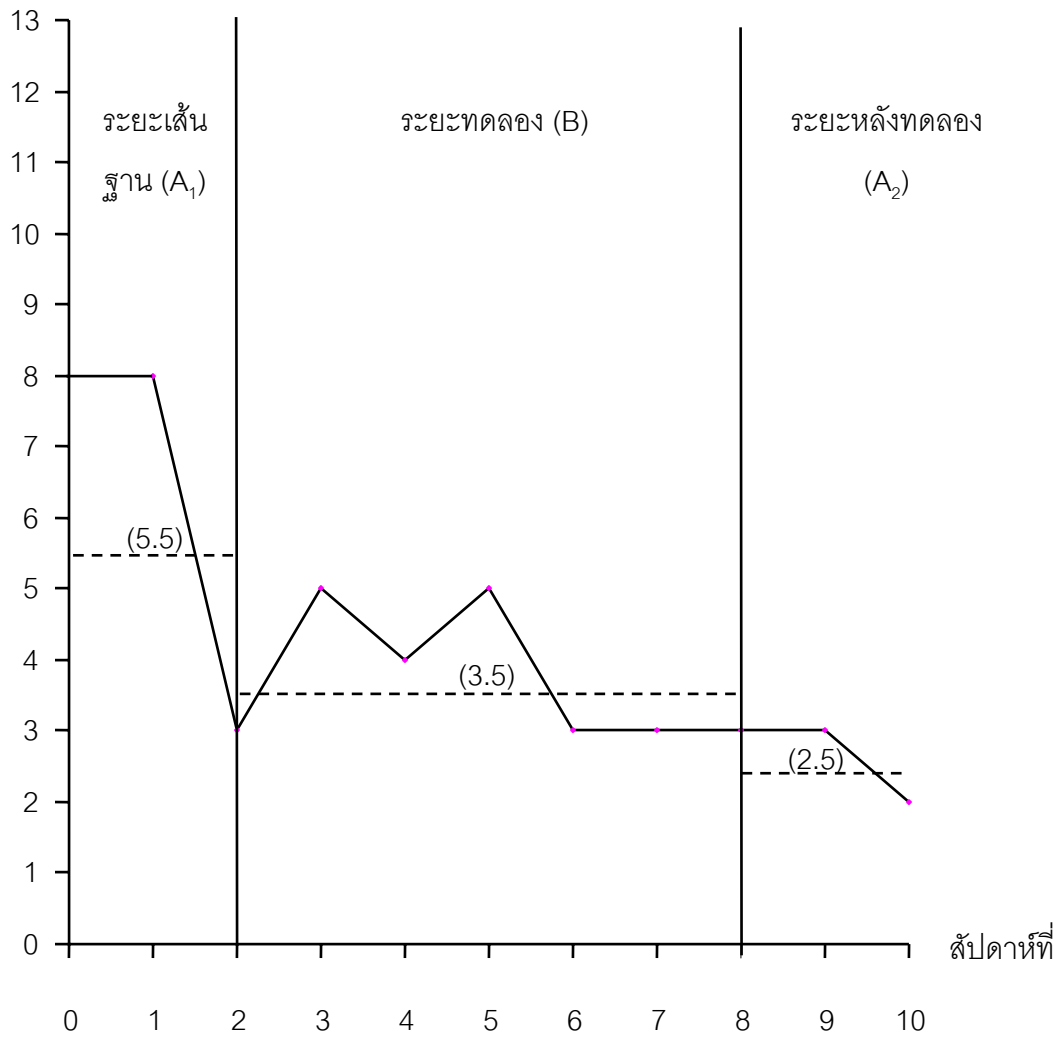
ภาพประกอบ 9 แสดงความถี่ของมารยาทในพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลอง 6

R= .89

R= .90

R= .94

ค่าเฉลี่ย

_____ ความถี่ของพัฒนาการด้านอารมณ์ในแต่ละสัปดาห์
 ----- ค่ามัธยฐานของพัฒนาการด้านอารมณ์ในแต่ละช่วง
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

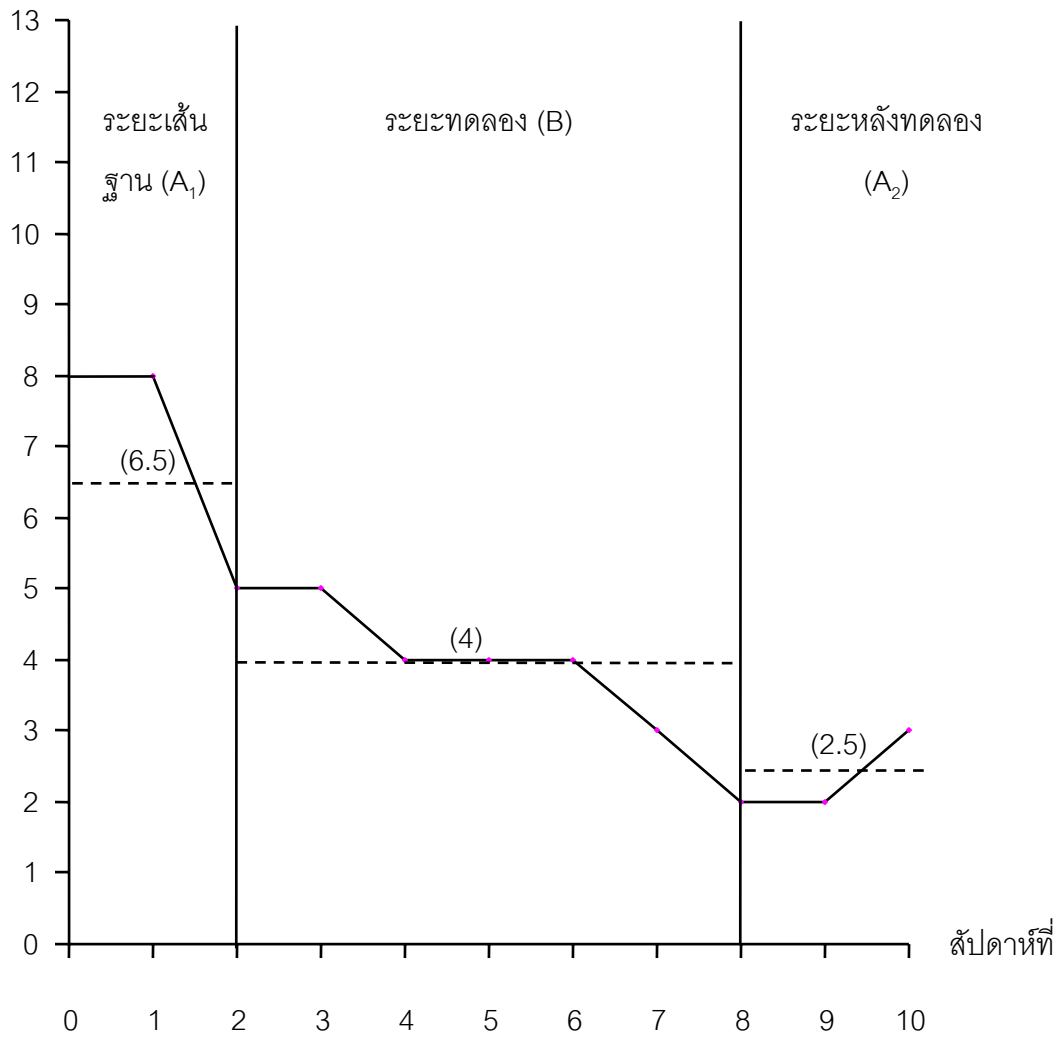
ภาพประกอบ 10 แสดงความถี่ของมารยาทในพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลอง 7

R= .82

R= .88

R= .89

ค่าเฉลี่ย

_____ ความถี่ของพัฒนาการด้านอารมณ์ในแต่ละสัปดาห์
 ----- ค่ามัธยฐานของพัฒนาการด้านอารมณ์ในแต่ละช่วง
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

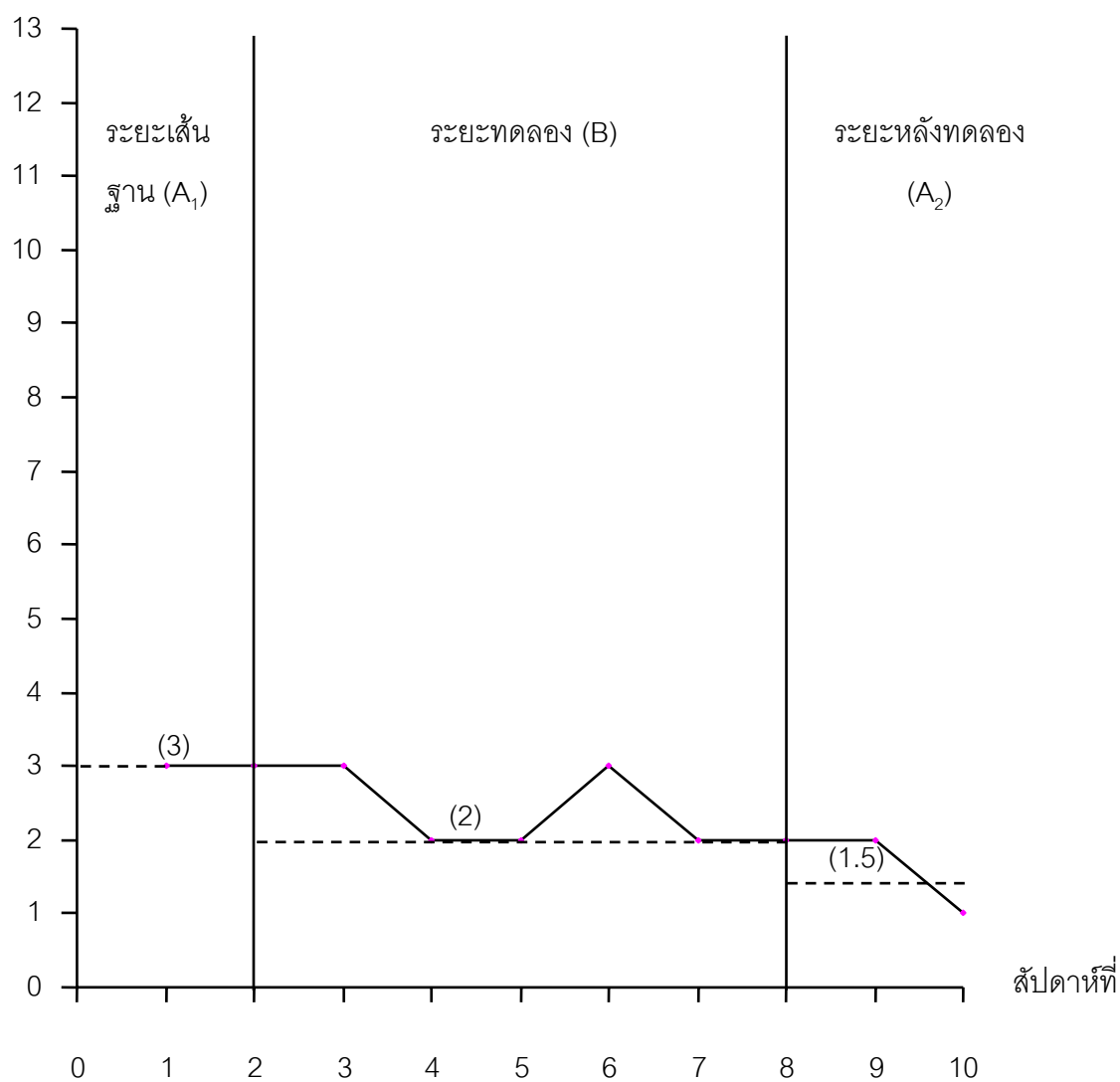
ภาพประกอบ 11 แสดงความถี่ของมารยาทในพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลอง 8

R = .88

R = .85

R = .93

ค่าเฉลี่ย

————— ความถี่ของพัฒนาการด้านอารมณ์ในแต่ละสัปดาห์

----- ค่ามัธยฐานของพัฒนาการด้านอารมณ์ในแต่ละช่วง

R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

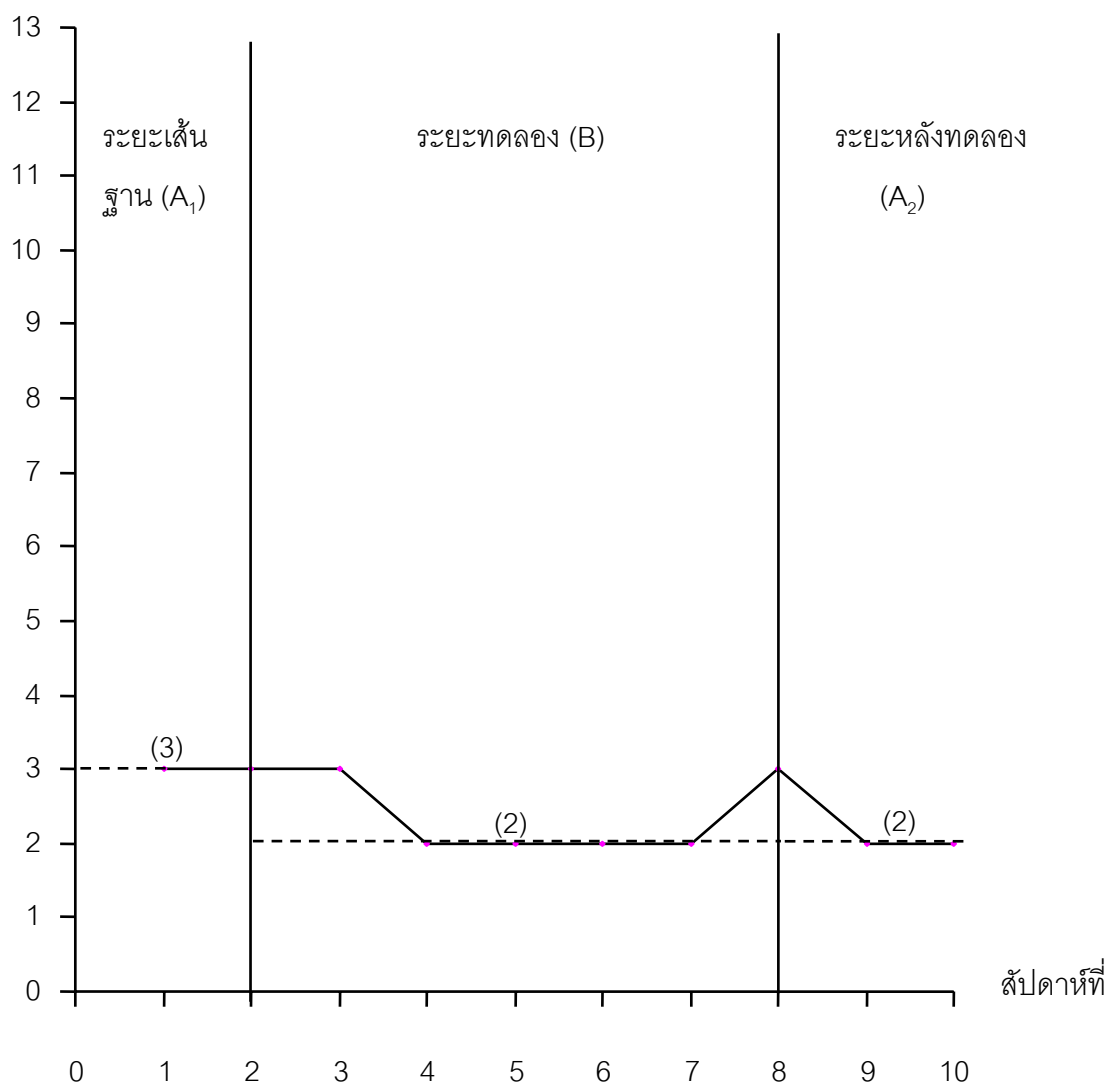
ภาพประกอบ 12 แสดงความถี่ของมารยาทในพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มควบคุม 1

R = .82

R = .90

R = .91

ค่าเฉลี่ย

_____ ความถี่ของพัฒนาการด้านอารมณ์ในแต่ละสัปดาห์
 ----- ค่ามัธยฐานของพัฒนาการด้านอารมณ์ในแต่ละช่วง
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

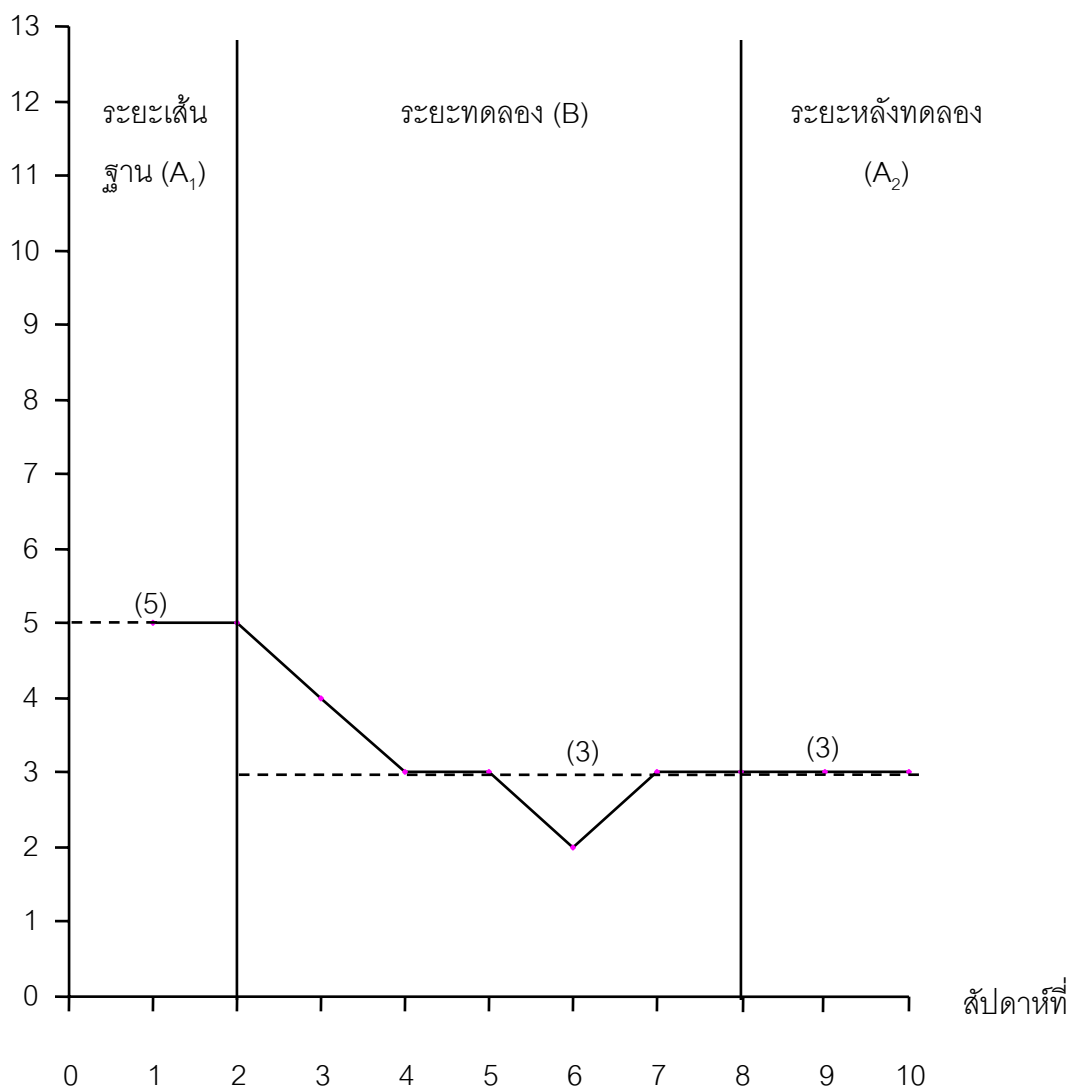
ภาพประกอบ 13 แสดงความถี่ของมารยาทในพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มควบคุม 2

R= .89

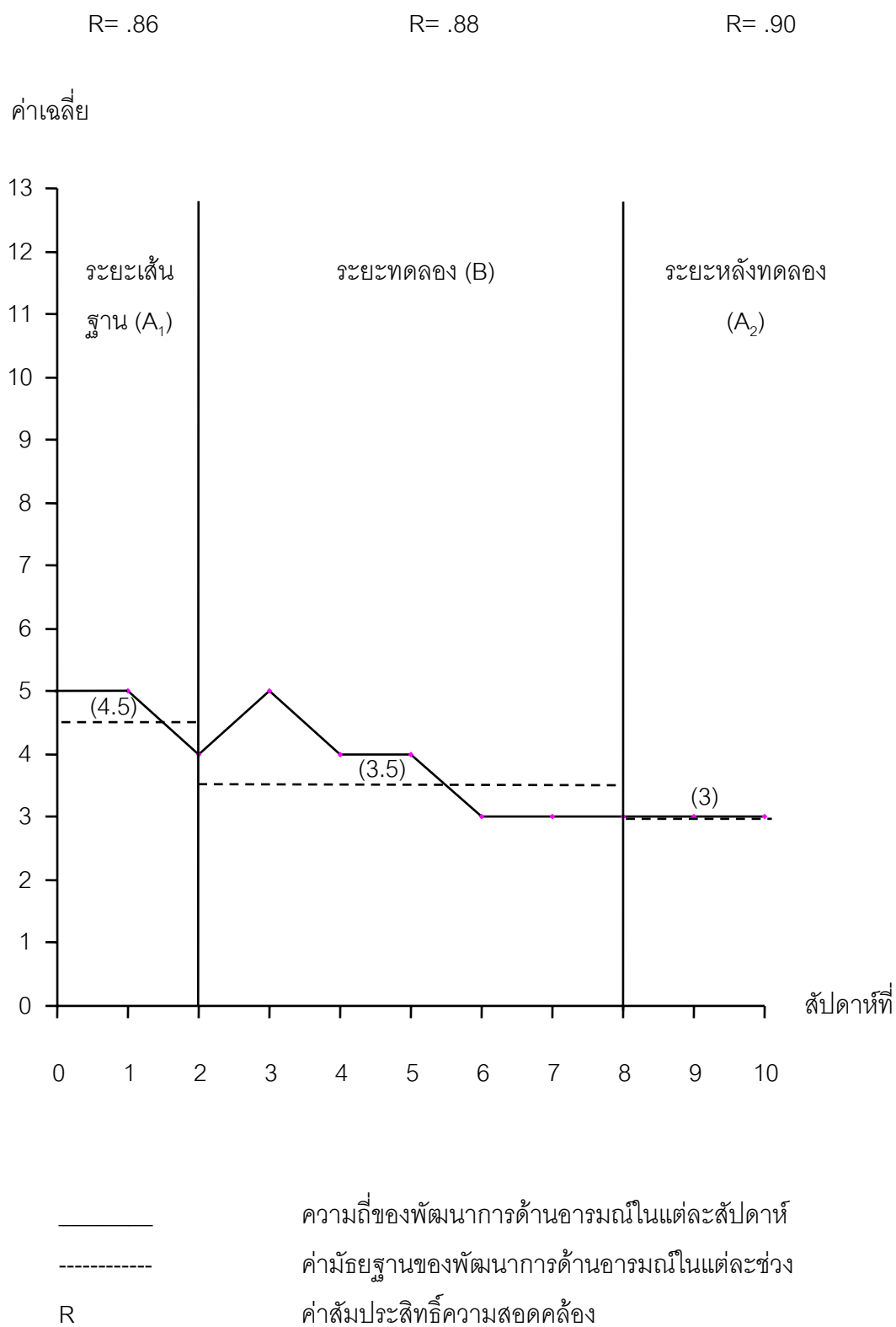
R= .84

R= .89

ค่าเฉลี่ย

ภาพประกอบ 14 แสดงความถี่ของมารยาทในพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มควบคุม 3

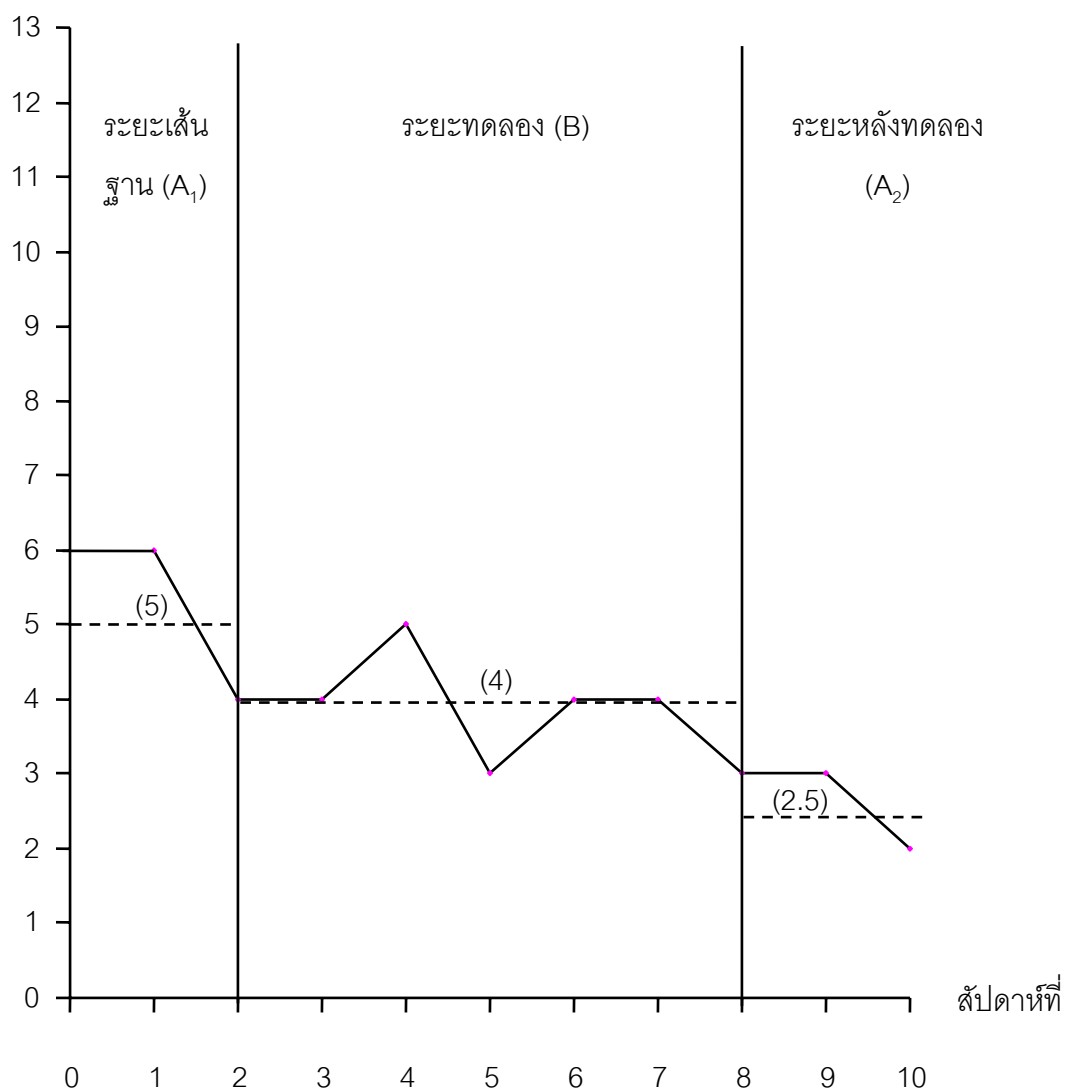
ภาพประกอบ 15 แสดงความถี่ของมารยาทในพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มควบคุม 4

R= .81

R= .93

R= .92

ค่าเฉลี่ย

————— ความถี่ของการพัฒนาการด้านอารมณ์ในแต่ละสัปดาห์
 ----- ค่ามัธยฐานของการพัฒนาการด้านอารมณ์ในแต่ละช่วง
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

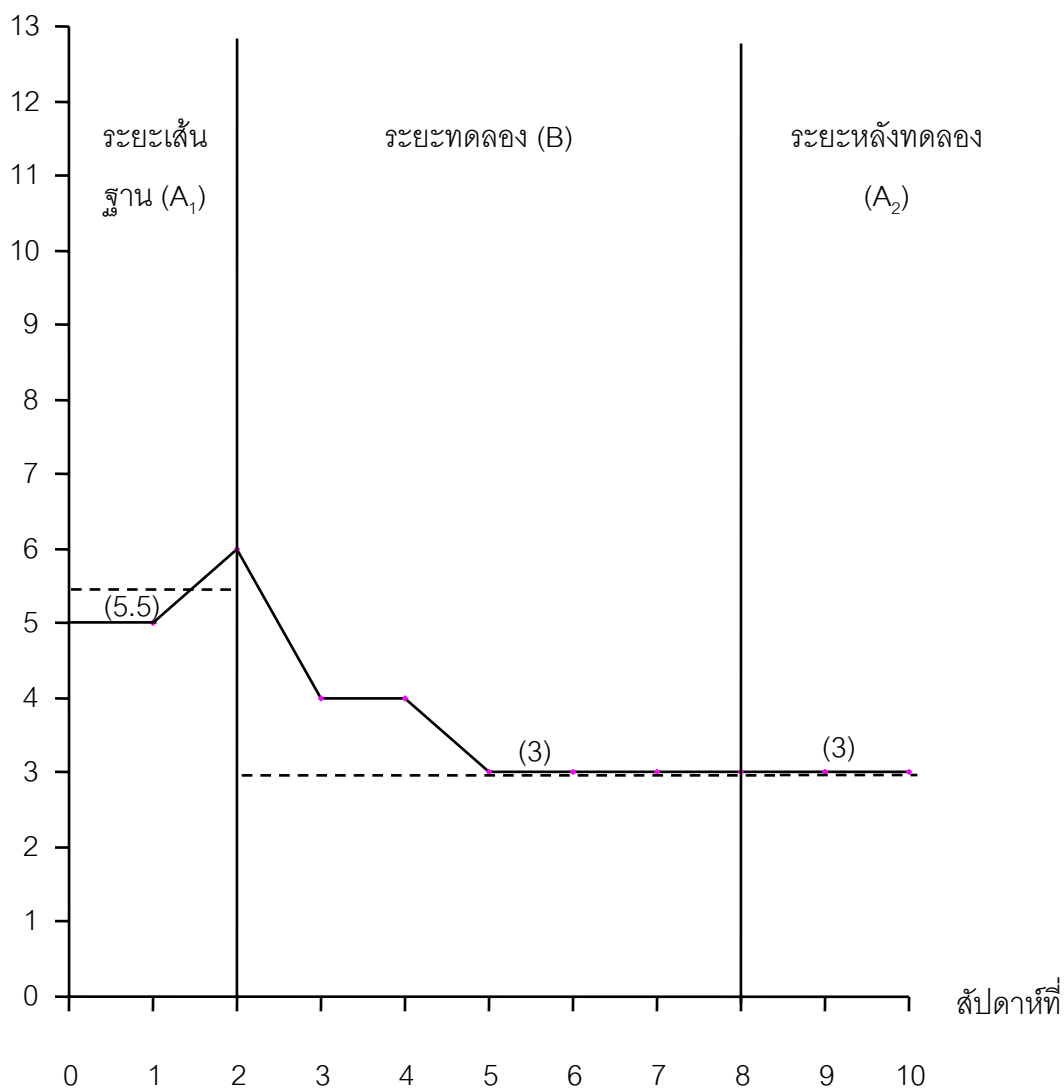
ภาพประกอบ 16 แสดงความถี่ของมารยาทในพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มควบคุม 5

R= .82

R= .94

R= .94

ค่าเฉลี่ย

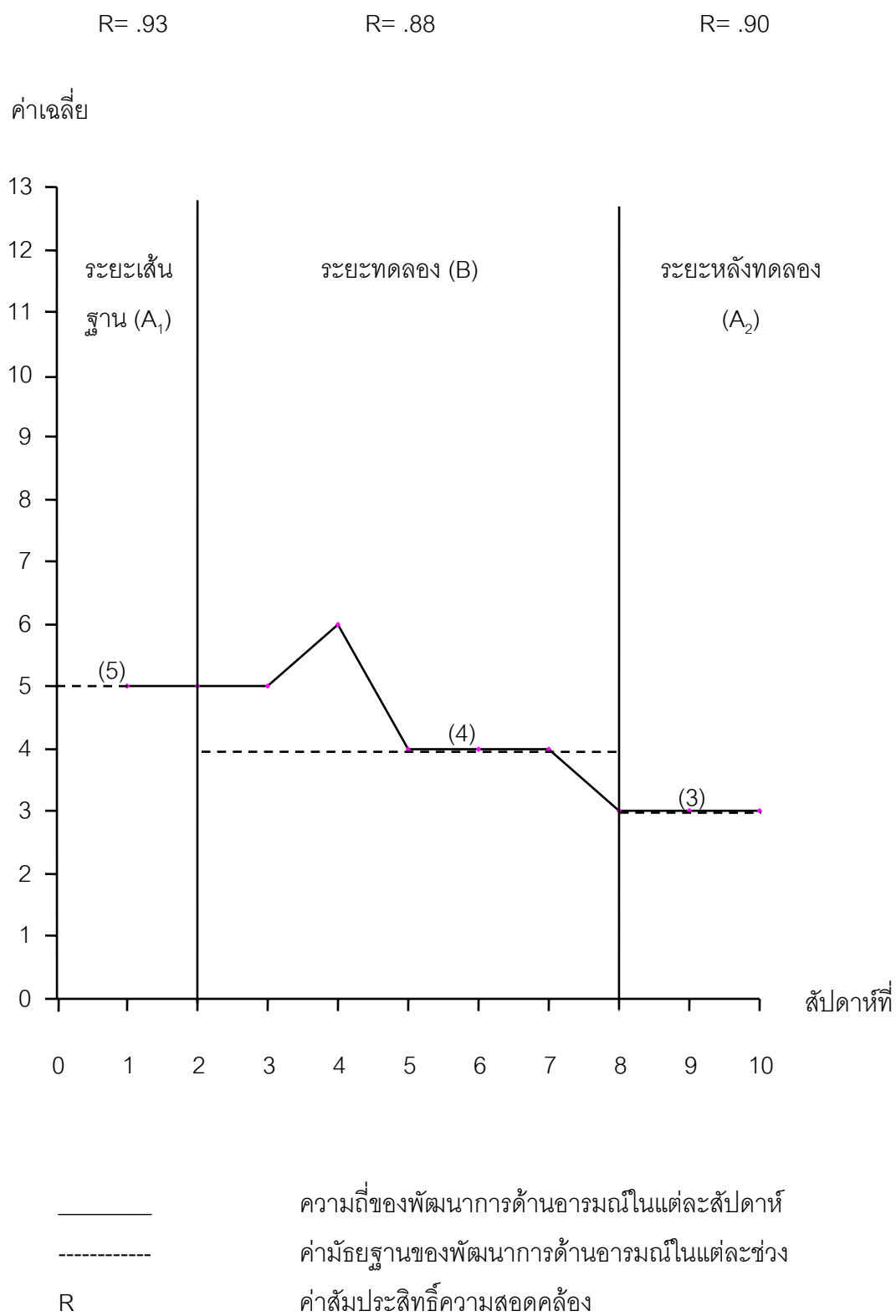

————— ความถี่ของการพัฒนาการด้านอารมณ์ในแต่ละสัปดาห์

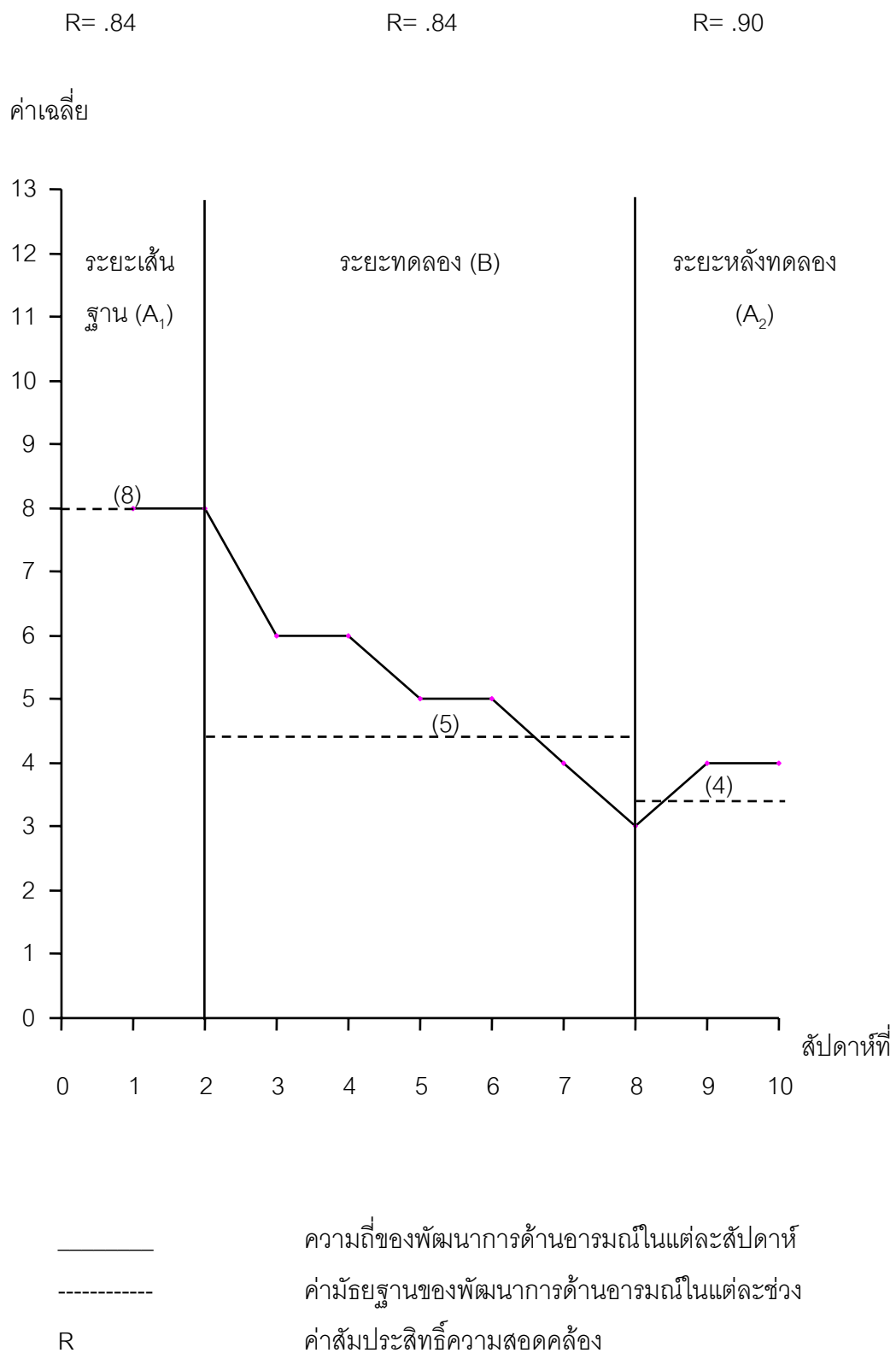
----- ค่ามัธยฐานของการพัฒนาการด้านอารมณ์ในแต่ละช่วง

R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

ภาพประกอบ 17 แสดงความถี่ของมารยาทในพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มควบคุม 6

ภาพประกอบ 18 แสดงความถี่ของมารยาทในการพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มควบคุม 7

ภาพประกอบ 19 แสดงความถี่ของมารยาทในพัฒนาการด้านอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มควบคุม 8

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อของผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อชื่อสกุล	นางสาวณัฐวรรณ ไหลงาม
วัน เดือน ปีเกิด	1 สิงหาคม 2526
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	95/483 หมู่บ้านอุ้มทองเพลส 2 ถนนประชาอุทิศ ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี
ตำแหน่งหน้าที่	Train & Trainer
สถานที่ทำงาน	บีบอยด์ ซีจี จำกัด

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2537	ประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนกองทัพบกอุปถัมภ์เพชรารุทวิทยา
พ.ศ. 2540	มัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนมัธยมสังคีตวิทยา กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2543	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนมัธยมสังคีตวิทยา กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2547	การศึกษาระดับบัณฑิต (กศ.บ.) สาขาดุริยางค์ศาสตร์ไทย จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2552	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาจิตวิทยาการศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร